

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Ochrana životního prostředí na úrovni kraje

Bc. Romana Röhrlová

© 2011 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Akademický rok 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Romana Röhrlová

obor Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Litoměřice

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název práce: **Ochrana životního prostředí na úrovni kraje**

Osnova diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Rozbor platné právní úpravy
4. Struktura veřejné správy a její působnost v ochraně životního prostředí
5. Ústecký kraj a životní prostředí
6. Aplikace právní úpravy v praxi
7. Závěr
8. Seznam použitých zdrojů
9. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 60 - 80 stran

Doporučené zdroje:

Milan Damohorský a kolektiv: Právo životního prostředí, 2.doplněné a rozšířené vydání, C.H.Beck, Praha 2007, ISBN 978-80-7179-498-1
Milan Damohorský, Michal Sobotka, Vojtěch Stejskal, Jaroslav Drobník: Sbírnka praktických příkladů z práva životního prostředí, ASPI, Praha 2004, ISBN 80-7357-036-X
Ladislav Míko, Hana Borovičková a kolektiv: Zákon o ochraně přírody a krajiny, komentář, 2.vydání, C.H.Beck, Praha 2007, ISBN 978-80-7179-585-8
Veronika Langrová: Přehled judikatury z oblasti životního prostředí, ASPI, Praha 2007, ISBN 978-80-7357-252-5
Milan Kindl, David Ondřej: Úvod do práva životního prostředí, Aleš Čeněk, Plzeň 2005, ISBN 80-86898-11-3
Martin Braniš: Základy ekologie a ochrany životního prostředí pro SŠ, 3.aktualizované vydání, Informatorium, Praha 2004, ISBN 978-80-7333-024-8
Alena Hadravová: Veřejná správa životního prostředí, Oeconomica, Praha 2008, ISBN 978-80-245-1407-9
Vojtěch Stejskal: Úvod do právní úpravy ochrany životního prostředí a péče o biologickou rozmanitost, Linde, Praha 2006, ISBN 80-7201-609-1
Český statistický úřad: Statistická ročenka životního prostředí ČR, www.czso.cz
Česká informační agentura životního prostředí: Zpráva o životním prostředí České republiky, www.cenia.cz
Ústecký kraj: Ročenka životního prostředí Ústeckého kraje, www.kr-ustecky.cz
Platná legislativa
Další literatura po dohodě s vedoucí diplomové práce

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Jana Borská**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2011

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 3. 2. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci na téma „Ochrana životního prostředí na úrovni kraje“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce JUDr. Jany Borské a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6. 4. 2011

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Janě Borské za její odborné vedení, konzultace, rady a připomínky, které mi poskytla v průběhu zpracování diplomové práce a především za čas, který mi věnovala.

Ochrana životního prostředí na úrovni kraje

Protection of the natural environment on a regional level

SOUHRN

Diplomová práce mapuje a analyzuje postavení kraje jako orgánu ochrany životního prostředí v organizačním systému veřejné správy České republiky a vymezuje jeho kompetence a působnosti v souladu s platnou právní úpravou. V práci jsou rozebrány zákonné povinnosti Krajského úřadu Ústeckého kraje v rámci jeho přenesené a samostatné působnosti v oblasti ochrany životního prostředí. S využitím dat Českého statistického úřadu a Krajského úřadu Ústeckého kraje je v diplomové práci analyzován stav životního prostředí Ústeckého kraje v oblasti vod, ovzduší, zemědělství, lesnictví, odpadů a starých ekologických zátěží v návaznosti na dotační programy, jejichž garantem je Ústecký kraj. Diplomová práce se podrobněji zaměřuje na úlohu Ústeckého kraje při ochraně životů, zdraví a majetků před povodňovým jevem, a to při stavbách protipovodňových opatření, revitalizační rašelinišť a v projektu systému předpovědi a hlasné služby na malých tocích.

SUMMARY

The thesis describes and analyzes the position of the region as a body of environmental protection in the organizational system of public administration in the Czech Republic and defines its powers and scope in accordance with applicable law. The paper analyzed the legal obligations of the Regional Authority of the Usti region under its delegated and independent authority in the field of environmental protection. Using data of the Czech Statistical Office and the Regional Office Ústí region is in the thesis analyzed the environmental situation in the Usti region of water, air, agriculture, forestry, waste and contaminated sites in relation to subsidy programs that are guaranteed by the Ústí Region. This thesis is concerned with the role of the Ústí Region to protect the lives, health and property from flood phenomenon and the construction of flood control measures and mire restoration project of forecasting and warning services to small streams.

KLÍČOVÁ SLOVA

Ochrana životního prostředí, Ústecký kraj, Ministerstvo životního prostředí, Operační program Životní prostředí, zákon, veřejná správa, dotace, program, povodeň, protipovodňová opatření

KEY WORDS

Environmental protection, Ústí Region, Ministry of Environment, Operational Programme Environment, law, public administration, grants, program, flood, flood control

Obsah

1. Úvod	9
2. Cíl práce a metodika	10
2.1. Cíl práce	10
2.2. Metodika	10
3. Rozbor platné právní úpravy	13
3.1. Vývoj právní úpravy v oblasti ochrany životního prostředí v českém právu	13
3.2. Platná právní úprava	18
3.3. Zákon o ochraně přírody a krajiny	20
3.4. Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě	23
4. Struktura veřejné správy a její působnost v ochraně životního prostředí	25
4.1. Ministerstvo životního prostředí	29
4.2. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	31
4.3. Správy národních parků a chráněných krajinných oblastí	32
4.4. Česká inspekce životního prostředí	33
4.5. Krajské úřady	34
4.6. Obecní úřady	41
4.7. Související orgány státní správy	43
4.7.1. Krajské hygienické stanice	43
4.7.2. Krajské veterinární správy	45
4.7.3. Státní zemědělská a potravinářská inspekce	48
5. Ústecký kraj a životní prostředí	49
5.1. Charakteristika Ústeckého kraje	49
5.2. Stav životního prostředí Ústeckého kraje	51
5.2.1. Ovzduší	52
5.2.2. Voda	58
5.2.3. Zemědělství	62
5.2.4. Lesnictví	66
5.2.5. Odpady	68
5.2.6. Staré ekologické zátěže	71
5.3. Odbor životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Ústeckého kraje	72
5.3.1. Rozpočet odboru	75
6. Aplikace právní úpravy v praxi	79

6.1.	Významné vodní toky Ústeckého kraje	80
6.2.	Protipovodňová opatření v Ústeckém kraji	82
6.3.	Revitalizace rašelinišť v rámci protipovodňových opatření	84
6.4.	Protipovodňový varovný systém	85
6.4.1.	Charakteristika projektu	86
6.4.2.	Realizace projektu	88
6.4.3.	Činnost varovného systému v praxi	91
7.	Závěr	96
8.	Seznam použitých zdrojů	101
8.1.	Seznam obrázků	102
8.2.	Seznam tabulek	102
8.3.	Seznam grafů	102
9.	Přílohy	103
9.1.	Rozhovor s hejtmankou Ústeckého kraje	103
9.2.	Struktura Krajského úřadu Ústeckého kraje	105
9.3.	Příloha zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny	106
9.4.	Přílohy zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě	107
9.4.1.	Příloha č. 1 - seznam provozních činností	107
9.4.2.	Příloha č. 2 - seznam mezinárodních smluv	108
9.4.3.	Příloha č. 3 – kritéria pro posouzení významu účinků	108
9.4.4.	Příloha č. 4 – náprava ekologické újmy	109
9.5.	Přílohy zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech	113
9.5.1.	Příloha č. 1 - skupiny odpadů	113
9.5.2.	Příloha č. 2 - seznam nebezpečných vlastností	114
9.5.3.	Příloha č. 3 - způsoby využívání odpadů	114
9.5.4.	Příloha č. 4 - způsoby odstraňování odpadů.	115
9.6.	Stanovisko k záměrům z hlediska vlivu na lokality Natura 2000	116

1. Úvod

Příroda poskytuje člověku vše, co potřebuje k životu - vzduch, vodu, půdu, jídlo, energie. Příroda se pod působením člověka mění a těmito změnami také ovlivňuje zpětně životní prostor a bytí lidí. Vzájemný vztah působení člověka a přírody vyjadřuje pojem životní prostředí, jehož složkami je vše, co nás obklopuje. Životní prostředí funguje jako systém, ve kterém je vše provázané, vše souvisí se vším. Zánik jednoho mikroorganismu může způsobit vyhynutí celého živočišného druhu. Následky nesprávné činnosti člověka se mohou projevit nejenom okamžitě, ale i po uplynutí několika let či daleko od místa vzniku znečištění. Zachování rovnováhy a další neznečišťování životního prostředí je podmínkou přežití lidského druhu. Problémem však není pouze znečišťování životního prostředí, ale také nadměrné čerpání přírodních surovin. Zátěž, která takto vzniká pro životní prostředí, tak negativně ovlivňuje nejenom současnou lidskou populaci, ale i generace budoucí. Příroda a krajina patří mezi národní bohatství, které je spojeno s ekonomickou a kulturní vyspělostí národa a jako takové je potřeba je chránit. Povinností vyspělé společnosti je udělat vše pro ochranu životního prostředí. Tato ochrana spočívá v účinné kontrole a prevenci, která je v souladu s legislativou České republiky a Evropské unie.

Při ochraně životního prostředí má nezastupitelnou úlohu veřejná správa, jejíž výkon se opírá o právní normy umožňující tuto činnost vykonávat – práva, povinnosti, kompetence, nástroje, postupy. Veřejná správa vykonává především kontrolu nad takovými činnostmi, které nelze beze zbytku svěřit tržnímu prostředí. Veřejná správa prostřednictvím zákazů, příkazů, omezení, povolení či souhlasů zasahuje do tržních vztahů a výrazně tím ovlivňuje chování subjektů a především znečišťovatelů. V posledních letech veřejná správa v oblasti ochrany životního prostředí řeší intenzivně opatření ochraňující lidi, majetek a přírodu před přírodními katastrofami, především způsobenými povodňovým jevem.

Ze zákona veřejná správa také zajišťuje environmentální výchovu a vzdělávání široké veřejnosti. Je nezbytné neustále připomínat, že záleží na každém z nás na tom, v jakém prostředí žijeme, budeme žít a to, že každý by měl převzít zodpovědnost za důsledky vlastní spotřeby a životní úrovně. *Nedědíme Zemi po našich předcích, nýbrž si ji zapůjčujeme od našich dětí (Antoin de Saint-Exupéry).*

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Cíle diplomové práce:

1. zmapovat a analyzovat postavení kraje jako orgánu ochrany životního prostředí v organizačním systému veřejné správy a vymezení jeho kompetencí a působností v souladu s platnou právní úpravou
2. zhodnocení stavu životního prostředí Ústeckého kraje a jeho návaznosti na dotační programy, jejichž garantem je Ústecký kraj
3. rozbor zákonných povinností Krajského úřadu Ústeckého kraje v rámci jeho přenesené a samostatné působnosti v oblasti ochrany životního prostředí, zejména jeho opatření ochraňující lidi, majetek a přírodu před povodňovým jevem

2.2. Metodika

Při shromažďování podkladů pro svoji diplomovou práci jsem vycházela ze svých znalostí z oblasti ochrany životního prostředí získaných při práci na své bakalářské práci „Odpadové hospodářství (využití odpadů) v ČR“ a ze seminářů a školení absolvovaných v rámci vzdělávání úředníků na svém pracovišti, kdy jsem pracovala na Odboru správy a údržby obecního majetku Úřadu městského obvodu Ústí nad Labem – Neštětice a dále na Magistrátu města Ústí nad Labem, odboru správy a evidence majetku, nyní přejmenovaného na odbor územního plánování a správy majetku.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je věnována pozornost pramenům právní úpravy, stěžejním pojmům a principům v právu životního prostředí a dále struktuře a pravomocím orgánů ochrany přírody vykonávajících státní správu na úseku ochrany přírody a krajiny dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Práce je v této části zaměřena především na kompetence orgánů státní správy, vykonávající dozorovou a kontrolní činnost na úrovni kraje či jinak s ní související.

Při zpracování teoretické části práce bylo postupováno takto:

1. Shromáždění podkladů, které jsou uvedeny v příloze této práce:
  - Texty právních předpisů byly vyhledány programem ASPI (automatizovaný systém právních informací) a na portále veřejné správy České republiky www.portal.gov.cz
  - Odborná literatura byla vyhledána pomocí kartotéky v odborné knihovně
  - Statistická data a doplňující informace byly čerpány z internetu a z osobních zkušeností získaných během studia
2. Systémová analýza – studium podkladů a myšlenkové rozložení zkoumané skutečnosti na dílčí části odpovídající osnově a syntéza získaných poznatků
3. Interpretace některých právních předpisů v dané oblasti formou literární rešerše s odkazy na platnou právní úpravu k datu 30. 11. 2010

Při zpracování praktické části práce bylo postupováno takto:

1. Studium dokumentů Ústeckého kraje získaných především prostřednictvím internetových stránek, a to statistická data o stavu životního prostředí, rozpočet kraje, struktura, náplň a činnost odboru životního prostředí a zemědělství, koncepce a plány kraje, ochrana před povodněmi apod.
2. Rozhovory se zaměstnanci Odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Ústeckého kraje a s vedoucím Odboru životního prostředí Magistrátu města Ústí nad Labem, dříve vedoucím Odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Ústeckého kraje, týkající se činnosti a charakteristiky odboru, rozpočtu, správních řízení a rozhodnutí, investic, budoucího vývoje a následná syntéza těchto poznatků z praxe.
3. Statistická analýza stavu životního prostředí v rámci Ústeckého kraje a porovnání s ostatními kraji; analýzou časových řad byly zhodnoceny posloupnosti v čase seřazených údajů o stavu životního prostředí s využitím odvozených charakteristik (součtů, poměrů, průměrů) a vyhodnocení těchto údajů bylo zpracováno formou grafů a tabulek.

4. Studium a syntéza dokumentů týkajících se protipovodňových opatření a především projektu „Monitoring pohybu hladin a zajištění přenosu dat a informací – Protipovodňová opatření na drobných tocích Ústeckého kraje“ získaných z regionálního tisku - Ústeckého deníku, ze studia jednotlivých dotačních titulů, především Operačního programu Životního prostředí, usnesení Zastupitelstva města Ústí nad Labem a Ústeckého kraje, internetových stránek Sdružení severočeských obcí, Českého hydrometeorologického ústavu, Povodí Ohře a Dolního Labe.

Praktická část je věnována detailnímu rozboru a zhodnocení práce orgánu veřejné správy na úrovni kraje, a to konkrétně Odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Ústeckého kraje. Práce se v této části snaží zodpovědět na otázky: Jaká je konkrétní náplň odboru zabývajícího se životním prostředím? S jakým rozpočtem disponuje? Jaká je kvalita životního prostředí Ústeckého kraje? Mění se životní prostředí k lepšímu či horšímu, a zda má na tento vývoj vliv krajský úřad? Dále je v práci uveden přehled správních rozhodnutí, vyjádření, stanovisek a jiných opatření Odboru životního prostředí a zemědělství Ústeckého kraje ve věcech ochrany životního prostředí za rok 2009. Analýzou časových řad je zhodnocen měnící se stav v oblasti ovzduší, zemědělství, lesnictví, starých ekologických zátěží a odpadového hospodářství, a to s využitím součtů, poměrů a průměrů a vyhodnocení těchto údajů je zpracováno formou grafů a tabulek.

Dále je zde popsán projekt systému předpovědi a hlášené služby na malých tocích, jehož garantem je Ústecký kraj ve své samosprávné působnosti a zároveň se podílí na jeho financování. Předmětem projektu je získávání dat o možných povodňových stavech drobných toků Ústeckého kraje, které ohrožují povodně a záplavy následkem přívalových srážek v co největším možném předstihu a s co největší možnou spolehlivostí. Následně jsou tyto informace využity ve struktuře orgánů řešících prevenci spočívající v zabránění povodňovým škodám. Hlavním strategickým cílem projektu je tedy dosažení stavu, kdy díky měřicím bodům na kritických profilech vodních toků bude možno s maximálním možným předstihem a co nejefektivnějšími prostředky varovat obyvatelstvo a obce, které mohou být zasaženy a tím jim dát šanci zachránit životy, zdraví a majetky, které by byly s vysokou pravděpodobností zasažené povodňovým jevem.

3. Rozbor platné právní úpravy

Pro oblast životního prostředí hraje právo jako základní forma řízení dnešní společnosti zvláště důležitou úlohu. Právo životního prostředí je relativně mladou oblastí práva, které se, přes své hluboké historické kořeny, vyvíjelo především od začátku 70. let 20. století, a to s nebývalou rychlostí. To platí nejen pro národní právní řády, ale také pro mezinárodní a evropské právo. Ještě silněji než v ostatních oblastech práva již dnes nelze nahlížet na právo životního prostředí izolovaně v rámci jednoho právního řádu. Ekologizace práva musí zohledňovat hospodářské a sociální aspekty. Zejména na globální úrovni musí být ekologická politika vytvářena podle základního principu trvale udržitelného rozvoje s řadou opatření na překlenutí sociálních a hospodářských rozdílů mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi.¹

3.1. Vývoj právní úpravy v oblasti ochrany životního prostředí v českém právu

O skutečném systému ochrany životního prostředí v České republice lze hovořit až po roce 1989, ačkoliv problematika v této oblasti byla upravena již dříve, jak ukazuje níže uvedený přehled a stručná charakteristika nejdůležitějších platných právních předpisů. V období let 1948 – 1989, tzv. budování socialismu, se tyto zákony téměř nedodržovaly a jejich podstata se mýjela účinkem. V tomto období byl prioritou nárůst těžkého průmyslu a zemědělské výroby s nadužíváním umělých hnojiv. Porušování právních předpisů na ochranu životního prostředí se velmi často řešilo udílením výjimek ze zákona, které se týkaly především vypouštění odpadních vod a znečišťování ovzduší.

První zákony o ochraně přírody v tehdejším Československu vycházely z kořenů práva z dob Rakouska - Uherska, a to z Rakouského lesního zákona č. 250/1852 ř. z., který uzákonil zásadu, že v lese se smí těžít jenom tolik dřeva, kolik ho přiroste. Dále z Rakouského vodoprávního zákona č. 93/1869 ř. z., jenž byl prvním vodním zákonem na území dnešní ČR. Prvním stavebním zákonem na území dnešní ČR byl Rakouský stavební zákon pro České země z roku 1874. Tehdejší zákony neřešily ochranu životního prostředí

---

¹ M. Damohorovský a kol.: *Právo životního prostředí*, předmluva

z hlediska znečištění, ale z hospodářského, kdy se jednalo o regulaci nakládání s životně významnými statky – vodou, lesy, nerostnými surovinami.

V letech 1949 – 1953 vznikal Státní vodohospodářský plán republiky Československé, který se stal prvním směrným plánem pro veškerá vodohospodářská opatření a zároveň poskytl podklady pro vydání zákona č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství. Tento zákon návazně stanovil, že s povrchovými a podzemními vodami je nutno plánovitě hospodařit technicky a ekonomicky nejvýhodnějšími prostředky a způsoby tak, aby byla udržena rovnováha mezi kapacitou vodních zdrojů, potřebou vody a tak, aby byl zachován vyhovující stupeň jakosti vody. Prognózy obsažené ve Státním vodohospodářském plánu republiky Československé se však vyvíjely jinak, než se předpokládalo v padesátých letech a s postupem technického a technologického vývoje v oblasti vodního hospodářství se tento plán stal nepoužitelným. Proto bylo v roce 1967 rozhodnuto o jeho přepracování. Zákon č. 11/1955 Sb. byl nahrazen zákonem č. 138/1973 Sb., o vodách, který platil až do 1. 1. 2002, kdy ho vystřídal vodní zákon č. 254/2001 Sb., novelizovaný zákonem č. 150/2010 Sb. Vedle tohoto zákona je účinný od 1. 1. 2002 i související zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu.

Zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, byl na tehdejší dobu velice progresivní zákon, i když ve skutečnosti nebyl příliš naplňován, neboť orgány státní ochrany byly bez odpovídajících pravomocí. Podle tohoto zákona státní ochranu přírody a krajiny provádělo ministerstvo školství a odbory kultury rad krajských národních výborů² a od roku 1968 úpravou byla přenesena působnost také na okresní národní výbory. O kácení stromů rostoucích mimo les, na něž se nevztahovaly zvláštní předpisy, rozhodovaly místní národní výbory; okresní národní výbory si mohly rozhodování vyhradit.³ Řízení a dozor ve věcech státní ochrany přírody vykonávalo ministerstvo školství a kultury.⁴

Zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, byl velice stručný a postihoval spíše občany, než podniky, což bylo v souladu s politikou tehdejšího režimu, který podporoval těžký průmysl a zemědělství bez ohledu na ochranu životního prostředí, otevřeně se hovořilo o boji s přírodou. V roce 1992 byl nahrazen zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, obsahoval seznam chráněných

---

² Ministerstvo životního prostředí existuje až od roku 1990

³ § 11 zákona č. 40/1956, o státní ochraně přírody

⁴ § 17 zákona č. 40/1956, o státní ochraně přírody

druhů rostlin, živočichů a částečně chráněné druhy rostlin a dále definoval tyto kategorie chráněných území:

- národní park - platí dodnes
- chráněná krajinná oblast - platí dodnes
- státní přírodní rezervace - tato kategorie již neexistuje
- chráněný přírodní výtvar - tato kategorie již neexistuje
- chráněný park a zahrada - tato kategorie již neexistuje
- chráněná studijní plocha - tato kategorie již neexistuje

V tomto období již existovala v tehdejším Československu Správa národního parku KRNAP a TANAP a správy do té doby vyhlášených krajinných oblastí, ale ty měli postavení pouze odborných, nikoliv správních orgánů. Rovněž existoval institut tzv. dobrovolných pracovníků státní ochrany přírody, což byly fyzické osoby, které se dělily na konzervátory a zpravodaje. Jejich úlohou byla odborná činnost, nikoliv správní. Hrozilo – li však bezprostřední nebezpečí, že budou porušeny podmínky stanovené na ochranu přírody v chráněném území nebo na ochranu chráněných přírodních výtvarů, živočichů, rostlin, nerostů nebo zkamenělin, mohl konzervátor učinit opatření potřebná k zajištění ochrany. O těchto opatřeních však musel do 15 dnů rozhodnout odbor kultury krajského národního výboru, případně národního výboru vybraných statutárních měst, jinak tato opatření pozbyla platnosti. Často konzervátoři zastupovali orgán státní ochrany přírody, neboť k řízení o územním plánu, řízení stavebnímu a vodohospodářskému, jakož i ke každému jednání, jež se svým obsahem týkalo i zájmů ochrany přírody, musely být obligatorně přizvány příslušné orgány státní ochrany přírody.⁵

Dalšími důležitými zákony historické legislativy jsou:

- Lesní zákon č. 166/1960 Sb., o lesích a lesním hospodářství, jenž usiloval o aktivní posilování mimoprodukčních funkcí lesa
- Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, byl prvním moderním zákonem o ochraně lidského zdraví

---

⁵ V. Stejskal: *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*, str. 537

- Zákon č. 53/1966 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, kladl důraz na kvantitativní ochranu zemědělské půdy, avšak chyběla v něm kvalitativní ochrana půdy
- Zákon č. 35/1967 Sb., o opatřeních proti znečištění ovzduší, nepoužíval emisní limity a orgány státní ochrany byly bez rozhodovacích pravomocí
- Vodní zákon č. 138/1973 Sb., o vodách a zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, vodní zákon byl na tehdejší dobu velmi progresivní, ale v praxi byl degradován množstvím výjimek z povinnosti čistit odpadní vody.
- Zákon č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství, podle tohoto zákona přibýly mezi orgány vykonávající státní ochranu přírody rovněž místní národní výbory. Do jejich kompetence spadalo rozhodování o kácení stromů rostoucích mimo les.

Zákonem č. 65/1986 Sb. byla do zákona 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, zavedena delikátní odpovědnost za porušení této právní normy. Na úseku ochrany přírody tak byly poprvé od roku 1956 zavedeny pokuty za přestupky fyzických osob a správní delikty socialistických (tj. státních) organizací. Řízení o pokutách spadalo do kompetence okresních národních výborů.

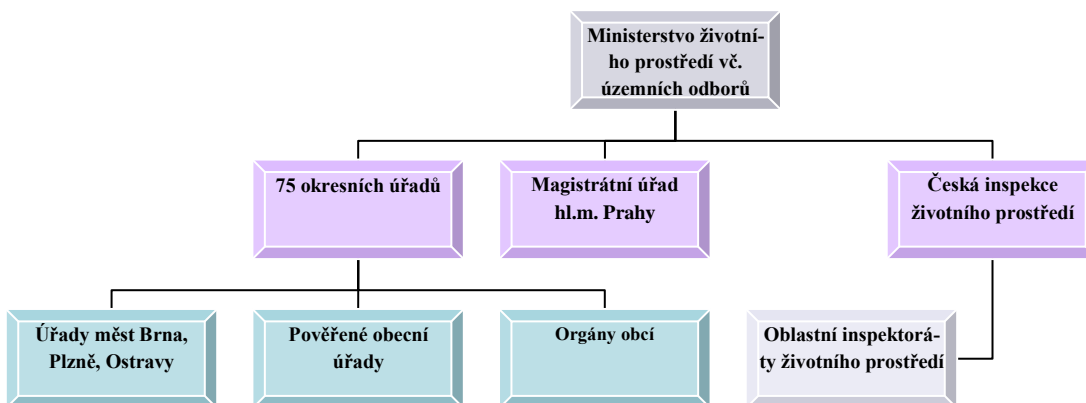
V souvislosti se společenskými změnami po listopadu 1989 došlo i k reformě veřejné správy v oblasti ochrany životního prostředí. Během této fáze reformy veřejné správy byly zrušeny krajské, okresní a obecní národní výbory. V rámci novelizace zákona č. 40/1956 Sb. byly kompetence převedeny na okresní úřady. Ústředním orgánem státní správy pro oblast ochrany přírody bylo jmenováno Ministerstvo životního prostředí. Právním základem tohoto kroku byla novelizace zákona č. 2/1969 Sb., o kompetencích ústředních orgánů státní správy.

Nový moderně koncipovaný zákon o ochraně přírody, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, na rozdíl od předchozí právní úpravy vymezil orgány ochrany přírody jednoznačně včetně jejich kompetencí, a přidal orgány veřejné správy, a sice obecní úřad, okresní úřad a jako kontrolní, dozorčí a sankční orgán Českou inspekci životního prostředí. Vedle toho zakotvil i postavení správ národních parků a chráněných krajinných oblastí, od 1. 6. 1992 hovoříme o tzv. speciální státní správě v ochraně přírody. Zavedl dále institut strážce přírody a zrušil dosavadní institut konzervátorů a zpravodajů ochrany příro-

dy. Členové stráže přírody získali zákonem č. 238/1999 Sb. postavení veřejného činitele. Zároveň zákon č. 114/1992 Sb. zrušil zákon č. 40/1956 Sb.⁶

Obrázek č. 1: Struktura veřejné správy v oblasti životního prostředí v roce 1990

Zdroj: CENIA: Životní prostředí v České republice 1989 – 2004, str. 37

Nový systém ochrany životního prostředí, vytvářený v České republice po roce 1989, kvalitativně využívá početný rejstřík ekonomických nástrojů včetně celé řady plateb za znečišťování a využívání životního prostředí. Platby byly postupně zaváděny již od poloviny 60. let. Jednalo se o poplatky za znečišťování ovzduší, náhrady (úplaty) za vypouštění nečištěných nebo nedostatečně čištěných vod a za odběry povrchových a podzemních vod a odvody za zábor zemědělského půdního fondu k nezemědělským účelům. Transformační změny, probíhající od počátku 90. let, především privatizace a zavádění tržní ekonomiky, vytvořily odpovídající prostor pro působení ekonomických nástrojů, a to zejména z hlediska dopadů těchto plateb na subjekty znečišťující či využívající životní a přírodní prostředí. Postupně docházelo i k významným změnám environmentálního práva, včetně změn týkajících se rozsahu a struktury zdrojů znečištění, zpoplatněných škodlivin, sazeb poplatků i dalších aspektů souvisejících s placením poplatků. V průběhu 90. let byly zavedeny další poplatky, zejména za ukládání odpadu, za těžbu nerostných surovin a za odnětí lesní půdy.⁷

Objektem ochrany v současné době jsou příroda jako celek, její vybrané části, volně žijící živočichové i živočichové domestikovaní, planě rostoucí rostliny i rostliny pěstované. Právní úprava této ochrany je roztržštěna do řady právních norem, které se zabývají vybra-

⁶ V. Stejskal: *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*, str. 537

⁷ CENIA: *Životní prostředí v České republice 1989 – 2004*, str. 62

nými částmi této ochrany, včetně navazujících podzákoných právních norem. V mnoha případech se tato úprava také prolíná nebo překrývá, což může v praxi činit kompetenční problémy.⁸

3.2. Platná právní úprava

Koncepční rámec ochrany životního prostředí v České republice se vytváří již dvě desetky let. Se zlepšováním stavu životního prostředí se důraz posouvá od ochrany lidského zdraví k ochraně přírody a zachování biologické rozmanitosti.⁹ Po předání žádosti České republiky o vstup do Evropské unie dne 23. 1. 1996 započaly přípravy na přejímání právních předpisů Evropských společenství. V předvstupním období bylo do českého právního řádu transportováno téměř sto environmentálních směrnic. Po vstupu České republiky do Evropské unie je až na několik výjimek nově přijatá legislativa zcela kompatibilní s příslušnými evropskými předpisy. Zároveň však byla v právním řádu ponechána řada úprav, které sice nejsou v rozporu s evropským právem, ale v jiných zemích Evropské unie nejsou obvyklé. Týká se to například regulace malých zdrojů znečišťování v zákoně č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší.¹⁰

Veřejnou správu v oblasti životního prostředí tvoří soustava ústředních a místních orgánů veřejné správy. Jejich působnosti a pravomoci jsou řešeny v zákonech upravujících obecně působnosti orgánů státní správy a samosprávy. Základními prameny správního práva jsou:

- Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod
- Kompetenční zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole
- Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona ČNR č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti

⁸ A. Hadrabová: *Veřejná správa životního prostředí*, str. 49

⁹ CENIA: *Životní prostředí v České republice 1989 – 2004*, str. 30

¹⁰ CENIA: *Životní prostředí v České republice 1989 – 2004*, str. 35

- Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- Zákon č. 500/2004 Sb., o správním řízení (správní řád)
- Zákon č. 634/2004 Sb., o přestupcích

Dále jsou působnosti a pravomoci ústředních a místních orgánů veřejné správy v oblasti životního prostředí řešeny ve zvláštních zákonech vztahujících se k jednotlivým oblastem, a to například:

- Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa
- Zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí
- Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, novelizovaný zákonem č. 218/2004 Sb.
- Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů
- Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
- Zákon č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších předpisů
- Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvis. zákonů
- Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky
- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů
- Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
- Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
- Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší
- Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů

- Zákon č. 146/2002 Sb., o státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu
- Zákon č. 150/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přeštrpcích, ve znění pozdějších předpisů
- Aarhuská úmluva z roku 1998 – Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, vychází ze směrnice rady Evropského společenství č. 90/313/ES
- Nařízení EMAS – nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 761/2001 ze dne 19. března 2001 o dobrovolnické účasti organizací v systému řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí
- Směrnice 79/409/EHS – směrnice Rady 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků
- Směrnice 92/43/EHS – směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- Směrnice 2004/35/ES – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí
- Směrnice 2006/21/ES – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/21/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí

3.3. Zákon o ochraně přírody a krajiny

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, novelizovaný zákonem č. 218/2004 Sb., je účinným nástrojem státní ochrany přírody. Jeho účelem je za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitosti forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských spo-

lečenství¹¹ v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je potřeba zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.¹²

Zákon o ochraně přírody a krajiny vymezuje péči státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny.¹³

Ochranu přírody vykonávají ze zákona o ochraně přírody a krajiny orgány státní správy. Od 1. 1. 2003 jsou jimi obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, správy národních parků a chráněných krajinných oblastí, Česká inspekce životního prostředí a Ministerstvo životního prostředí. Vedle toho vykonává státní správu v oblasti ochrany přírody také rozpočtová organizace Ministerstva životního prostředí Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, která vede Ústřední seznam ochrany přírody; postavení orgánu státní správy však sama nemá. Pro úplnost je třeba uvést, že s účinností od 1. 1. 2003 byly zrušeny okresní úřady.

Orgány státní správy vydávají rozhodnutí podle zvláštních předpisů (podle stavebního zákona, zákona o vodách, lesního zákona, atd.), jimiž mohou být dotčeny zájmy chráněné zákonem. Toto činí jenom po dohodě s orgánem ochrany přírody, není – li v tomto zákoně popsán jiný postup (vydání závazného stanoviska, souhlasu, výjimky, rozhodnutí o odchylném postupu, atd.). V současnosti platí v ochraně přírody a krajiny stav, který přinesla novela zákona č. 114/1992 Sb. s účinností od 28. 4. 2004, a to zákon č. 218/2004 Sb. Orgány vykonávající státní správu na úseku ochrany přírody a krajiny dle tohoto zákona:

- Obecní úřady
- Pověřené obecní úřady
- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- Krajské úřady
- Správy národních parků a chráněných krajinných oblastí

---

¹¹ Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1992 o ochraně volně žijících ptáků

¹² § 1, účel zákona, zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹³ § 2, ochrana přírody a krajiny, odst.1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

- Česká inspekce životního prostředí
- Újezdní úřady, Ministerstvo obrany¹⁴

Působnosti stanovené krajskému úřadu, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, pověřenému obecnímu úřadu, obecnímu úřadu, magistrátům statutárních měst nebo úřadům městských částí hlavního města Prahy podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti.¹⁵

Základní pojmy pro oblast životního prostředí dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny:¹⁶

- **Územní systém ekologické stability** krajiny je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní, regionální a neregionální systém ekologické stability.

- **Významný krajinný prvek** jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Dále jsou jimi jiné části krajiny, zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy. Mohou jimi být i cenné plochy porostů sídelních útvarů vč. historických zahrad a parků.

- **Zvláště chráněná část přírody** je velmi významná nebo jedinečná část živé či neživé přírody; může jí být část krajiny, geologický útvar, strom, živočich, rostlina a nerost, vyhlášený ke zvláštní ochraně státním orgánem.

- **Záchranná stanice** je zařízení, které zajišťuje komplexní péči o živočichy dočasně neschopné přežít ve volné přírodě s cílem navrátit je do přírody.

- **Biotop** je soubor veškerých neživých a živých činitelů, které ve vzájemném působení vytvářejí životní prostředí určitého jedince, druhu, populace, společenstva. Biotop je takové místní prostředí, které splňuje nároky charakteristické pro druh rostlin a živočichů.

¹⁴ § 75, orgány ochrany přírody, zákona č. 114/1992., o ochraně přírody a krajiny

¹⁵ V. Stejskal: *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*, str. 538

¹⁶ § 3, vymezení pojmů, zákona č. 114/1992., o ochraně přírody a krajiny

- **Ekosystém** je funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostředí a čase.

- **Natura 2000** je celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat přírodní stanoviště a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit. Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu těchto druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcennější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitém území. Na území ČR je Natura 2000 tvořena **ptačími oblastmi a evropsky významnými lokalitami**, které používají smluvní ochranu nebo jsou chráněny jako zvláštní území, což jsou národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky.¹⁷ Ptačí oblasti se vyhláší na základě směrnice o ptácích. Vyhláší se pro druhy ptáků, uváděné v Příloze 1 směrnice o ptácích. Tyto druhy musí být předmětem zvláštních opatření, týkajících se ochrany jejich stanovišť, s cílem zajistit přežití těchto druhů a rozmnožování v jejich areálu rozšíření. Ptačí oblasti jsou zřizovány nařízením vlády stejně jako evropsky významné lokality, jež se vyhláší na základě směrnice o stanovištích používajících základní ochranu, smluvní ochranu nebo jsou chráněny jako zvláště chráněná území pro typy přírodních stanovišť v zájmu Společenství a pro druhy živočichů a rostlin.¹⁸

3.4. Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů, zpracovává příslušný předpis Evropských společenství a upravuje práva a povinnosti osob při předcházení ekologické újmě a při její nápravě, došlo-li k ní nebo hrozí-li bezprostředně na chráněných druzích volně žijících živočichů či planě rostoucích

---

¹⁷ § 3, vymezení pojmů, zákona č. 114/1992., o ochraně přírody a krajiny

¹⁸ Natura 2000 vychází ze 2 směrnic EU, byla implementována do zákona č. 114/1992 Sb. novelizací zákonem č. 218/2004 Sb., a to Směrnice Rady 79/409/EEC/ z 2.4.1979 o ochraně volně žijících ptáků a Směrnice Rady 92/43/EEC z 21.5.1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích)

rostlin, na přírodních stanovištích vymezených tímto zákonem, na vodě nebo půdě, a dále výkon státní správy v této oblasti¹⁹.

Podstatou zákona je princip prevence a zásada, že újmy a nápravy platí znečišťovatel. Ekologickou újmou se rozumí nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo na chráněných druzích volně žijících živočichů, planě rostoucích rostlin, podzemních nebo povrchových vodách, znečištěné půdě.

Dle zákona jsou **preventivní opatření** taková opatření, která provede provozovatel v případě bezprostředně hrozící ekologické újmy (provozovatel neprodleně sdělí příslušnému orgánu informace o všech důležitých okolnostech bezprostřední hrozby ekologické újmy).²⁰

Nápravná opatření v případě vzniku zjištěné ekologické újmy je provozovatel povinen neprodleně provést veškerá proveditelná nápravná opatření a neprodleně sdělit příslušnému orgánu informaci o důležitých okolnostech vzniku ekologické újmy. Provozovatel musí vypracovat návrh nápravných opatření a předložit ho příslušnému orgánu ke schválení. Tento orgán může kdykoliv požádat provozovatele o informaci o bezprostřední hrozbě ekologické újmy. Řízení o uložení preventivních nebo nápravných opatření zahájí příslušný orgán z moci úřední, jakmile se dozví o skutečnosti, která nasvědčuje tomu, že mohlo dojít k ekologické újmě nebo pokud bezprostředně hrozí její vznik. Provozovatel, který způsobil ekologickou újmu je povinen nést náklady, o jejichž náhradě rozhodne příslušný úřad.²¹

---

¹⁹ § 1, odst. 1 zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě

²⁰ Česká inspekce životního prostředí, www.cizp.cz

²¹ Česká inspekce životního prostředí, www.cizp.cz

4. Struktura veřejné správy a její působnost v ochraně životního prostředí

Ochrana životního je v současné době a v současném světě jedním ze stěžejních úkolů veřejné správy, tj. samosprávných volených orgánů a státní správy. Veřejná správa je nezastupitelnou a nenahraditelnou podmínkou ochrany životního prostředí. Zkušenosti a praxe ukázaly, že jde o takové činnosti, které nelze beze zbytku svěřit tržnímu prostředí a jiným formám realizace (např. vyjednávání mezi vlastníky a znečišťovateli). Výkon samosprávy a státní správy se opírá o právní normy, ze kterých vyplývají jak práva, tak povinnosti veřejné správy v ochraně životního prostředí, rozdělení kompetencí, používané nástroje a postupy a všechny další relevantní okolnosti a podmínky, které samosprávným orgánům a úřadům v ochraně životního prostředí umožňují tuto činnost vykonávat.²²

Ochrana životního prostředí vyžaduje poměrně rozsáhlý výkon veřejné správy. Od začátku roku 1990 existuje samostatné Ministerstvo životního prostředí s několika regionálními pracovišti. V současnosti státní správu vykonávají v přenesené působnosti rovněž krajské úřady a některé pověřené obce, Správa ochrany životního prostředí, čtyři národní parky a Česká inspekce životního prostředí, která je dozorovým a kontrolním orgánem s oblastními pracovišti. Odbornou základnu resortu tvoří čtyři výzkumné ústavy, dvě agentury a Česká geologická služba – Geofond, databanka geologických informací.²³

Struktura a pravomoci orgánů ochrany přírody vykonávající státní správu na úseku ochrany přírody a krajiny jsou definovány v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Dle uvedeného zákona se ochrana přírody uskutečňuje také za přímé účasti občanů, prostřednictvím jejich občanských sdružení²⁴ a dobrovolných sborů či aktivů. Občanské sdružení nebo jeho organizační jednotka je oprávněno, pokud má právní subjektivitu, požadovat u příslušných orgánů státní správy, aby bylo předem informováno o všech zamýšlených zásazích a zahajovaných správních řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle tohoto zákona. Tato žádost je platná jeden rok ode dne jejího podání a lze ji podávat opakovaně. Občanské sdružení je oprávněno

---

²² A. Hadrabová: *Veřejná správa životního prostředí*, str. 5

²³ CENIA: *Životní prostředí v České republice 1989 – 2004*, str. 30

²⁴ § 2 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů

účastnit se správního řízení, pokud oznámí svou účast písemně do osmi dnů ode dne, kdy mu bylo příslušným správním orgánem zahájení řízení oznámeno; v tomto případě má postavení účastníka řízení.²⁵

Veškerý výkon veřejné správy musí být prováděn v souladu s obecnými zásadami provádění správních činností (tak, jak je obsahuje zejména správní řád). Platí však, že pokud jednotlivé zákony obsahují specifickou úpravu pro výkon veřejné správy, má tato specifická úprava přednost před správním řádem. Podle správního řádu se postupuje tehdy, pokud zvláštní úprava stanovena není.²⁶ Správní právo je základním východiskem pro pravidla fungování veřejné správy životního prostředí. Správní právo je relativně samostatné právní odvětví, které zahrnuje soubor právních norem o výkonné státní moci a o veřejné správě, tj. o organizaci a činnosti

a) Státního administrativního aparátu (správních úřadů, orgánů státní správy)

b) Územní samosprávy (v ČR v současné době krajů a obcí)

Jde o velmi širokou škálu činností, např. občanských záležitostí, sociální péče, stavebních aktivit, veřejného pořádku aj. Ochrana životního prostředí je jen jednou z mnoha činností, které pod správní právo spadají.²⁷

Základní ústavní princip, kterým se řídí chování a možnosti orgánů veřejné správy v České republice je princip, který říká, že veřejná správa může vykonávat pouze to, co jí zákon umožňuje, nic víc nad tento rámec. Činnost správních orgánů je proto striktně vedena pouze obsahem právních norem, úřady činí to, co jim právní normy ukládají a k čemu je opravňují. Příslušné právní normy jim předepisují nejen to, co mohou, mají nebo musí dělat, ale také to, jak to mají dělat.²⁸

Rozhodování ve věcech týkajících se životního prostředí je velmi častou činností, kterou správní úřady (nebo v některých případech i orgány volené) v ochraně životního prostředí vykonávají. Na rozhodnutí úřadů závisí ve velmi mnoha případech to, co občané či právnické osoby činit mohou, musí, nebo naopak nesmí.

---

²⁵ § 70, účast občanů, zákona č. 114/1992., o ochraně přírody a krajiny

²⁶ A. Hadrabová: *Veřejná správa životního prostředí*, str. 7

²⁷ A. Hadrabová: *Veřejná správa životního prostředí*, str. 7

²⁸ A. Hadrabová: *Veřejná správa životního prostředí*, str. 31

Příslušná právní norma vždy uvádí:

- pro co je třeba rozhodnutí úřadů,
- který úřad je věcně a místně příslušný takové rozhodnutí vydat.²⁹

Většina rozhodnutí se činí ve správním řízení, ať už podle správního řádu, nebo případně speciálním postupem, pokud ho příslušný zákon uvádí. Nejčastějšími druhy rozhodnutí úřadů jsou:

- rozhodnutí o povolení
- rozhodnutí o udělení souhlasu
- rozhodnutí o schválení
- rozhodnutí o udělení výjimky
- rozhodnutí o odvolání
- rozhodnutí v nejasnostech
- rozhodnutí o poplatcích
- rozhodnutí o pokutě
- rozhodnutí o udělení oprávnění k činnosti
- další rozhodnutí³⁰

Veřejná správa je součástí moci výkonné a dělí se na státní správu, samosprávu (orgány obcí a krajů, profesní komory) a jinou veřejnou správu (např. obecně prospěšné společnosti a nadační fondy). Státní správa je na nejvyšší úrovni reprezentovaná prezidentem, který se ochranou životního prostředí zabývá v rámci svých obecných pravomocí a vládou. Vláda má rozhodovací, normotvorné a kontrolní pravomoci. Vypracovává a přijímá státní politiku. Vlastní výkon státní správy je prováděn jménem státu nejrůznějšími orgány, státními a těmi, na které stát výkon státní správy přenesl.

---

²⁹ A. Hadrabová: *Veřejná správa životního prostředí*, str. 32

³⁰ A. Hadrabová: *Veřejná správa životního prostředí*, str. 33

Rozdělení orgánů veřejné správy podle územní působnosti:

a) ústřední:

– ústřední správní úřady: např. Úřad pro ochranu veřejné soutěže, Český statistický úřad, Český úřad zeměměřický a katastrální

– ministerstva: životního prostředí (orgán vrchního dozoru ve věcech životního prostředí), zemědělství (výkon státní správy v oblasti zemědělství, vodního hospodářství, lesů, myslivosti, rybářství, veterinární péče), zdravotnictví (výkon státní správy v oblasti ochrany a využívání přírodních léčivých zdrojů a minerálních vod a ochrany veřejného zdraví), financí, pro místní rozvoj (výkon státní správy v oblasti územního plánování a stavebního řádu), průmyslu a obchodu (státní správa v oblasti nerostného bohatství, energetiky), kultury, školství, mládeže a tělovýchovy

– ministerstvům podřízené správní úřady s celostátní působností a většinou s regionální úrovní řízení: např. Státní fond životního prostředí, Česká inspekce životního prostředí, Správy národních parků a správy chráněných krajinných oblastí, Státní veterinární správa, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Hlavní hygienik ČR, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Český báňský úřad, celní orgány,

b) regionální a místní:

– krajské hygienické úřady, finanční úřady, katastrální úřady apod. a v přenesené působnosti obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady s rozšířenou působností, krajské úřady.

Ústřední orgány státní správy hrají na svých úsecích působnosti klíčovou úlohu, pokud se jedná o vytváření základních politik, koncepčních a programových dokumentů, přípravu právních předpisů, mezinárodní spolupráci, koordinaci ostatních orgánů veřejné správy, ale i odborné, finanční a technické zabezpečení. Nejinak je tomu i v rámci Ministerstva životního prostředí. Avšak bylo by chybou se domnívat, že pod tímto ústředním orgánem jsou centralizovány veškeré kompetence a všechny pravomoci na úseku ochrany tohoto prostředí. Naopak mnohé úseky mají na starosti i jiná ministerstva či zvláštní ústřední orgány státní správy³¹, jak je uvedeno výše.

---

³¹ M. Damohorovský a kol.: *Právo životního prostředí*, str. 54

Právní normy na ochranu životního prostředí v ČR obsahují, mimo jiné, vždy základní ustanovení, která se týkají výkonu veřejné správy v dané oblasti, a to:

- a) **kteřá instituce** je orgánem veřejné správy (resp. orgánem státní správy, resp. správním úřadem) ve věci, kterou zákon upravuje,
- b) **jaké kompetence** ten který orgán podle daného zákona vykonává.³²

Mezi orgány veřejné správy v oblasti životního prostředí patří především orgány ochrany přírody, vod, ovzduší, lesa, horninového prostředí a zemědělského půdního fondu, orgány odpadového hospodářství, orgány vykonávající státní správu v oblasti prevence závažných havárií, nakládání s chemickými přípravky a látkami, hodnocení vlivů na životní prostředí, udělování integrovaných povolení apod.

Činnost orgánů veřejné správy zabývajících se otázkami ochrany životního prostředí by se neměla omezovat pouze na vyřizování rutinní agendy a problémů tak, jak přicházejí. Měla by se věnovat i dlouhodobé perspektivě, koncepcím, programům, plánům a podobným dokumentům, které umožňují promyslet a prodiskutovat budoucí směřování v ochraně životního prostředí.³³

4.1. Ministerstvo životního prostředí

V roce 1990 bylo zřízeno Ministerstvo životního prostředí (po vzoru vyspělých evropských zemí), které je orgánem vrchního státního dozoru ve všech věcech životního prostředí. Rozsah jeho působnosti a pravomocí upravuje jak zákon č. 2/1969 Sb.³⁴, tak zejména celá řada zákonů upravujících ochranu jednotlivých složek životního prostředí, ekosystémů či před zdroji ohrožení. Je ústředním orgánem státní správy pro:

- ochranu přirozené akumulace vod, ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti povrchových a podzemních vod (na úseku vod dělená kompetence s Ministerstvem zemědělství),
- ochranu ovzduší,
- ochranu přírody a krajiny,

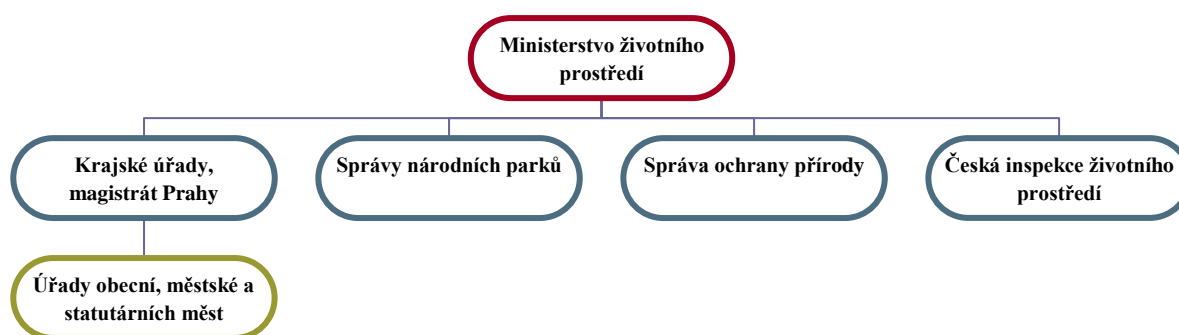
³² A. Hadrabová: *Veřejná správa životního prostředí*, str. 12

³³ A. Hadrabová: *Veřejná správa životního prostředí*, str. 47

³⁴ Kompetenční zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy

- ochranu zemědělského půdního fondu,
- odpadové hospodářství,
- nakládání s obaly a odpady z obalů,
- výkon státní geologické služby, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod, geologické práce a ekologický dohled nad těžbou,
- myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích,
- posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí (včetně těch, které přesahují hranice států),
- problematiku geneticky modifikovaných organismů a produktů,
- státní ekologickou politiku.³⁵

Obrázek č. 2: Současná struktura veřejné správy v oblasti životního prostředí

Zdroj: CENIA: Životní prostředí v České republice 1989 – 2004, str. 37

Ministerstvo životního prostředí vykonává státní správu většinou jako prvostupňový orgán. Jeho působnost upravuje § 79 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. V souladu s ním zpracovává ve spolupráci s kraji v samostatné působnosti prognózy a koncepce strategie ochrany přírody, koordinuje státní vědeckovýzkumnou činnost v oboru ochrany přírody a krajiny, spolupracuje s Ministerstvem školství České republiky v zajišťování ekologické výchovy, vzdělávání, zabezpečuje mezinárodní spolupráci, podává Komisi zprávy a informace požadované právními předpisy Evropských společenství v oblasti ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a jejich stanovišť. Ministerstvo životního prostředí provádí vymezení a hodnocení nadregionálního systému ekologické stability, vydává prováděcí právní předpisy, kterými se vyhlašují národní přírodní rezerva-

³⁵ A. Hadrabová: *Veřejná správa životního prostředí*, str. 55

ce a národní přírodní památky, zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů a nerostů a jimiž se stanoví bližší podmínky jejich ochrany. Dále vydává stanoviska k žádostem o finanční příspěvek z fondů Evropské unie, prováděcí právní předpisy pro národní přírodní rezervace a národní památky, vymezuje zóny ochrany přírody národních parků a chráněných krajinných oblastí, schvaluje plány jejich péče. Zajišťuje také záchranné programy kriticky ohrožených a silně ohrožených druhů rostlin a zvířat, uděluje výjimky z ochranných podmínek nerostů, souhlasí k činnostem v národních přírodních rezervacích a v národních přírodních památkách. Vydává povolení k vývozu paleontologických nálezů a souhlas k vývozu či dovozu rostlin a živočichů chráněných mezinárodními úmluvami. Ministerstvo je oprávněno zřizovat příspěvkovou organizaci za účelem zajištění ochrany, péče a provozu zpřístupněných jeskyní. Je také dotčeným orgánem státní správy při projednávání územního plánu velkého územního celku, odvolacím orgánem proti rozhodnutí vydaným orgánem kraje v přenesené působnosti či správou oblastí se zvláštní ochranou a koordinuje jejich další postup při vydávání stanovisek a při ukládání kompenzačních opatření. Ruší opatření správy, jsou – li v rozporu se zákonem, jiným právním předpisem vydaným na základě zákona a v jeho mezích, usnesením vlády nebo směrnicemi ústředních správních úřadů a nejde – li o rozhodování ve správním řízení. Řídí činnost správ a plní úkoly stanovené předmětným zákonem.³⁶

4.2. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR vznikla v roce 1995 ze Státního ústavu ochrany přírody, který byl rozdělen na Správu chráněných krajinných oblastí ČR (od roku 2004 Správa ochrany přírody, dnes významný řídicí orgán státní ochrany přírody) a Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR. Agentura je odborná instituce státní ochrany přírody zřízená Ministerstvem životního prostředí zajišťující metodickou, dokumentační, informační, výchovně – vzdělávací, vědeckovýzkumnou a poradenskou činnost v oblasti péče o přírodu a krajinu ČR. Agentura řeší problematiku vytváření a mapování Soustavy NATURA 2000. Dle pověření ministerstva vede Ústřední seznam ochrany přírod, plní povinnosti

---

³⁶ §79 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

ČR vyplývající z Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a zajišťuje ochranu a péči o jeskyně na území ČR.³⁷

V kompetenci agentury je vyhlášení stromů za památné, které je provedeno ve správním řízení, a dotčené obce se záměru vyhlášení památných stromů vyjadřují. Zajištění jejich ochrany a péče je dle ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, kompetencí pověřených obecních úřadů. Péči o památné stromy lze financovat v rámci Operačního programu Životní prostředí, prioritní osa 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny, oblast podpory: 6.3 – Obnova krajinných struktur.

4.3. Správy národních parků a chráněných krajinných oblastí

Správy národních parků (NP) a chráněných krajinných oblastí (CHKO) jsou speciální správní orgány, které vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny na území národních parků, chráněných krajinných oblastí a jejich ochranných pásem.³⁸ Přehled správ NP a CHKO na území České republiky a jejich sídel je uveden v příloze této diplomové práce.

Dle §78 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, vykonávají správy NP a CHKO svěřené pravomoci od obecních či krajských úřadů, které by je jinak vykonávaly v případech, že by na těchto územích nebyly vyhlášeny národní parky či chráněné krajinné oblasti. Správy dále zajišťují speciální kompetence, které vyplývají z postavení chráněného území. Správy NP a CHKO zajišťují komplexní péči o tyto oblasti, vzdělávací a výchovné aktivity, odborné a vědeckovýzkumné činnosti. Správy jsou oprávněny k výkonu uvedených činností vydávat nařízení, která musí být přístupná každému na pověřených obecních úřadech a obecních úřadech v obcích, jejichž územního obvodu se nařízení týká. Nařízení zašle správa neprodleně Ministerstvu životního prostředí, které jej může zrušit nebo jeho část v případě, že odporuje zákonu nebo jinému právnímu předpisu vydanému k provedení zákona.

---

³⁷ CENIA: *Životní prostředí v České republice 1989 – 2004*, str. 38

³⁸ §78 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

4.4. Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí, jež byla zřízena zákonem č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, je specializovaným kontrolním správním úřadem v oblasti ochrany životního prostředí. Její základní funkce jsou kontrolní, sankční a nápravní. Původně měla kompetence pouze na úseku ochrany lesa, postupně jí byly svěřeny kompetence v oblasti ochrany vod, ovzduší, přírody a krajiny, nakládání s odpady a obaly, geneticky modifikovanými organismy a chemickými látkami. Inspekce je podřízena Ministerstvu životního prostředí, které je jejím nadřízeným správním orgánem ve správních řízeních a rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí inspekce. Inspekce se člení na ústředí a územně na oblastní inspektoráty. Úkoly inspekce plní inspektoři, kteří se prokazují služebním průkazem.

Inspekce dle § 80 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, provádí odbornou posudkovou činnost a dozor nad tím, jak jsou orgány veřejné správy vyjma ústředních orgánů, právníckými a fyzickými osobami dodržována ustanovení právních předpisů a rozhodnutí týkající se ochrany přírody a krajiny. Inspekce zjišťuje a eviduje případy ohrožení a poškození přírody a krajiny, jejich příčiny a osoby odpovědné za jejich vznik nebo trvání. Inspekce je oprávněna vyžadovat prokazování legálnosti nabytí, původu a totožnosti u zvláště chráněných druhů, ukládat nápravná opatření, rozhodovat o možnosti a podmínkách uvedení ekosystému do původního stavu, ukládat povinnost provést přiměřená náhradní opatření a odebírat nedobrovolně držené jedince. V případech hrozící škody je inspekce oprávněna naříditi omezení, případně zastavení škodlivé činnosti až do doby odstranění jejich nedostatků a příčin. Pokud jde o ukládání pokut, upravuje zákon podrobně postup, kdy může tato inspekce zahájit řízení o udělení pokuty. Inspekce může zahájit řízení o uložení pokuty pouze tehdy, pokud je již nezačal obecní úřad s rozšířenou působností, krajský úřad nebo správa národního parku dříve nebo ve stejný den jako inspekce. Uvedené orgány se vzájemně informují o zahájení řízení o udělení pokuty.³⁹

---

³⁹ § 80, působnost ČIŽP, zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

4.5. Krajské úřady

Krajské úřady vykonávají přenesenou působnost výkonu státní správy a nelze je zaměňovat za kraj a nelze směřovat jejich kompetence s kompetencemi kraje. Krajským úřadům byla po zrušení okresních úřadů svěřena většina kompetencí okresních úřadů na úseku zvláštní ochrany přírody, mimo území národních parků, chráněných krajinných oblastí, jejich ochranných pásem a pozemků určených pro účely obrany státu. Vedle toho mají i kompetence z obecné ochrany přírody a z evropské ochrany přírody. Rozhodují též o odvolání proti rozhodnutí obecních úřadů všech tří stupňů.⁴⁰

Odvolacím orgánem krajů v oblasti životního prostředí je Ministerstvo životního prostředí. Vedle přenesené působnosti výkonu státní správy jsou kraje územně samosprávnými celky, které mají volené orgány a v rámci své samostatné působnosti rozhodují jako právnické osoby o různých záležitostech včetně životního prostředí.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, je základním právním předpisem, kterým jsou stanoveny působnosti a kompetence krajů a krajských úřadů. Jejich působnost na úseku životního prostředí je stanovena jednotlivými speciálními zákony z oblasti životního prostředí. Podle nich vykonávají ve svém správním obvodu činnosti v samostatné a přenesené působnosti. V samostatné kompetenci vykonávají kraje kompetence podle zákona o ovzduší a zákona o odpadech.

V přenesené působnosti vykonávají krajské úřady kompetence:

- a) podle zákona o vodách,
- b) podle zákona o ochraně ovzduší,
- c) podle zákona o odpadech,
- d) podle zákona o obalech,
- e) podle zákona o ochraně přírody a krajiny,
- f) podle lesního zákona,
- g) podle zákona o ochraně zemědělského půdního fondu,
- h) podle zákona o nakládání s chemickými látkami,
- i) podle zákona o nakládání s geneticky modifikovanými organismy,
- j) podle zákona o hodnocení vlivů na životní prostředí,

---

⁴⁰ V. Stejskal: *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*, str. 541

- k) podle zákona o integrované prevenci,
- l) podle zákona o prevenci závažných havárií,
- m) podle právních norem upravujících nakládání s horninovým prostředím.⁴¹

K realizaci svých kompetencí mohou kraje v samostatné působnosti přijmout obecně závaznou vyhlášku kraje a krajské úřady v přenesené působnosti mohou přijmout nařízení kraje. K jejich přijetí musejí mít zmocnění zákonem. Vyhlášky i nařízení platí na území kraje jako právní normy a nesmějí být v rozporu s ustanoveními zákona. Před vyhlášením musí být přijaty orgánem kraje dle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích.

Na úseku ochrany přírody a krajiny kraje v samostatné působnosti zpracovávají ve své územní působnosti a ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí prognózy, koncepce a strategie ochrany přírody, významně podporují osvětu, výchovu a vzdělávání v oblasti ochrany životního prostředí. Mohou vydávat pro svůj správní obvod nařízení o zřízení přírodního parku, přírodní rezervace či přírodní památky, včetně stanovení bližších ochranných podmínek a zajišťují péči o tato území. V přenesené působnosti podle § 77a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny kraje

- vymezují a hodnotí regionální systém ekologické stability.
- Vydávají závazná stanoviska ke schválení lesních hospodářských plánů a osnov.
- Udělují výjimky ze zákazů stanovených pro jeskyně a vydávají povolení k činnostem v jeskyních.
- Rozhodují o omezení výkonu práva myslivosti a rybářství v přírodních rezervacích.
- Udělují výjimky ze zákazů v přírodních rezervacích, vydávají souhlasy k činnostem na území v chráněných přírodních oblastech a památkách, schvalují plány péče.
- Zajišťují záchranné programy ohrožených zvláště chráněných druhů a rostlin, povolují výjimky z jejich ochranných podmínek, vydávají pro ně osvědčení a souhlasy, mohou vyzvat k prokázání jejich povoleného nabytí a vyzvat k prokázání totožnosti, odebírají nedovoleně držené jedince chráněných druhů, vedou výpisy z ústředního seznamu ochrany přírody pro svůj správní obvod.
- Ukládají opatření a pokuty.

---

⁴¹ A. Hadrabová: *Veřejná správa životního prostředí*, str. 16

- Podávají návrhy na vyvlastnění a mohou převést právo hospodaření k nemovitosti.
- Vykonávají státní dozor v ochraně přírody a krajiny.
- Spolupracují s ostatními správními úřady a orgány na zajišťování ekologické výchovy a vzdělání.
- Jsou odvolacími orgány proti rozhodnutí vydaným obecním úřadem, pověřeným obecním úřadem nebo obecním úřadem obce s rozšířenou působností.
- Vydávají souhlas v ptačích oblastech a zajišťují péči o ně, pokud není příslušná správa národního parku nebo chráněné krajinné oblasti.
- Zahájí – li řízení v téže věci tentýž den obecní úřad obce s rozšířenou působností a krajský úřad, provede řízení obecní úřad s rozšířenou působností a krajský úřad v takovémto případě řízení zastaví.⁴²

Součástí ochrany přírody je kontrola nakládání a likvidace odpadů. Kraje v samostatné působnosti zpracovávají plán odpadového hospodářství kraje pro jimi spravovaná území v rozsahu stanoveném zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech a provádějí změny tohoto plánu. Návrhy plánů zasílají k posouzení Ministerstvu životního prostředí. Po zapracování jeho připomínek vyhláší kraje plány obecně závaznými vyhláškami krajů. Kraje se vyjadřují k návrhu plánu odpadového hospodářství ČR. Sdělují své připomínky k návrhům plánů odpadového hospodářství původců odpadů.⁴³

Krajské úřady v přenesené působnosti dle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech,

- udělují souhlasy k provozování zařízení souvisejících s odpady a mohou zakázat provoz zařízení k odstraňování odpadů, nesplňuje-li provozovatel tohoto zařízení podmínky stanovené zvláštními právními předpisy pro nakládání s odpady a mohlo-li by v důsledku toho dojít k závažné ekologické újmě. Dále udělují souhlasy k míšení nebezpečných odpadů navzájem či s ostatními odpady, k nakládání s nebezpečným odpadem v množství větším než sto tun nebezpečného odpadu za rok, k upuštění od třídění nebo odděleného shromažďování nebo soustředování odpadů, vedou evidenci jím vydaných souhlasů a dalších rozhodnutí podle zákona o odpadech, souhlasy mohou být vázány na podmínky.

⁴² § 77a zákona č. 114/1992., o ochraně přírody a krajiny

⁴³ § 43, plán odpadového hospodářství kraje, zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech

- Kontrolují, jak jsou právníckými osobami, fyzickými osobami oprávněnými k podnikání a obcemi dodržována ustanovení právních předpisů a rozhodnutí ministerstva a jiných správních úřadů v oblasti odpadového hospodářství a rozhodují o odvolání proti rozhodnutí obecních úřadů obcí s rozšířenou působností.
- Ukládají rozhodnutím původci odpadů povinnost zaplatit poplatek za uložení odpadů na skládku, pokud původce tento poplatek ve stanovené výši nezaplatil.
- Stanovují dobu trvání a podmínky péče o skládku po uzavření jejího provozu, rekultivaci a asanaci a mohou pozastavit nebo odejmout platnost osvědčení o vyloučení nebezpečných vlastností odpadů vydaného pověřenou osobou.⁴⁴

Na úseku ochrany vod kraje v samostatné působnosti schvalují ve spolupráci s dotčenými ústředními správními úřady plány oblastí povodí. V přenesené působnosti vykonávají státní správu dle zákona č. č. 254/2001 Sb., o vodách, jako vodoprávní úřady a přezkoumávají rozhodnutí vodoprávních úřadů obcí.

- Vyjadřují se ke stavbám, pokud rozhodujícím způsobem ovlivňují nakládání s vodami, ochranu vod nebo ochranu proti povodním a pokud si to vyhradí.
- Spolupracují s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí při zajišťování sestavení programů opatření v oblastech povodí a kontrole jejich plnění. Po projednání s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí, případně i s Ministrem vnitra, rozhodují ve věcech hraničních vod.
- Kontrolují provádění technicko-bezpečnostního dohledu nad vodními díly a rozhodují o zařazení vodního díla do kategorií z hlediska technicko-bezpečnostního dohledu, pokud si to vyhradí.
- Rozhodují ve věci poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových a povolují jejich vypouštění.
- Připravují ve spolupráci se správcem povodí podklady pro rozhodnutí o určení správce drobného vodního toku, stanovují na návrh správce povodí rozsah záplavových území významných vodních toků a ukládají jim zpracování takového návrhu, rozhodují v pochybnostech o tom, zda se jedná, nebo nejedná o povrchové nebo

---

⁴⁴ § 78, kraje, zákona č. 185/2001., o odpadech

podzemní vody, zda jde o vodní tok, vyjadřují se v případech, kdy mu přísluší vydávat povolení nebo souhlas, povolují výjimky z požadavku průchodnosti vodního toku pro ryby a vodní živočichy v případech vodních děl.

- V období mimo povodeň jsou krajské úřady povodňovým orgánem.⁴⁵

V rámci posouzení vlivů koncepce na životní prostředí ve smyslu zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí⁴⁶, v souladu se zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a v návaznosti na územní plány velkých územních celků, spolupracují kraje na koncepci Plánu hlavních povodí České republiky, jenž definuje základní rámce pro hospodaření s povrchovými a podzemními vodami, ochranu a zlepšování stavu povrchových a podzemních vod a vodních ekosystémů, trvale udržitelné užívání povrchových a podzemních vod, ochranu před škodlivými účinky vod a zlepšování vodních poměrů, ochranu ekologické stability krajiny. Plán rovněž stanovuje rámcové cíle, hlavní principy a zásady státní politiky pro dlouhodobé zajištění veřejných zájmů pro ochranu vod jako složky životního prostředí, ochranu před povodněmi a dalšími škodlivými účinky vod a plnění požadavků na vodohospodářské služby.

Kraje v samostatné působnosti také zabezpečují zpracování a schvalování plánů rozvoje vodovodů a kanalizací a jejich změn. V přenesené působnosti rozhodují o povinnosti veřejné služby na území kraje, vede evidenci údajů o vodovodech a kanalizacích, vydávají povolení provozovat vodovody a kanalizaci a ukládají pokuty.

Na úseku ochrany ovzduší kraje zpracovávají program ke zlepšení kvality ovzduší a na snižování emisí znečišťujících látek, zaujímá stanoviska k záměrům, které mohou výrazně ovlivnit čistotu ovzduší. V přenesené působnosti krajské úřady provádějí státní dozor na úseku ochrany ovzduší ve své územní působnosti a jsou odvolacím orgánem pro obecní úřady obcí s rozšířenou působností, rozhodují o vyměření poplatku, odkladu nebo prominutí části poplatku za znečištění ovzduší, schvalují návrhy opatření pro případy havárií, v pochybnostech stanovuje způsob zjišťování emisí znečišťujících látek. Jsou dotčeným orgánem státní správy v územním, stavebním a kolaudačním řízení z hlediska ochrany ovzduší.

---

⁴⁵ § 107, krajské úřady, zákona č. 254/2001 Sb., o vodách

⁴⁶ § 10a odst. 1 písm. a) zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí

Na úseku lesního hospodářství krajské úřady rozhodují dle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, ve věcech, které přesahují správní obvody obcí s rozšířenou působností, a to o poskytnutí finančních příspěvků, udílení pokut v případech neplnění povinností, zařazení lesů do kategorie lesů ochranných, odnětí lesních pozemků 1 ha a více z plnění funkcí lesa a výši poplatků za jejich odnětí. Také rozhodují o souhlasu k návrhům územně plánovací dokumentace všech stupňů s výjimkou velkého územního celku, k vydání územního rozhodnutí, k dočasnému omezení nebo vyloučení vstupu do lesa a ke stanovení podmínek ke konání akcí v lese. Schvalují lesní hospodářské plány, povolují jejich změny a výjimky. Dále krajské úřady rozhodují o uložení nebo provedení opatření meliorací a hrazení bystřin v lesích, výši náhrad vlastníkovi lesa za omezení při jeho hospodaření v lesích ochranných nebo zvláštního určení, udělení a odnětí licence pro výkon funkce odborného lesního hospodáře, uložení opatření ke zlepšení stavu lesů a plnění jejich funkcí, zastavení nebo omezení výroby nebo jiné činnosti v lese v případě hrozící škody. Krajské úřady ustanovují a zrušují lesní stráže s působností na území kraje a jsou odvolacím orgánem pro rozhodnutí vydaná obecními úřady s rozšířenou působností.⁴⁷

Na úseku ochrany zemědělského půdního fondu krajské úřady udělují souhlasy k odnětí půdy ze ZPF o výměře 1 – 10 ha, k návrhům na stanovení dobývacích prostorů, pokud je dotčen zemědělský půdní fond o výměře do 20 ha, k návrhům územních a regulačních plánů obcí, k návrhům nadzemních a podzemních vedení tras a jejich součástí mimo území, v němž vykonává působnost obecní úřad s rozšířenou působností. Usměrnují a sjednocují výkony státní správy na úseku ochrany zemědělského půdního fondu, který zajišťují obecní úřady obcí s rozšířenou působností a dozírají jak plní své úkoly. Na žádost Ministerstva životního prostředí vydávají krajské úřady vyjádření ke stanovení chráněných ložiskových území a k jejich rušení a souhlasy k povolování staveb a zařízení v chráněných ložiskových územích. Vyjadřují se k projektům geologických prací a v případě neshod mezi organizací provádějící geologické práce a vlastníkem či nájemcem dotčené nemovitosti rozhodnou o omezení jejich vlastnických práv uložením povinnosti strpět provedení geologických prací.

---

⁴⁷ § 48a, kraj, zákona č. 289/1995 Sb., o lesích

Dle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, se krajské úřady podílejí na vzdělávání v myslivosti a mysliveckém výzkumu, spolupracují s veřejností a s občanskými mysliveckými sdruženími, ustanovují mysliveckou stráž, vedou agendu oblastí chovů zvěře, vymezují oblasti pro chov zvěře, udělují souhlas s chovem zvěře v zajetí, vydávají omezení obvyklého způsobu hospodaření v některých honitbách, vydávají povolení k použití dravců jako loveckých, určují termíny pro sčítání zvěře, ukládají opatření k odstranění nedostatků zjištěných při provádění státního dozoru a jsou odvolacím orgánem pro pověřené obecní úřady v přenesené působnosti.⁴⁸

Na úseku rybářství postupují krajské úřady dle ustanovení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů o rybářství. Po projednání s příslušnými rybářskými svazy vytváří z vod, v nichž náleží státu rybářské právo, rybářské revíry. Schvalují bezplatný výkon rybářského práva státním organizacím v oboru rybářství a dozírají na řádný výkon rybářského práva uživateli rybářských revírů. Při odnětí rybářského hospodaření, k nimž dojde provedením plánovaného zásahu, může krajský úřad uložit investorovi provést výstavbu náhradního rybníku s možností produkce odpovídající ztrátám. Krajské úřady mohou prohlásit rybářské revíry či jejich části za chráněné rybí oblasti, stanovit omezení a uložit jejich uživatelům přispívat přiměřeně podle míry prospěchu na výdaje spojené s jejich zarybněním. Mohou také pozastavit výkon usnesení a opatření organizačních složek Českého rybářského svazu a Moravského rybářského svazu, pokud odporují platným předpisům.⁴⁹

Dle zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezení znečištění, o integrovaném registru znečištění a o změně některých zákonů, jsou kraje v samostatné působnosti účastníky řízení o vydání integrovaného povolení pro zařízení, která mohou ovlivnit životní prostředí na jejich územích. V přenesené působnosti rozhodují o žádostech o vydání integrovaného povolení, provádějí jejich kontroly a ukládají pokuty.⁵⁰

Prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými látkami upravuje zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky. Krajské úřady v souladu s ním

---

⁴⁸ § 59, působnost krajů, zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti

⁴⁹ § 21, kraj v přenesené působnosti, zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství

⁵⁰ § 33, krajské úřady, zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci

spolupracují při stanovení havarijních zón, vypracování vnějšího havarijního plánu a určení objektů a zařízení, jejichž vzájemná poloha zvyšuje riziko závažné havárie.⁵¹

4.6. Obecní úřady

Obce jsou územně samosprávnými celky, jejichž kompetence a fungování vyplývají ze zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Obdobně jako kraje vykonávají veřejnou správu v samostatné působnosti a jako obecní úřady v přenesené působnosti.

Na úrovni obcí se soustřeďují ve veřejné správě životního prostředí takové činnosti, které může tento stupeň veřejné správy zajistit nejefektivněji (se znalostí místních podmínek) a u kterých je zbytečné, aby je vykonával vyšší stupeň veřejné správy (který obvykle potřebné znalosti o místních podmínkách nemá).⁵²

Obce v samostatné působnosti mají obce na úseku ochrany životního prostředí kompetence vyplývající ze zákona o ovzduší a o odpadech. Mohou vydávat obecně závazné vyhlášky a přijímají je za stejných podmínek jako kraje. V přenesené působnosti mají kompetence vyplývající ze zákona o ochraně přírody a krajiny, o vodách, o ovzduší a o odpadech. K realizaci svých kompetencí mohou vydávat nařízení, a to opět za stejných podmínek jako kraje. Obecní úřady, tzv. prvního stupně, mají podle § 76 zákona č. 114/1992Sb., o ochraně přírody a krajiny, kompetence velmi malé. Ve svých správních obvodech mohou povolovat, omezovat či zakázat kácení dřevin. Ukládají náhradní výsadbu a vedou přehled pozemků vhodných k náhradní výsadbě. Dále vedou přehled veřejně přístupných účelových komunikací, stezek a pěšinách.

Obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností jsou stanoveny zákonem č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Tyto obce vykonávají ve správním obvodu stanoveném vyhláškou Ministerstva vnitra pouze kompetence v přenesené působnosti a mohou vydávat nařízení obce. Dle § 76 zákona č. 114/1992Sb., o ochraně přírody a krajiny, magistráty statutárních měst vykonávají státní správu v ochraně přírody v rozsahu svěřeném obecním úřadům, pověřeným obecním úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností.

---

⁵¹ § 32, krajské úřady, zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií

⁵² A. Hadrabová: *Veřejná správa životního prostředí*, str. 17

Obce s pověřeným obecním úřadem, tzv. druhého stupně, vykonávají v oblasti životního prostředí kompetence v přenesené působnosti vyplývající ze zákona o ochraně přírody a krajiny, o vodách a o ochraně zemědělského půdního fondu. Podle § 76 zákona č. 114/1992Sb., o ochraně přírody a krajiny, mají kompetence o málo větší než obecní úřady. Ve svém správním obvodu vydávají závazná stanoviska k zásahům do registrovaných krajinných prvků a tyto krajinné prvky registrují. Vyhlášují památné stromy a jejich ochranná pásma, zajišťují jejich ochranu či ji ruší. Podílejí se na vytváření ústředního seznamu ochrany přírody pro svůj správní obvod. Vydávají souhlas ke zřizování nebo rušení cest.⁵³

Obce s rozšířenou působností, tzv. třetího stupně, vykonávají v oblasti životního prostředí kompetence v přenesené působnosti vyplývající ze zákona o ochraně přírody a krajiny, o vodách, o odpadech, o lesích, o ovzduší a o ochraně zemědělského půdního fondu. Obecní úřady s rozšířenou působností ve svém správním obvodu dle § 77 zákona č. 114/1992Sb., o ochraně přírody a krajiny, vymezují a hodnotí místní systém ekologické stability, vedou výpisy z ústředního seznamu ochrany přírody. Mohou vyzvat k prokázání totožnosti a povoleného způsobu nabytí zvláště chráněných rostlin a živočichů. Vykonávají státní dozor v ochraně přírody a krajiny. Ukládají opatření a pokuty za přestupky a za protiprávní jednání. Rozhodují o možnostech a podmínkách uvedení do původního stavu a ukládají povinnost provést přiměřená náhradní opatření.⁵⁴

Obecním úřadům obcí s rozšířenou působností byla po zrušení okresních úřadů

- a) svěřena většina kompetencí okresních úřadů na úseku obecné ochrany přírody;
- b) vedle toho mají i některé další kompetence, zejména v oblasti rozhodování o omezení či zákazu činnosti nebo sankcí a nápravných opatření;
- c) kromě výslovně určených kompetencí vykonávají ještě tzv. zbytkovou působnost, to znamená, že není-li v daném území kompetentní jiný orgán ochrany přírody, mimo území národních parků, chráněných krajinných oblastí, jejich ochranných pásem a pozemků určených pro účely obrany státu.⁵⁵

---

⁵³ §76 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

⁵⁴ §77 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

⁵⁵ V. Stejskal: *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*, str. 541

4.7. Související orgány státní správy

S ochranou životního prostředí úzce souvisí další orgány státní správy vykonávající státní dozor při ochraně zdraví a pohodě lidí a zvířat s územní působností kraje. Tyto instituce nevykonávají činnosti v samostatné působnosti, vykonávají pouze kompetence státní správy. Jejich postavení a kompetence určují příslušné zákony, například:

- Krajské hygienické stanice působící ve věcech veřejného zdraví,
- Krajské veterinární stanice působících ve věcech veterinární péče,
- Inspektoráty Státní zemědělské a potravinářské inspekce působících ve věcech podmínek a výroby potravin, ochrany spotřebitelů před zdravotně závadnými potravinami, před potravinami klamavě označenými, s prošlým datem použitelnosti či neznámého původu.

4.7.1. Krajské hygienické stanice

Orgánem státní správy ve věcech veřejného zdraví v oblastní působnosti na území kraje je krajská hygienická stanice, jež je správním úřadem vykonávající státní zdravotní dozor podle kontrolních plánů, které určují priority činností na úseku ochrany veřejného zdraví. Při plnění úkolů podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, a zvláštních právních předpisů jsou orgány ochrany veřejného zdraví v rozsahu své působnosti oprávněny přijímat opatření na základě a v mezích přímo použitelných předpisů Evropských společenství.⁵⁶ Nadřazeným orgánem je Ministerstvo zdravotnictví, jež je také nadřízeným úřadem Hlavního hygienika ČR.

Krajské hygienické stanici náleží vydávat rozhodnutí, povolení, osvědčení a plnit další úkoly státní správy v ochraně veřejného zdraví včetně státního zdravotního dozoru, pokud není příslušné Ministerstvo zdravotnictví. Vykonává státní zdravotní dozor nad dodržováním zákazů a plněním dalších povinností stanovených přímo použitelnými předpisy Evropských společenství, zákonem a zvláštními právními předpisy k ochraně veřejného zdraví včetně ochrany zdraví při práci před riziky plynoucími z fyzikálních, chemických a biologických faktorů pracovních podmínek, z nepříznivých mikroklimatických podmínek a

---

⁵⁶ § 82 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

z fyzické a duševní zátěže a nad souvisejícími pracovními podmínkami včetně vybavení pracovišť. Rozhoduje ve věcech kategorizace prací a stanovuje podmínky rizikové práce, minimální náplň a termíny periodických lékařských preventivních prohlídek, minimální náplň vstupních a výstupních lékařských preventivních prohlídek, ověřuje podmínky vzniku onemocnění pro účely posuzování nemocí z povolání, uplatňuje stanoviska k územně plánovací dokumentaci z hlediska ochrany veřejného zdraví včetně hodnocení a řízení zdravotních rizik, projednává přestupky na úseku ochrany veřejného zdraví podle zvláštního právního předpisu.

Dále krajská hygienická stanice organizuje, řídí a popřípadě provádí opatření k předcházení vzniku a zamezení šíření infekčních onemocnění a v tomto rozsahu usměrňuje činnost zdravotnických zařízení a kontrolovat ji, nařizuje mimořádná opatření při epidemii a nebezpečí jejího vzniku a mimořádná opatření k ochraně zdraví fyzických osob při výskytu nebezpečných a z nebezpečnosti podezřelých a nejakostních výrobků či z porušení jakosti podezřelých vod, při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Rozhoduje o jejich ukončení včetně uvolnění výrobků do oběhu. Mimořádné očkování stanovuje jen s předchozím povolením Ministerstva zdravotnictví.

Další z jejích činností je kontrola hygienických podmínek ve veřejném stravování. Podílí se na monitorování vztahů zdravotního stavu obyvatelstva a faktorů životního prostředí a životních a pracovních podmínek, kontroluje a řídí místní programy ochrany a podpory veřejného zdraví, spolupracuje se správními úřady a s orgány samosprávy při tvorbě zdravotní politiky příslušného regionu, podílí se na úkolech integrovaného záchranného systému, potvrzuje na tiskopisech vydaných orgány nemocenského pojištění pro účely nemocenského pojištění, že byla nařízena karanténa nebo mimořádná opatření při epidemii nebo nebezpečí jejího vzniku.⁵⁷

Krajská hygienická stanice je povinna o hromadném výskytu infekčních onemocnění a o výskytu nebezpečných a z nebezpečnosti podezřelých výrobků, které poškodily nebo mohou poškodit zdraví fyzických osob a nevyskytují se v tržní síti pouze ojediněle, informovat okamžitě Ministerstvo zdravotnictví. Právním předpisem krajské hygienické stanice lze k ochraně veřejného zdraví nařídit provedení velkoplošné (území obce nebo městské části) speciální ochranné dezinfekce, dezinfekce a deratizace. Krajská hygienická

---

⁵⁷ § 85 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

stanice informuje o záměru vydat právní předpis Ministerstvo zdravotnictví. Právní předpisy se označují názvem nařízení krajské hygienické stanice a musí být vyhlášeno na úřední desce krajské hygienické stanice na dobu nejméně 15 dnů, což je podmínkou platnosti nařízení. Její nařízení jsou kromě toho povinny vyvěsit na své úřední desce obce určené v nařízení.⁵⁸

4.7.2. Krajské veterinární správy

Orgánem státní správy ve věcech veterinární péče v oblastní působnosti na území kraje je krajská veterinární správa. Krajská veterinární správa vykonává státní dozor v oblasti zdraví a pohody zvířat, pravidelně ověřuje dodržování zdravotní nezávadnosti živočišných produktů a krmiv. Vykonává dozor nad prodejem živých zvířat a kontroluje zdravotní nezávadnost živočišných produktů a krmiv a provozoven, kde se nějakým způsobem zpracovává maso a masné výrobky. Avšak inspekce u hotových balených výrobků živočišného původu spadá již do kompetence České zemědělské a potravinářské inspekce.

Nadřazeným orgánem krajských veterinárních správ je Státní veterinární správa, která v rámci svého působení zřizuje okresní inspektoráty. Státní veterinární správa řídí krajské veterinární správy a rozhoduje o opravných prostředcích proti jejich rozhodnutí. Zpracovává koncepci ochrany zdraví zvířat a péče o zdravotní nezávadnost živočišných produktů, víceleté plány kontrol s cílem pravidelně ověřovat dodržování právních předpisů, které se týkají zdraví a pohody zvířat a zdravotní nezávadnosti živočišných produktů a krmiv, plány sledování některých látek a jejich reziduí a zabezpečuje realizaci těchto koncepcí a plánů.

Státní veterinární správa předkládá Ministerstvu zemědělství ke schválení návrhy programů ozdravování zvířat, včetně návrhů na jejich financování, a zabezpečuje jejich plnění, návrhy zásad pro vypracování pohotovostních plánů, jakož i, v případě hospodářských zvířat po projednání s Agrární komorou, návrhy na stanovení dalších povinných preventivních a diagnostických úkonů k předcházení vzniku a šíření nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka a k jejich zdolávání, při vzniku mimořádné situace organizuje činnost středisek pro likvidaci nebezpečných nálezů a krizového centra tlumení nálezů. Vy-

---

⁵⁸ § 85 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

konává státní veterinární dozor a vydává závazné posudky a pokyny k odstranění zjištěných nedostatků, provádí úřední kontroly a audity a na základě jejich výsledků přijímá vhodná opatření, povoluje v souladu s předpisy Evropských společenství zmírňující výjimky z veterinárních a hygienických požadavků stanovených na zdraví zvířat a jejich pohodu, na živočišné produkty, jakož i na konstrukci, uspořádání a vybavení podniků, závodů a jiných zařízení, v nichž se zachází se živočišnými produkty, mají-li tyto výjimky celostátní povahu nebo se týkají území více krajů. Provádí kontroly podle zákona o Státním zemědělském intervenčním fondu pro potřeby tohoto fondu a další činnosti dle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči.⁵⁹

Nadřazeným orgánem Státní veterinární správy je Ministerstvo zemědělství, které stanoví hlavní směry rozvoje a úkoly veterinární péče a kontroluje jejich plnění, řídí výkon státní správy ve věcech veterinární péče a rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutím Státní veterinární správy, může vyhlásit některou územní oblast za region ovlivněný zvláštními zeměpisnými omezeními, schvaluje programy ozdravování zvířat a zásady pro vypracování pohotovostních plánů a zveřejňuje je ve Věstníku Ministerstva zemědělství a na svých webových stránkách. Na základě nálezové situace a jejího předpokládaného vývoje a se zřetelem na zvláštní veterinární záruky požadované v souvislosti s mezinárodním obchodem se zvířaty a jejich produkty stanoví, které programy ozdravování zvířat, úkony související s kontrolou dědičnosti zdraví, povinné preventivní a diagnostické úkony k předcházení vzniku a šíření nález a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, jakož i k jejich zdolávání, se provádějí v příslušném kalendářním roce a to včetně lhůt k jejich provedení, zveřejňuje jejich seznam ve Věstníku Ministerstva zemědělství a na svých webových stránkách, a určuje, které z nich a v jakém rozsahu se hradí z prostředků státního rozpočtu. Mezi nálezami, jichž se tyto úkony týkají, jsou vždy tuberkulóza, brucelóza a enzootická leukóza skotu, jakož i brucelóza a Aujeszkyho choroba prasat.⁶⁰

Ministerstvo zemědělství koordinuje činnost ústředních orgánů státní správy při plnění úkolů souvisejících s předcházením vzniku a šíření nebezpečných nález a jejich zdoláváním, může měnit nebo ukončit mimořádná veterinární opatření vyhlášená Státní veterinární správou, která trvají déle než 15 dnů, rozhoduje o náhradě nákladů a ztrát vzniklých

---

⁵⁹ § 48 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

⁶⁰ § 44 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

v souvislosti s nebezpečnými nákazami. Ministerstvo zřizuje státní veterinární ústavy a ústav pro vědeckovýzkumnou činnost v oboru veterinárního lékařství a na návrh Státní veterinární správy schvaluje národní referenční laboratoře, jejichž seznam se zveřejňuje ve Věstníku Ministerstva zemědělství. Ministr zemědělství zřizuje Ústřední nákazovou komisi jako svůj trvalý poradní orgán v dohodě s ústředními orgány státní správy, jimž přísluší některé úkoly související s předcházením vzniku a šíření nebezpečných nákaz a jejich zdoláváním.⁶¹

Veterinární péči na celostátní úrovni dále vykonávají dle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra, která v oboru své působnosti organizují provádění mimořádných veterinárních opatření nařízených jinými orgány, popřípadě činí v dohodě s těmito orgány vlastní mimořádná veterinární opatření. Předmětná ministerstva provádí ve spolupráci s orgány veterinární správy povinné preventivní, diagnostické a léčebné úkony k předcházení vzniku a šíření nebezpečných nákaz a k jejich zdolávání, jakož i jiné odborné veterinární úkony, potřebné k veterinární kontrole zdraví a dědičnosti zdraví. Vykonávají státní veterinární dozor a činí opatření k odstranění zjištěných nedostatků, a to Ministerstvo obrany v objektech důležitých pro obranu státu a Ministerstvo vnitra v zařízeních, která spravuje v souvislosti s plněním svých úkolů. Veterinární lékaři Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra vystavují pasy psů, používaných těmito ministerstvy k plnění jejich úkolů, pokud jsou tyto psi přemísťováni mezi členskými státy k neobchodním účelům, a odebírají jim vzorky k provedení sérologického testu prokazujícího titr protilátek proti vzteklině.⁶²

Dle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, se podílí na výkonu státní správy ve věcech veterinárních také obec. Obec schvaluje místa, na nichž lze konat trhy určené k prodeji zvířat a živočišných produktů a po určení veterinárních podmínek místa, na nichž lze konat svody zvířat, a povoluje konání těchto trhů a svodů a vydává na návrh krajské veterinární správy nařízení obce o nařízení mimořádných veterinárních opatřeních, ukončuje mimořádná veterinární opatření a dozírá na jejich plnění. Obec sama nebo ve spolupráci s jinou obcí nebo jinou osobou může zřídit a provozovat útulek pro zvířata odchycená a následně hradí náklady spojené s jejich odchytem a karanténou.⁶³

---

⁶¹ § 44 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

⁶² § 45 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

⁶³ § 46 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči

4.7.3. Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Státní zemědělská a potravinářská inspekce je správním úřadem podřízeným Ministerstvu zemědělství. Ministerstvo zřizuje inspekce, které tvoří ústřední inspektorát a jemu podřízené inspektoráty mající územní působnost podle krajů. Jako orgán prvního stupně rozhoduje ve správním řízení inspektorát příslušný podle své územní působnosti, o odvolání proti rozhodnutí inspektorátu rozhoduje ústřední inspektorát.⁶⁴

Státní zemědělská a potravinářská inspekce kontroluje, v rámci stanovených kompetencí, potraviny, suroviny k jejich výrobě, zemědělské výrobky a tabákové výrobky. Tyto kompetence se vztahují na výrobu, skladování, přepravu, prodej včetně dovozu. Takto komplexně pojatá kontrola umožňuje účinně zaměřit pozornost, kde lze předpokládat nejvíce nedostatků nebo kde lze očekávat nejvyšší efekt kontroly. Jedná se tedy o kontrolu cílenou, jejímž účelem není monitorování, ale ochrana ekonomických zájmů občanů i státu - ochrana spotřebitele před zdravotně závadnými potravinami, před potravinami, které jsou klamavě označené, dále s prošlým datem použitelnosti nebo neznámého původu. Nedílnou součástí cílené kontroly jsou podmínky výroby a prodeje. Pojetí a realizace kontroly potravin vycházejí z právní úpravy (zejména ze zákona č. 110/97 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích, z novely zákona č. 146/2002 Sb. o státní zemědělské a potravinářské inspekci nebo zákona č. 552/91 Sb. o státní kontrole) a odpovídají principům kontroly potravin uplatňovaným ve státech Evropské unie.⁶⁵

---

⁶⁴ § 1 zákona č. 146/2002 Sb., o státní zemědělské a potravinářské inspekci

⁶⁵ Státní zemědělská a potravinářská inspekce, www.szpi.gov.cz

5. Ústecký kraj a životní prostředí

5.1. Charakteristika Ústeckého kraje

Území Ústeckého kraje je rozčleněno do správních obvodů šestnácti obcí s rozšířenou působností – Bílina, Děčín, Chomutov, Kadaň, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Podbořany, Roudnice nad Labem, Rumburk, Teplice, Ústí nad Labem, Varnsdorf a Žatec. Sídlem Krajského úřadu Ústeckého kraje je Ústí nad Labem s 95 477 obyvateli.

Tabulka č. 1: Základní informace o Ústeckém kraji

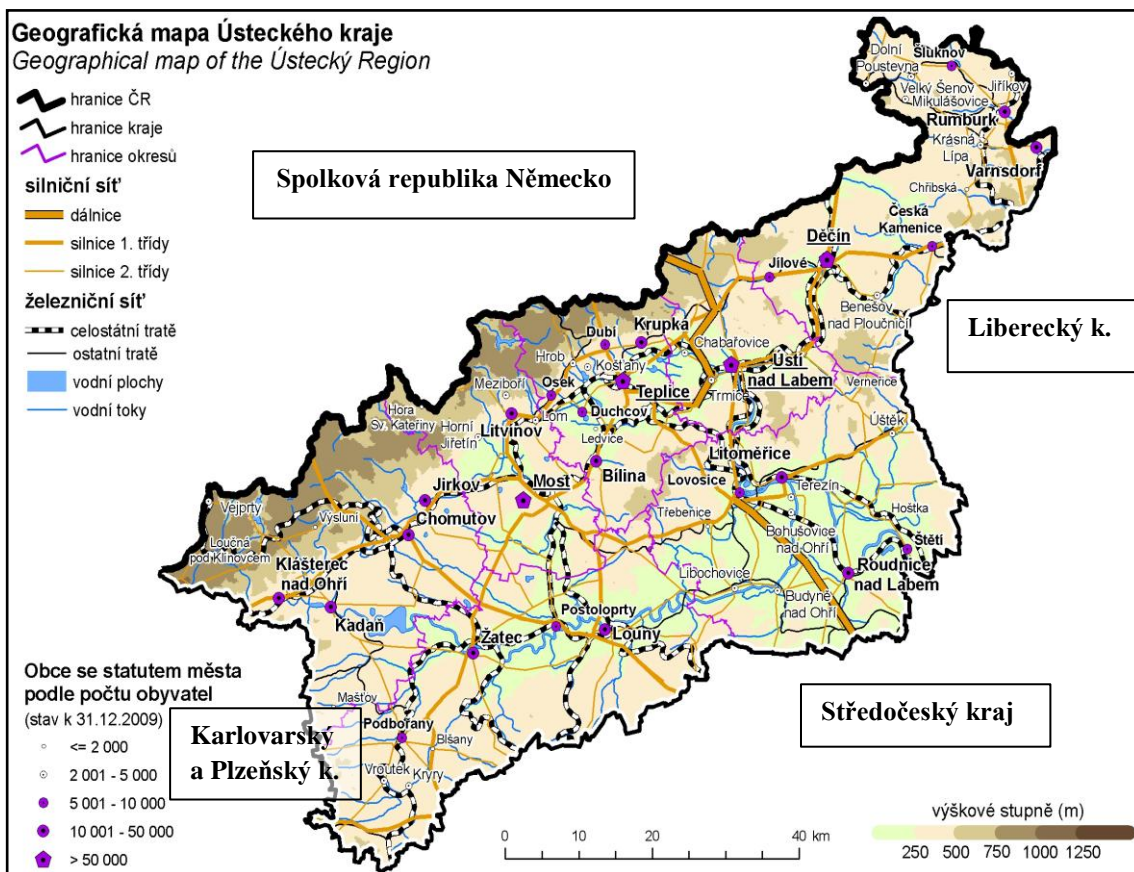
Rozloha kraje	5 335 km ² (6,8 % rozlohy ČR)
Počet obyvatel	836 134 (k 30.9.2010)
Zemědělská půda	52 % území kraje
Lesy	30 % území kraje
Vodní plochy	2 % území kraje
Počet obcí	354 (58 se statutem města)
Počet obcí s rozšířenou působností	16
Počet obcí s pověřeným obecním úřadem	30
Hustota zalidnění	156,7 osob/km ²
Podíl městského obyvatelstva	80,2 %

Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz

Ústecký kraj leží na severozápadě České republiky. Severozápadní hranice kraje je zároveň i státní hranicí se Spolkovou republikou Německo, kterou tvoří pásmo Krušných hor, Labských pískovců, Lužických hor a národní park České Švýcarsko. Na jihovýchodě kraje se rozprostírá České středohoří a nejznámější česká hora Říp, národní kulturní památka. Kromě národního parku České Švýcarsko jsou na území Ústeckého kraje 4 chráněné krajinné oblasti, 12 národních přírodních rezervací, 13 národních přírodních památek, 53 přírodních rezervací a 63 přírodních památek. V rámci soustavy chráněných území Natura 2000, kterou společně vytvářejí členské státy Evropské unie za účelem chránit nejvzácnější a nejvíce ohrožené druhy živočichů a rostlin včetně vzácných stanovišť, se na

území kraje nachází 5 ptačích oblastí a 98 evropsky významných lokalit. Největším vodním tokem Ústeckého kraje je řeka Labe, do níž se u Litoměřic vlévá Ohře, v Ústí nad Labem Bílina a dále u Děčína řeky Ploučnice a Kamenice. Největší vodní plochou je Nechranická nádrž na Ohři.

Obrázek č. 3: Geografická mapa Ústeckého kraje

Zdroj: Ústecký kraj, www.kr-ustecky.cz

Hospodářský význam Ústeckého kraje je historicky dán značným nerostným bohatstvím, zejména rozsáhlými podzemními ložisky hnědého uhlí v podhůří Krušných hor. Severočeská hnědouhelná pánev se táhne od města Chabařovice u Ústí nad Labem až po Kadaň. V kraji jsou také významná ložiska stavebního kamene a kvalitních sklářských a slévarenských písků. Na těžbu nerostných surovin je navázán energetický, strojírenský, chemický a sklářský průmysl. Mezi významnými hospodářskými sektory má v Ústeckém kraji nezastupitelné místo zemědělství. Intenzivní zemědělské hospodaření je především soustředěno do nížinných oblastí kolem vodních toků Labe a Ohře.

5.2. Stav životního prostředí Ústeckého kraje

Ústecký kraj si nese z minulosti řadu problémů životního prostředí v důsledku těžebního, energetického a chemického průmyslu, které zanechaly v krajině výraznou stopu, kterou se daří pomalu postupně odstraňovat. Na zvyšující se kvalitu životního prostředí Ústeckého kraje zejména v oblasti nakládání s odpady, čištění odpadních vod a ovzduší mají vliv především tyto faktory:

- legislativa a práce státní správy, která dohlíží na dodržování příslušných zákonů
- zvýšení investic především z dotačních titulů
- restrukturalizace a modernizace průmyslu
- pokles průmyslové, zemědělské výroby a těžby uhlí
- odprašování a odsiřování uhelných elektráren a jiných velkých zdrojů
- studijní obory zaměřené na ochranu životního prostředí
- zájem a tlak veřejnosti
- důsledná ochrana chráněných krajinných oblastí s jejich ekosystémy
- v rámci protipovodňových opatření posílení krajinnotvorné funkce krajiny, lesa, mokřadů, lužních lesů a revitalizace krajiny po důlní činnosti

Stále zůstává mnoho faktorů ohrožujících stav životního prostředí a je úkolem Ústeckého kraje a všech dalších složek státní správy, aby se jeho kvalita i nadále zvyšovala a především zůstala zachována ekologická rovnováha a aby původci znečištění byly postihováni tak, aby vynaložili co největší úsilí v předcházení a odstraňování škod na životním prostředí. Největšími hrozbami pro životní prostředí jsou:

- silná koncentrace těžebního, energetického a chemického průmyslu
- odlesnění rozsáhlých území
- staré ekologické zátěže
- lokální topeniště
- hustá silniční doprava
- černé skládky průmyslového a komunálního odpadu
- průmyslové havárie
- přírodní katastrofy – požáry, povodně, vichřice

5.2.1. Ovzduší

Mezi nejvýznamnější problémy na úseku ochrany životního prostředí patří znečištění ovzduší. V tomto ohledu se Ústecký kraj dlouhodobě pohybuje nad celorepublikovým průměrem. Stále přetrvává znečištění ovzduší suspendovanými částicemi PM10, nejenom v městských centrech, ale i v malých obcích. Pozornost je zaměřena zejména na prach do průměru 10 µm a 2,5 µm, označované jako PM10 a PM2,5. Úroveň celkových emisí znečišťujících látek do ovzduší ze zdrojů REZZO 1 až REZZO 4 je v kraji v posledních letech přibližně na stejné úrovni, bez dramatických meziročních změn.

Tabulka č. 2: Registr emisí a zdrojů znečišťování

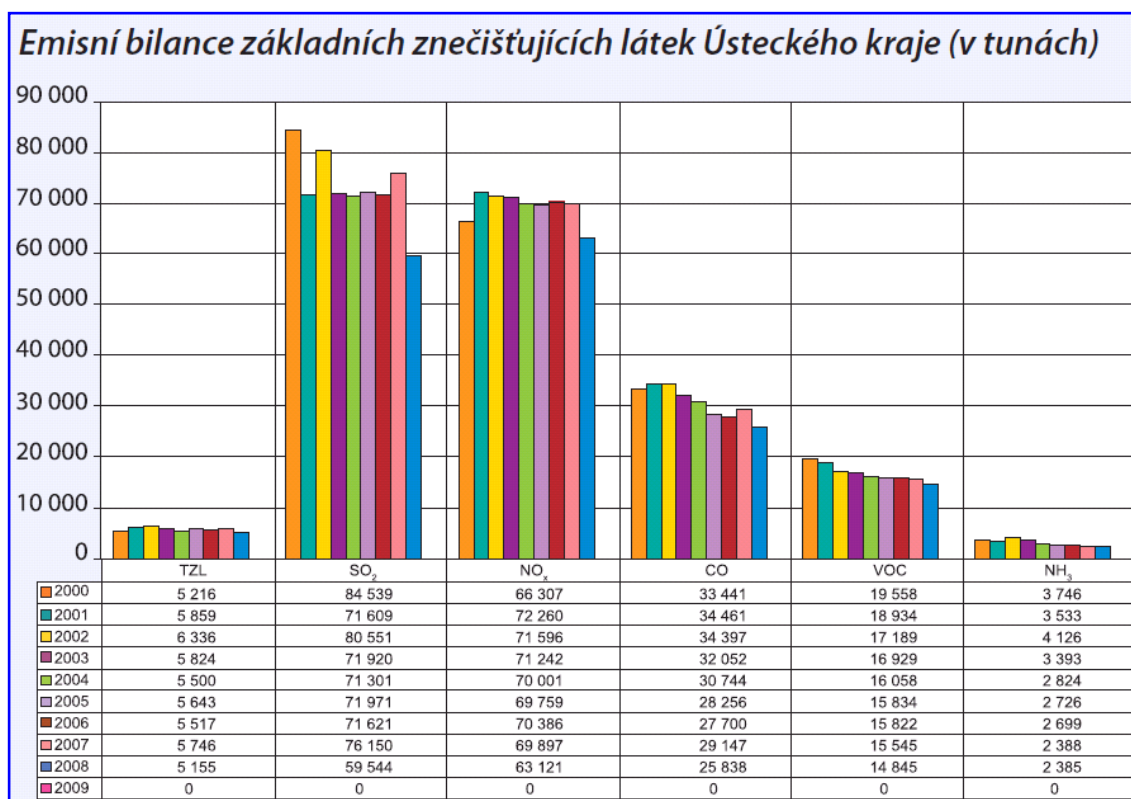
REZZO	Registr emisí a zdrojů znečišťování
REZZO 1	Velké zdroje znečišťování, stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu vyšším než 5 MW a zařízení zvláště závažných technologických procesů
REZZO 2	Střední zdroje znečišťování, stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu od 0,2 do 5 MW, zařízení závažných technologických procesů, uhelné lomy a plochy s možností hoření, zapaření nebo úletu znečišťujících látek
REZZO 3	Malé zdroje znečišťování, stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu nižším než 0,2 MW, zařízení technologických procesů nespádajících do kategorie velkých a středních, plochy, na kterých jsou prováděny práce, které mohou způsobovat znečišťování ovzduší, skládky paliv, surovin, produktů a odpadů a zachycených exhalátů a jiné stavby zařízení a činnosti, výrazně znečišťující ovzduší
REZZO 4	Mobilní zdroje znečišťování

Zdroj: Ministerstvo životního prostředí, www.mzp.cz

Míra znečištění ovzduší Ústeckého kraje je monitorována 41 měřicími stanicemi zařazených do Informačního systému kvality ovzduší. Na základě naměřených hodnot jsou vyhlášovány oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší. Provozovatelem 20 měřících stanic je Český hydrometeorologický ústav, 10 Státní zdravotní ústav, 9 ČEZ a.s., 1 Mondi Štětí a.s. a 1 Střední zemědělská a ekologická škola v Žatci. Ústecký kraj patří k regionům s velmi

vysokým znečišťováním ovzduší, především oxidem siřičitým (SO₂), oxidy dusíku (NO_x), oxidem uhelnatým (CO), oxidem dusičitým (NO₂), těkavými organickými látkami (VOC) a emisemi tuhých znečišťujících látek (TZL). Rozhodujícím zdrojem znečištění jsou velké stacionární zdroje (energetika, spalovací procesy, výroba minerálních výrobků, rafinérie). Na emisích oxidu uhelnatého a tuhých znečišťujících látek mají značný podíl i mobilní zdroje (doprava). V posledních deseti letech došlo ke snížení emisí oxidu uhelnatého, jako jednoho ze skleníkových plynů a oxidu siřičitého.⁶⁶ K jisté rozkolísanosti emisních hodnot v jednotlivých letech dochází v důsledku střídání mírnějších a chladnějších zimních období, postupným rozvojem průmyslových zón a postupnou realizací technických opatření na snížení emisí. Některé z těchto vlivů se mohou v průběhu roku sčítat, jindy se zase vyruší.

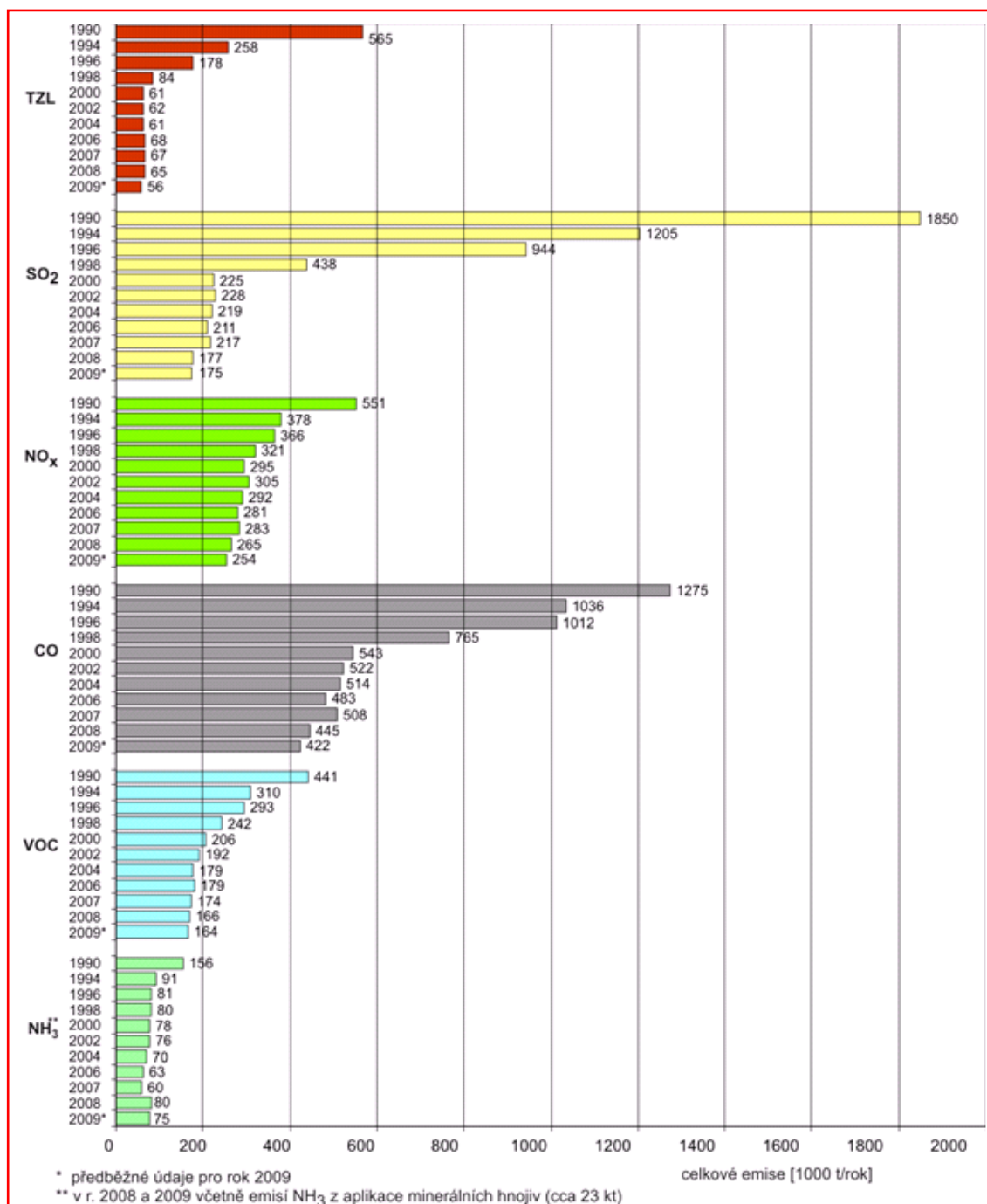
Graf č. 1: Emisní bilance znečišťujících látek v Ústeckém kraji 2000 - 2009

Zdroj: Ročenka životního prostředí Ústeckého kraje 2009, str. 6, www.kr-ustecky.cz

⁶⁶ Český statistický úřad, www.czso.cz, <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan>

Graf č. 2: Celkové emise znečišťující ovzduší v ČR 1990 - 2009

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav, www.chmu.cz; <http://portal.chmi.cz/files/portal>

Z dlouhodobého pohledu došlo v nejenom Ústeckém kraji (graf č. 1), ale i na území celé České republiky (graf č. 2) došlo k výraznému zlepšení stavu znečištěného ovzduší. Nejvýraznější změna byla zaznamenána v letech 1990 – 2000. V posledních 10 letech již změny nejsou tak výrazné. Přes veškeré snahy o zlepšení ovzduší přesto dochází každo-

ročně k překračování imisních limitů, na jejichž základě vyhláší Ministerstvo životního prostředí oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší. Krajům a obcím byla dána povinnost zpracovat si pro oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší na svém území Krajský regulační řád, pro obce Místní regulační řád, pro případ smogové situace pro oxid siřičitý a dusičitý a suspendované částice PM10.

Tabulka č. 3: Plnění doporučeného krajského emisního stropu (kt/rok)

Znečišťující látka	Národní emisní strop	Krajský emisní strop	Roky			
			2006	2007	2008	2009
SO ₂	265	70,1	71,6	76,1	59,7	62,3
NO _x	286	66,5	70,4	69,6	63,5	62,9
VOC	220	24,8	15,8	15,8	14,9	14,8
NH ₃	80	4,0	2,7	2,6	3,9	3,8

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav, www.chmu.cz; <http://portal.chmi.cz/files>

Emisní limity v tabulce č. 3 udávají přípustné koncentrace znečišťujících látek v ovzduší. V současné době platí imisní limity stanovené Nařízením vlády č. 597/2006 Sb., o sledování a vyhodnocování kvality ovzduší.

Za poslední roky se kvalita ovzduší v kraji v emisním vyjádření lepší díky uplatňování právních předpisů, které postupně zpřísňují podmínky pro cílené snižování všech emisí znečišťujících látek do ovzduší. Co se týká hodnot doporučených krajských emisních stropů, tak se zatím stále nedaří plnit jejich hodnoty u oxidu siřičitého a oxidů dusíku. Na období 2008 – 2012 bylo rozděleno pro Ústecký kraj o téměř 15 tis. kusů emisních povolenek méně než v období 2005 – 2007, což dokazuje, že ke snižování těchto emisí skutečně dochází.

V roce 2009 byly Krajským úřadem Ústeckého kraje v souladu se zákonem č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, pořizeny aktualizace koncepčních materiálů Krajského programu ke zlepšení kvality ovzduší Ústeckého kraje. Cílem těchto dokumentů je analýza stavu znečišťování a znečištění ovzduší na území kraje a návrh takových opatření, která by vedla ke zlepšení kvality ovzduší. Současně byl zahájen proces posuzování vlivů koncepce na životní prostředí (SEA).⁶⁷

⁶⁷ Ročenka životního prostředí Ústeckého kraje 2009, str. 12, www.kr-ustecky.cz

Z hlediska ochrany ovzduší je důležitá obnova technického vybavení uhelných elektráren a tepláren. Tyto zdroje nejsou schopny za stávajícího technického vybavení schopny plnit legislativní požadavky na úseku ochrany ovzduší, které zpřísňují emisní limity pro vypouštěné látky.

V návaznosti na zvyšující se požadavky byly zahájeny přípravné práce pro výstavbu nového paroplynového bloku v Počeradech (ČEZ, a.s.), pro komplexní obnovu elektrárny Prunéřov II (ČEZ, a.s.) a pro výstavbu nového uhelného bloku v Teplárně Pomořany (United Energy, a.s.). Vlastní realizace rekonstrukce uhelných kotlů probíhá v elektrárně v Tušimice II (ČEZ, a.s.) a v plném proudu jsou i stavební práce na výstavbě nového bloku v elektrárně Ledvice (ČEZ, a.s.). Budoucí obnova velkých uhelných zdrojů se však netýká pouze parních elektráren, ale i podnikových či městských tepláren, proto i na těchto zdrojích probíhají přípravné práce v různém stupni rozpracovanosti. Problematickými oblastmi z hlediska kvality ovzduší na území kraje zůstává hustá automobilová doprava, stavební a těžební činnost a lokální topeniště na pevná paliva, jež jsou významnými producenty polé-
tavého prachu.⁶⁸

Nejvýznamnější stacionární zdroje znečištění ovzduší Ústeckého kraje:

- elektrárna Prunéřov 1, Prunéřov 2, Počerady, Tušimice, Ledvice,
- teplárna Komořany, Ústí nad Labem
- cementárna Čížkovice
- papírna Štětí
- rafinérie Litvínov
- výroba kordových vláken Lovosice
- sklárny Řetenice
- Chemopetrol Litvínov

V některých částech Ústeckého kraje jsou občané vystaveni zvýšené pachové zátěži z průmyslových a zemědělských zdrojů. Současná právní úprava tuto problematiku řeší pouze okrajově a velmi obecně a možnosti příslušných úřadů při řešení nápravy jsou omezené. Pozitivním jevem v této oblasti je snižování pachové zátěže ve velkochovech hospo-

---

⁶⁸ Ročenka životního prostředí Ústeckého kraje, str. 38, www.kr-ustecky.cz

dářských zvířat postupným zaváděním technologií snižujících emise amoniaku, a to především metodou přidávání enzymatických látek do krmiva a do podestýlky, což se projevuje ve zlepšení psychické pohody občanů bydlících v nejbližším okolí těchto zdrojů a následně ve snížení počtu stížností občanů na překračování míry obtěžování zápachem.

Jak vyplývá z cílů, principů a charakteru Krajského programu snižování emisí Ústeckého kraje a Krajského programu ke zlepšení kvality ovzduší Ústeckého kraje dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, lze předpokládat, že vlivy na kvalitu ovzduší a tím na životní prostředí a veřejné zdraví, budou jednoznačně pozitivní. Obsahem programů je analýza stávajícího stavu znečištění a znečištění ovzduší v Ústeckém kraji a návrhy opatření, která by vedla ke zlepšení stavu. Zpracování krajských programů snižování emisí a ke zlepšení kvality ovzduší vyplývá ze zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění. Programy navazují na Státní politiku životního prostředí, Národní program snižování emisí ČR, Územní energetickou koncepci Ústeckého kraje, Program rozvoje Ústeckého kraje a Plán odpadového hospodářství Ústeckého kraje.

Krajský úřad je povinen zpracovat pro své území krajský program snižování emisí znečišťujících látek nebo jejich stanovených skupin, s cílem zlepšení kvality ovzduší zejména dosažením imisních limitů jednotlivých znečišťujících látek nebo jejich stanovených skupin. Krajské programy snižování emisí musí být v souladu s národními programy. Národní programy se aktualizují vždy po pěti letech. Krajské úřady aktualizují programy ke zlepšení kvality ovzduší v tříletých intervalech nebo do 18 měsíců od konce kalendářního roku, v němž dojde na území zóny či aglomerace k překročení imisního limitu a meze tolerance. Po schválení v Zastupitelstvu Ústeckého kraje jsou aktualizace programů vydávány formou nařízení Ústeckého kraje. Cíle, celkové priority, opatření a konkrétní akce jsou kategorizovány z časového hlediska.

Krátkodobé hledisko: jedná se o problém, který již nastal. V případě opatření se jedná o aktivity, které by měly být zahájeny co nejdříve a dokončeny v nejbližším možném termínu. Jedná se především o nízkonákladové aktivity, které nevyžadují přípravu a mohou být zahájeny prakticky okamžitě.

Střednědobé hledisko: jedná se o problém, který s velkou pravděpodobností nastane v horizontu pravděpodobně 5 až 7 let. V případě opatření a konkrétních akcí se jedná o aktivity, které by měly být realizovány v horizontu 5 až 7 let.

Dlouhodobé hledisko: jedná se o udržení vyhovujícího stavu. V případě opatření se jedná o takové, které by měly být realizovány setrvale.

5.2.2. Voda

Povrchové vody jsou ovlivňovány z velké části kvalitou odpadních vod. Jejich důkladné čištění je základním předpokladem pro zvýšení jejich kvality. Rovněž navrhovaná protipovodňová opatření přispějí k ochraně kvality řek a ochraně ekosystémů vázaných na vodní toky.

V Ústeckém kraji se nachází pod povrchem mnoho pramenů, které většinou nejsou příliš vydatné. Nejčastějším, avšak nejméně vydatným typem jsou prameny suťové. Vydatnější jsou prameny vrstevní na hranici méně propustných vrstev (např. pískovec a slínovec), prameny puklinové a artézské prameny z křídových pískovců. Díky sopečným horninám a třetihorním usazeninám je v kraji četný výskyt termálních vod, a to především v oblasti od Teplic přes Ústí nad Labem a Děčín až po Úštěk a Benešov nad Ploučnicí. Termální vody dosahující teploty 30°C jsou využívány pro rekreační a průmyslové účely. V Ústeckém kraji se nacházejí prameny s léčivými vodami. Lázně Teplice byly v 19. století velmi významné, avšak průvaly termálních vod do hnědouhelných dolů v letech 1879 – 1897 měly za následek zánik přírodních přelivů a pokles teploty z původních 49°C na současných 39°C. Druhým nejvýznamnějším zdrojem léčivých minerálních vod je Bílinská kyselka. V Lounech byla navrtaná v hloubce 1 100 m silně mineralizovaná kyselka. V srážkovém stínu Krušných hor a Českého středohoří v prostoru Zaječic přes Lenešice, Třtěno, Vojnice až k Čížkovicím u Lovosic se rozkládá území perspektivní pro výskyt silně mineralizovaných hořkých vod.⁶⁹

Dne 16. 12. 2009 schválilo Zastupitelstvo Ústeckého kraje Plán oblasti povodí Ohře a Dolního Labe a Plán oblasti povodí Dolní Vltavy včetně závazné části plánu pro území Ústeckého kraje s tím, že jednotlivá protipovodňová opatření budou realizována

---

⁶⁹ Seminář: Vyhodnocení vlivů zásad územního rozvoje Ústeckého kraje na životní prostředí, str. 28

v závislosti na finančních možnostech kraje a možnostech dalších zdrojů financování (z prostředků dotačních programů a vlastních zdrojů žadatelů) v časovém horizontu, který pravděpodobně přesáhne plánovací období let 2010 – 2015.⁷⁰

Plány oblastí povodí byly zpracovány v letech 2005 – 2009 v souladu se zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách, v platném znění, ve spolupráci s Libereckým, Středočeským, Plzeňským a Karlovarským krajem, vodoprávními úřady a veřejností. Jejich cílem je dosažení dobrého stavu vod do roku 2015 a nástrojem je Program opatření.

Jednotlivé etapy plánů schvaluje Krajský úřad Ústeckého kraje po souhlasném stanovisku ústředních vodoprávních úřadů a ústředního správního úřadu pro územní plánování. Závazné části plánu oblasti pro správní obvod kraje vydá Rada kraje nařízením, které zavazuje vodoprávní úřady při rozhodování, vydávání vyjádření a při provádění opatření dle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách.

Plány související s ochranou vod ve vztahu k Ústeckému kraji:

- **Nadnárodní úroveň:** Plán mezinárodního povodí Labe, Německý plán pro povodí Labe
- **Národní úroveň:** Plán hlavních povodí České republiky, Strategie udržitelného rozvoje České republiky, Státní politika životního prostředí České republiky, Strategie ochrany před povodněmi pro území České republiky
- **Regionální úroveň:** Povodňový plán Ústeckého kraje, Plán odpadového hospodářství Ústeckého kraje, Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Ústeckého kraje
- **Územně plánovací dokumentace:** Územní plán velkého územního celku Ústeckého kraje

V Ústeckém kraji je jakost podzemních vod sledována na 124 objektech pozorovací sítě, kterou tvoří 22 pramenů, 27 mělkých vrtů a 75 hlubokých vrtů.⁷¹

Přes příznivý vývoj v oblasti jakosti povrchových vod přetrvává nepříznivá situace na některých menších tocích, jež jsou znečišťovány komunálními a průmyslovými odpadními vodami. Nejvíce znečištěným tokem v kraji je řeka Bílina, jež je zatěžována odpadními vodami a starými ekologickými zátěžemi především z mostecké a litvínovské prů-

⁷⁰ Usnesení Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 21/10Z/2009 ze dne 16. 12. 2009, www.kr-ustecky.cz

⁷¹ Český hydrometeorologický ústav, www.chmu.cz

myslové aglomerace. Velkým ohrožením pro jakost vod zůstávají vodohospodářské havárie jako například únik ropných látek do řeky Bíliny z areálu Záluží u Mostu v březnu 2008 a v prosinci 2009 z Unipetrolu Litvínov. V září 2009 došlo k provozní havárii na městské čističce odpadních vod pro Ústí nad Labem, která způsobila tříměsíční odstávku s přímým dopadem na vypouštěné odpadní vody. Povodí Ohře a Dolního Labe patří k nejvíce znečištěným oblastem. Nejčistšími toky kraje jsou Flájský a Vilémovský potok. Ústecký kraj poskytuje finanční pomoc při realizaci projektů na výstavbu a obnovu čističek odpadních vod, kterých je dosud na území kraje 179 a vodohospodářské infrastruktury.

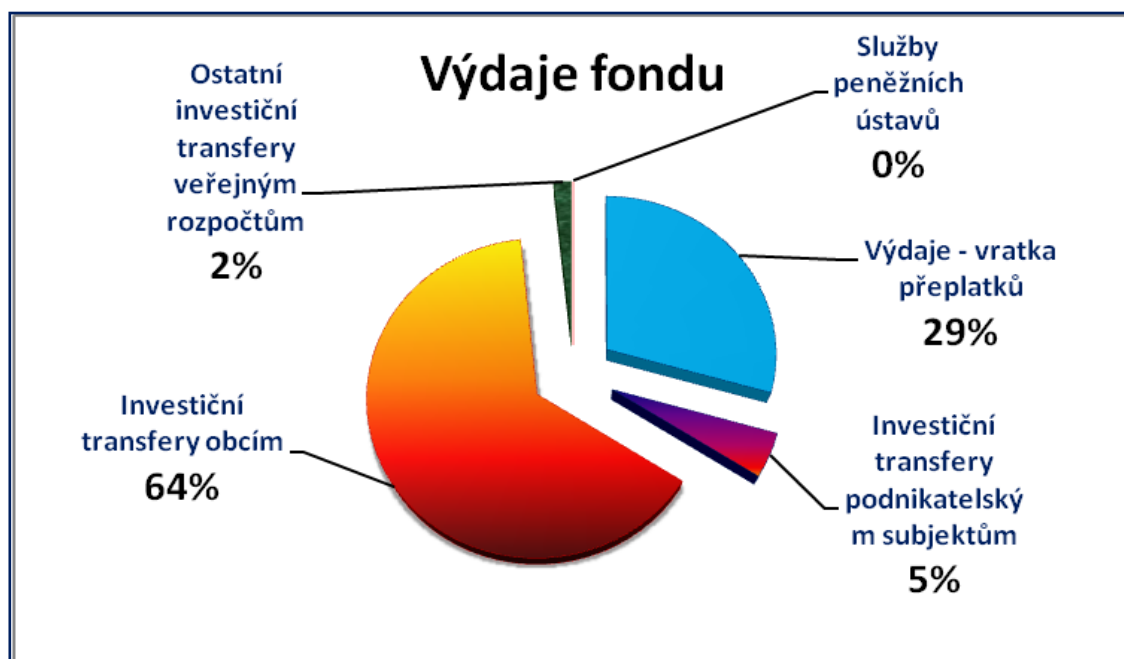
Zastupitelstvo Ústeckého kraje dne 23. 6. 2004 zřídilo **Fond vodního hospodářství Ústeckého kraje** a dne 2. 9. 2009 schválilo zásady jeho používání tak, aby vyhovovaly i pro použití finančních prostředků účelové rezervy k odstranění následků vodohospodářských havárií a na realizaci neinvestičních opatření činěných při nedostatku pitné vody. Fond je naplňován zálohami za odběry pozemních vod podle vydaných vodoprávních rozhodnutí v celkové výši cca 45 mil. Kč. Na základě skutečného čerpání podzemních vod se k 15. 2. následujícího roku vyměřuje skutečná výše poplatků. Z rozpočtu pro rok 2011 je vyčleněno pro fond 14.000.000,- Kč.

Tabulka č. 4: Pohyby na účtu Fondu vodního hospodářství ÚK v roce 2009

Název	Částka v Kč
Počáteční stav (zůstatek roku 2008)	26.896.286,19
Příjmy z úroků	572.581,95
Platby za odebrané množství podzemní vody	42.83.695,00
Příjmy celkem	43.426.276,95
Služby peněžních ústavů	- 338,00
Vratka přeplatků	- 14.666.691,00
Běžné výdaje – celkem	- 14.667.029,00
Investiční transfery podnikatelským subjektům	- 2.300.000,00
Investiční transfery obcím	- 32.070.721,00
Ostatní investiční transfery veřejným rozpočtům	- 839.493,00
Kapitálové výdaje - celkem	- 35.210.214,00
Výdaje - celkem	- 49.877.243,00
Stav účtu k 31. 12. 2009	20.445.320,14

Zdroj: Závěrečný účet Ústeckého kraje za rok 2009, str. 239, www.kr-ustecky.cz

Graf č. 3: Poměr výdajů Fondu vodního hospodářství ÚK v roce 2009

Zdroj: Závěrečný účet Ústeckého kraje za rok 2009, str. 239, www.kr-ustecky.cz

Účel Fondu vodního hospodářství Ústeckého kraje (tabulka č. 4, graf č. 3):

- Podpora výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury
- Zajištění vyšší schopnosti krajiny zadržovat vodu, zajišťování protierozních opatření a opatření na snižování rizik kontaminace spodních vod znečišťujícími látkami
- Opatření na ochranu proti nepříznivým účinkům povodní na území Ústeckého kraje
- Financování opatření k nápravě závadného stavu a nápravných opatření k nápravě ekologické újmy dle ustanovení § 42 vodního zákona
- Zabezpečení úhrady nákladů přímo souvisejících s opatřeními nezbytnými pro zabezpečení pitné vody pro obyvatelstvo v případech mimořádných událostí, vodohospodářských havárií, nebo při nedostatku vody v obcích Ústeckého kraje podle § 107 vodního zákona⁷²

V roce 2009 bylo v rámci Fondu vodního hospodářství Ústeckého kraje uzavřeno 16 smluv na poskytnutí finanční pomoci v celkové výši 29,9 mil. Kč.

V Ústeckém kraji jsou v současnosti v různých fázích rozpracovanosti v lokalitách Hřensko, Děčín, Ústí nad Labem, Dolní Zálezly, Lovosice, Křešice, Bohušovice nad Ohří,

⁷² Zásady pro využívání finančních prostředků z Fondu vodního hospodářství ÚK, www.kr-ustecky.cz

Terezín, Štětí a Roudnice nad Labem stavby na ochranu před povodněmi financované především Ústeckým krajem, příslušným povodím a také z části Ředitelstvím silnic a dálnic ČR a dotčenými obcemi. V roce 2009 pokračovaly investice do staveb čistíren odpadních vod a kanalizací s finanční podporou Ústeckého kraje ve výši 22 mil. Kč. S podporou Operačního programu Životní prostředí byly v roce 2009 realizovány na území kraje projekty s celkovými náklady přesahujícími 890 mil. Kč.

5.2.3. Zemědělství

Ústecký kraj podporuje zemědělskou výrobu prostřednictvím „Programu podpory směrů rozvoje zemědělství a venkovských oblastí pro rok 2008 – 2013“ notifikovaného Evropskou komisí, jenž umožňuje čerpat finanční prostředky na produkční i mimoprodukční funkce zemědělství. Pro rok 2011 je vyčleněno pro tento program 3.200.000,- Kč.

Tabulka č. 5: Počet podpořených projektů dotačních titulů v roce 2008 a 2009

Dotační titul		2008	2009
1.	Investiční podpora do zemědělských hospodářství	17	21
2.	Investiční a neinvestiční podpora vedoucí k zachování krajiny a tradičních staveb	6	9
3.	Investiční podpora v souvislosti se zpracováním a zaváděním zemědělských produktů na trh	0	0
4.	Neinvestiční podpora pro seskupení producentů	1	1
5.	Technická neinvestiční podpora v odvětví zemědělství	5	5
Celkem podpořených projektů		29	36

Zdroj: Ústecký kraj, www.kr-ustecky.cz

Dle tabulky č. 5 spočívá podpora zemědělské výroby v pěti dotačních titulech:

1. Investiční podpora do zemědělských hospodářství

- a) Snížení výrobních nákladů
- b) Diverzifikace zemědělské produkce
- c) Zlepšení kvality produkce
- d) Ochrana a zlepšení životního prostředí nebo zlepšení hygienických podmínek nebo dobrých životních podmínek zvířat

- 2. Investiční a neinvestiční podpora vedoucí k zachování krajiny a tradičních staveb**
  - a) Zachování tradičního charakteru krajiny
  - b) Zachování urbanistických dominant a stavebních prvků
- 3. Investiční podpora v souvislosti se zpracováním a zaváděním zemědělských produktů na trh**
  - a) Vznik nových provozoven
  - b) Zlepšení kvality produkce stávajících provozoven
- 4. Neinvestiční podpora pro seskupení producentů**
  - a) Soustředit nabídku produkce
  - b) Přizpůsobit produkci požadavkům trhu
- 5. Technická neinvestiční podpora v odvětví zemědělství**
  - a) Zajišťování technické podpory zemědělské veřejnosti Ústeckého kraje
  - b) Zajišťování informovanosti v oblasti nejnovějších poznatků, zemědělského marketingu
  - c) Zajišťování pomoci žadatelům při zpracování žádostí o podporu na realizaci opatření zlepšení efektivity zemědělské výroby z vnějších a národních zdrojů⁷³

Pestrost horninového podloží i tvarů georeliefů Ústeckého kraje předurčuje výskyt velké škály půdních typů. Na půdotvorné procesy navíc výrazně působí nejen vegetace a půdní organismy, ale v poslední době především člověk. Velké plochy půdního pokryvu byly v souvislosti s těžbou nerostných surovin zcela zničeny a naopak vznikly nové půdy, například na výsypkách. V místech s nepropustným podložím a špatným odtokem vznikají zamokřené půdy. Jsou to nejtypičtější půdy pánví. V Ústeckém kraji je vysoce nadprůměrný v celostátním měřítku rozsah zničení půdního krytu v oblasti Podkrušnohorské pánvi, kde se nacházely půdy vysokých produkčních kvalit. Rovněž poškození půd v oblasti Krušných hor v oblasti Krušných hor v důsledku imisního znečištění nemá v České republice obdoby.⁷⁴

Půda náleží mezi hlavní složky životního prostředí a je nenahraditelným výrobním prostředkem zemědělské výroby. Neopomenutelná je funkce půdy jako tvůrce krajiny. Vlivem dotační politiky se plochy orné půdy a ovocných sadů mění na trvalé travní porosty.

---

⁷³ Ročenka životního prostředí Ústeckého kraje 2008, www.kr-ustecky.cz

⁷⁴ Seminář: Vyhodnocení vlivů zásad územního rozvoje Ústeckého kraje na životní prostředí, str. 30

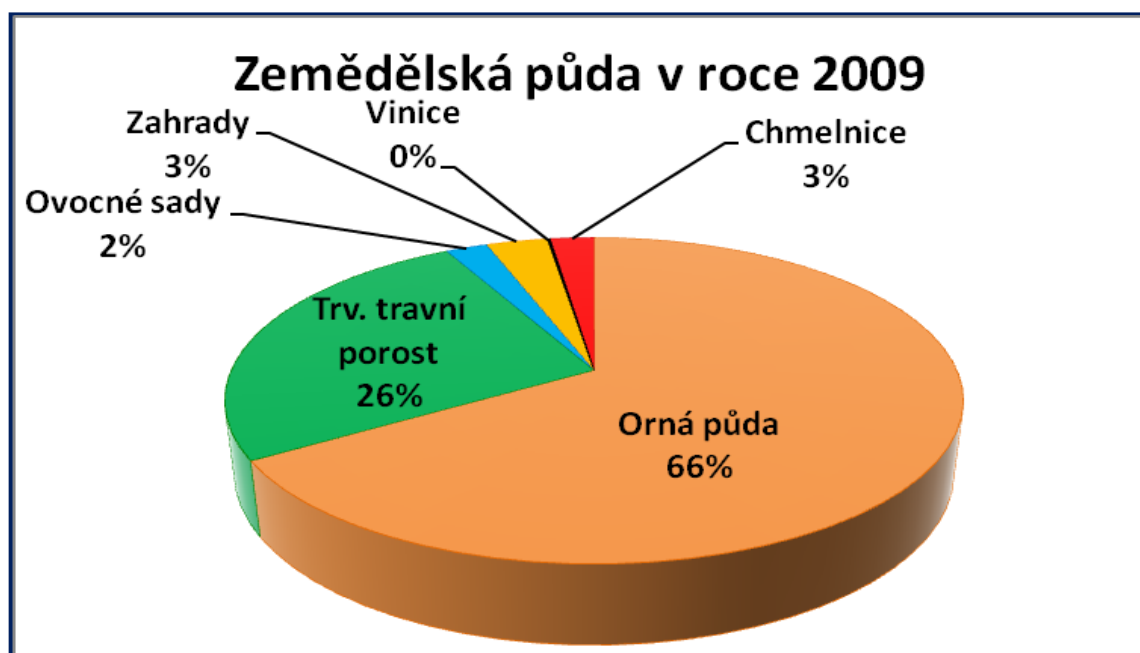
Značná část zemědělského půdního fondu není dlouhodobě využívána. Kromě ekonomických důvodů, kdy zejména v 90. letech 20. století bylo zemědělství na ústupu, je na začátku 21. století výrazně dotováno, a to zejména jeho méně intenzivní formy. Rovněž zalesňování nevyužívaných zemědělských pozemků je stimulováno dotačními tituly. Specifikem Ústeckého kraje je nárůst ploch v důsledku dokončených rekultivací.

Tabulka č. 6: Výměry vybraných druhů pozemků v Ústeckém kraji

Druh pozemku	Plocha (ha)										
	1989	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Orná půda	207 149	187 996	187 525	187 088	186 800	186 099	185 533	184 428	183 898	183 487	183 046
Trvalé trvaní porosty	50 995	68 563	68 770	69 079	69 303	69 681	70 083	70 931	71 186	71 223	71 428
Ovocné sady	6 778	6 516	6 468	6 434	6 348	6 242	6 218	6 178	6 116	6 040	6 006
Zahrady	8 688	8 680	8 684	8 698	8 724	8 754	8 778	8 803	8 830	8 870	8 903
Vinice	356	363	373	373	373	387	389	389	390	390	391
Chmelnice	6 595	6 510	6 536	6 502	6 466	6 453	6 430	6 387	6 359	6 356	6 363
Zemědělská půda celkem		278 628	278 356	278 174	278 014	277 616	277 431	277 116	276 779	276 367	276 138

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, www.cuzk.cz

Graf č. 4: Poměrné rozdělení zemědělské půdy v Ústeckém kraji v roce 2009

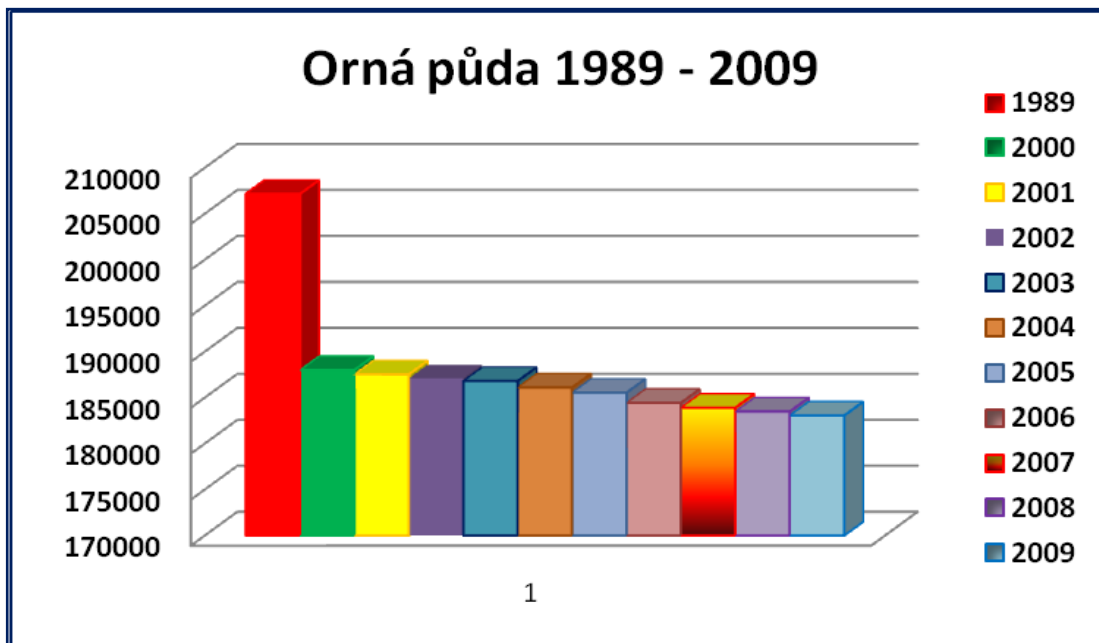
Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, www.cuzk.cz

V grafu č. 4 je graficky znázorněn úbytek orné půdy v Ústeckém kraji za období 1989 – 2009. Největší podíl na ploše požadované k odnětí půdy ze zemědělského půdního

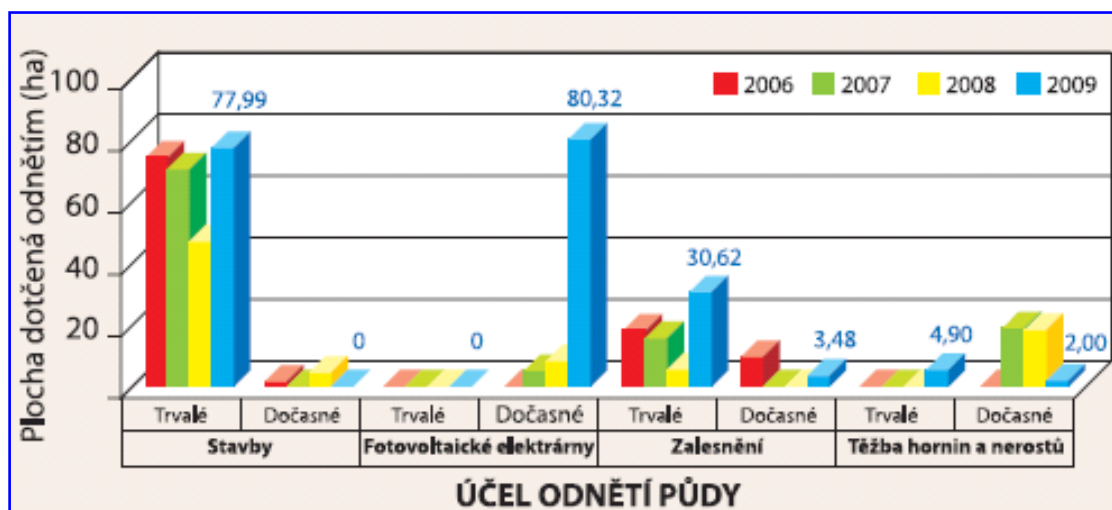
fondy, včetně nejkvalitnějšího, mají obecně stavební záměry – veřejná infrastruktura, průmyslové a prodejní komplexy na zelených loukách, obytné zóny.

Graf č. 5: Úbytek orné půdy v Ústeckém kraji 1989 – 2009

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, www.cuzk.cz

Graf č. 6: Rozsah odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu dle účelu odnětí

Zdroj: Ročenka životního prostředí Ústeckého kraje 2009, str. 28, www.kr-ustecky.cz

V grafu č. 6 je od roku 2006 velmi dobře patrný růst výměry dočasného odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu pro výstavbu fotovoltaických elektráren. V roce 2009 bylo k tomuto účelu požadováno k odnětí 80,32 ha zemědělské půdy, což představuje

téměř 17 násobek výměry plochy oproti roku 2007 (4,7 ha). Doba dočasného odnětí v případě fotovoltaických elektráren činí v průměru 25 let.⁷⁵

V příštích letech tento trend nebude s nejvyšší pravděpodobností pokračovat, neboť vzhledem k omezení státní podpory přestala mít většina investorů o tento obor zájem. K postupné změně krajinného rázu především v lokalitách Krušných hor dochází také z důvodu výstavby větrných elektráren. Dalšími degradačními procesy půdy v podmínkách Ústeckého kraje jsou zejména větrné a vodní eroze, jež snižují půdní úrodnost. Větrnou erozí jsou nejvíce ohroženy souvislé plochy neúrodnějších částí kraje - Roudnicko, Lito-měřicko, Lovosicko a Žatecko. Vodní eroze nejvíce ohrožují úpatí Krušných a Doupovských hor a oblasti Českého středohoří, Českého Švýcarska a Lužických hor.

5.2.4. Lesnictví

Lesy se rozkládají na 30 % území Ústeckého kraje. Vysoká koncentrace elektráren spalujících sirnaté hnědé uhlí a zemní požáry v netěžených částech povrchových dolů přispěly k velkoplošnému odumírání lesů Krušných hor a poškozením jejich ekosystémů. V posledních 15 letech se výrazně zlepšilo ovzduší, což je patrné na větších přírůstcích a zlepšení zdravotního stavu smrku ztepilého.

Zastupitelstvo Ústeckého kraje dne 21. 10. 2009 schválilo dotační program „**Program poskytování podpor na hospodaření v lesích v Ústeckém kraji na období 2010 – 2013**“. Tento program je určen ke zlepšování stavu a posílení jejich mimoprodukčních funkcí a podpoře šetrného způsobu hospodaření v nich nad rámec platné legislativy. Z důvodu velkého počtu žádostí, než je výše poskytovaných finančních prostředků Ústeckým krajem, jsou upřednostňovány projekty na obnovu oblastí Krušných hor poškozených imisemi. Forma podpory je stanovena jako účelová dotace, která se nevztahuje na pozemky ve vlastnictví státu. Jedná se o veřejnou podporu notifikovanou Evropskou komisí dne 2. 7. 2009.

Na rok 2011 je vyčleněno z rozpočtu Ústeckého kraje na tento dotační program „Program poskytování podpor na hospodaření v lesích v Ústeckém kraji na období 2010 – 2013“ celkem 10 mil. Kč, stejně jako v roce 2010. Přes velké úsilí a omezené finanční zdro-

---

⁷⁵ Ročenka životního prostředí Ústeckého kraje 2009, str. 28, www.kr-ustecky.cz

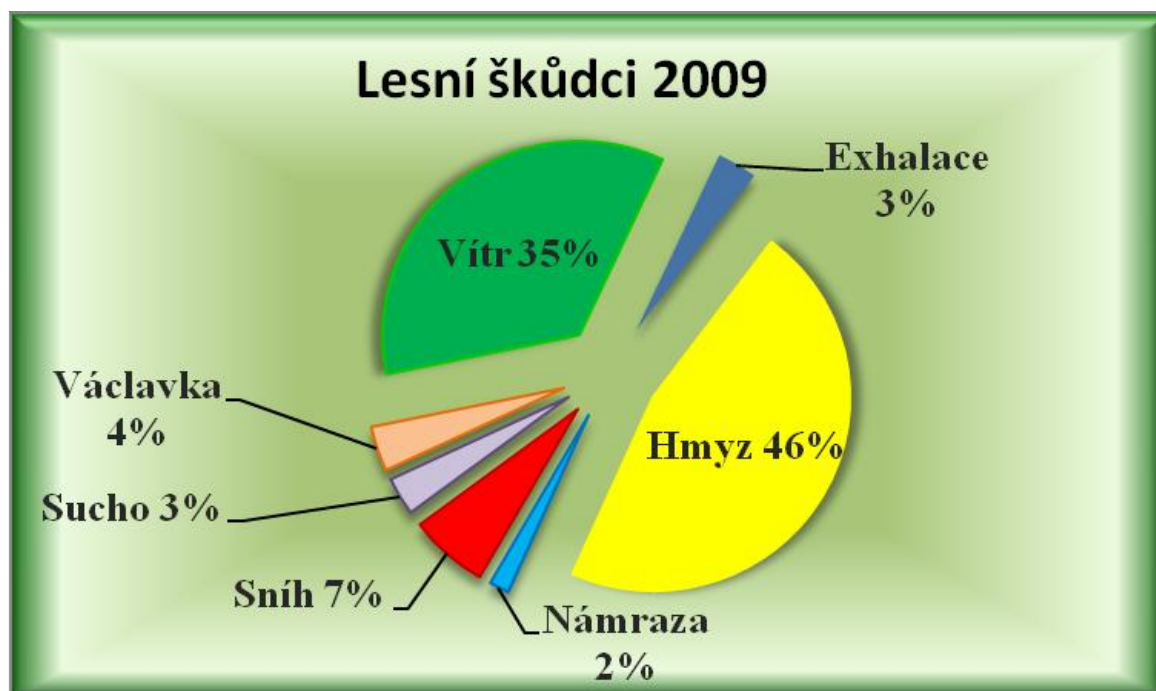
je se stále nedaří výrazněji obnovit poškozené části Krušných hor. Po imisní kalamitě v osmdesátých letech 20. století byly v poškozených imisních lokalitách vysázeny bez většího hospodářského významu smrky pichlavé. Tyto náhradní porosty smrku pichlavého jsou napadeny plísní, což spolu s chřadnutím porostů břízy na přetrvávajících kyselých lesních půdách nepřispívá k optimistickým prognózám obnovy lesů Krušných hor.

Tabulka č. 7: Hlavní lesní škůdci na území Ústeckého kraje 2005 – 2009

Revíry	Množství dřeva napadeného škůdcem v [m ³] v jednotlivých letech				
	2005	2006	2007	2008	2009
Vítr	45 115	44 550	164 266	61 383	22 089
Sníh	1 754	2 295	853	355	4 090
Námraza	655	377	242	14	1 016
Sucho	10 378	3 032	4 643	4 668	1 999
Exhalace	1 711	1 334	966	1 210	2 073
Podkorní hmyz na SM	17 738	21 133	46 607	42 855	29 159
Podkorní hmyz na BO	170	100	28	6	32
Václavka	5 821	14 941	4 514	12 433	2 359

Zdroj: Ročenka životního prostředí Ústeckého kraje 2009, str. 30, www.kr-ustecky.cz

Graf č. 7: Poměrné rozložení lesních škůdců v Ústeckém kraji v roce 2009

Zdroj: Ročenka životního prostředí Ústeckého kraje 2009, str. 30, www.kr-ustecky.cz

Z tabulky a grafu č. 7 vyplývá, že k současným největším škůdcům patří hmyz (např. lýkožrout smrkový a kloubnatka smrková) a nepříznivé povětrnostní vlivy, které postihují a ničí především smrkové porosty na kyselých půdách. Problémem tedy i nadále zůstává chemické znečištění lesní půdy. Dlouhodobým úkolem lesního hospodářství je zlepšování zdravotního stavu lesních porostů, a to především v Krušných horách. Ústecký kraj zřídil poradní skupinu odborníků, jejichž výsledky a doporučení jsou předkládány představitelům kraje, kteří na jejich základě rozhodují o dotační politice kraje a finanční prostředky na obnovu lesů zajišťují ze státního rozpočtu České republiky a fondů Evropské unie.

5.2.5. Odpady

Plán odpadového hospodářství Ústeckého kraje byl zpracován na základě ustanovení zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a v souladu se závaznou částí Plánu odpadového hospodářství České republiky. Nařízením vlády č. 473/2009 Sb., byl z něho vypuštěn závazný cíl, a to že nebude podporována výstavba nových spaloven komunálního odpadu ze státních prostředků. Ústecký kraj je povinen obdobným způsobem změnit také Plán odpadového hospodářství Ústeckého kraje. S ohledem na výrazné zhoršení imisního znečištění při inverzních stavech ovzduší v kraji je navrhováno Ministerstvu životního prostředí posoudit změnu Plánu odpadového hospodářství Ústeckého kraje z hlediska možných dopadů na kvalitu ovzduší při inverzních stavech v regionu.⁷⁶

V souladu s mezinárodními závazky státu plynoucí z Rámcové směrnice o odpadech Evropské unie stanovuje Plán odpadového hospodářství ČR měrná množství biologicky rozložitelného komunálního odpadu na skládkách, jež se nedaří plnit a hrozí vysoké pokuty za neplnění evropské směrnice o skládkování.

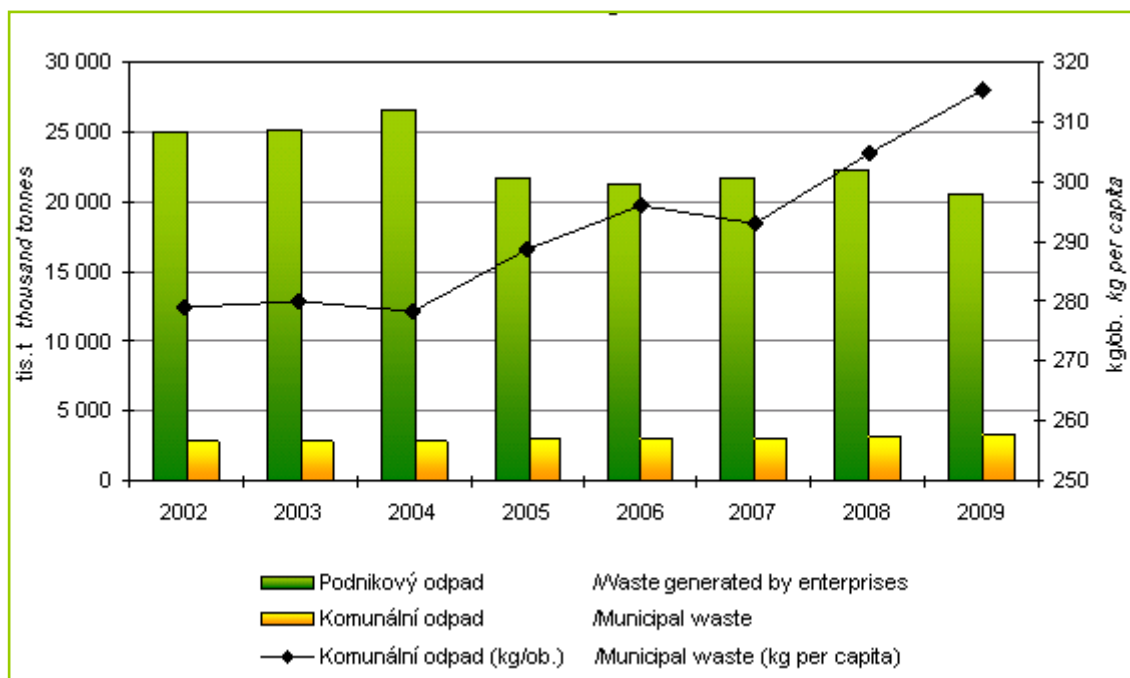
Celková produkce odpadů klesá, a to vlivem snižující se produkce podnikových odpadů, což především souvisí s jejich hospodárnějším nakládáním v souvislosti se zákonem o obalech č. 477/2001 Sb., který stanovuje práva a povinnosti podnikajících právnických a fyzických osob a působnost správních úřadů při nakládání s obaly a uvádění obalů a balených výrobků na trh nebo do oběhu, při zpětném odběru a při využití odpadu z obalů a stanoví poplatky a ochranná opatření, opatření k nápravě a pokuty. Účelem tohoto zákona

---

⁷⁶ Plán odpadového hospodářství Ústeckého kraje – změna č. 1, www.kr-ustecky.cz

je chránit životní prostředí předcházením vzniku odpadů z obalů, a to zejména snižováním hmotnosti, objemu a škodlivosti obalů a chemických látek v těchto obalech obsažených. Podíl na snížení podnikových odpadů má také pokles průmyslové výroby. Naproti tomu komunální odpady vykazují vzestupnou tendenci, prognóza budoucího vývoje ukazuje, že při zachování současných parametrů, bude jejich množství stále stoupat. Růst komunálních odpadů souvisí se stoupající životní úrovní obyvatel České republiky. Dle údajů Českého statistického úřadu probíhá likvidace převážné části odpadů skládkováním, ačkoliv podle složení komunálního odpadu je možné jej z větší části recyklovat.⁷⁷

Graf č. 8: Vývoj produkce odpadů v ČR

Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz, <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan>

Graf č. 8 znázorňuje snižující se produkci podnikových odpadů, což především souvisí s jejich hospodárnějším nakládáním v důsledku vysokých plateb za jejich produkci a likvidaci a následných případných sankcí a pokut ze strany státu v souvislosti se zákonem č. 477/2001 Sb., o obalech. Svůj podíl má i pokles průmyslové činnosti. Na druhou stranu graf znázorňuje vzestupný růst komunálních odpadů související především s rostoucí životní úrovní obyvatel České republiky.

⁷⁷ R. Röhrlová: Bakalářská práce 2009, Odpadové hospodářství (využití odpadů) v ČR, str. 35

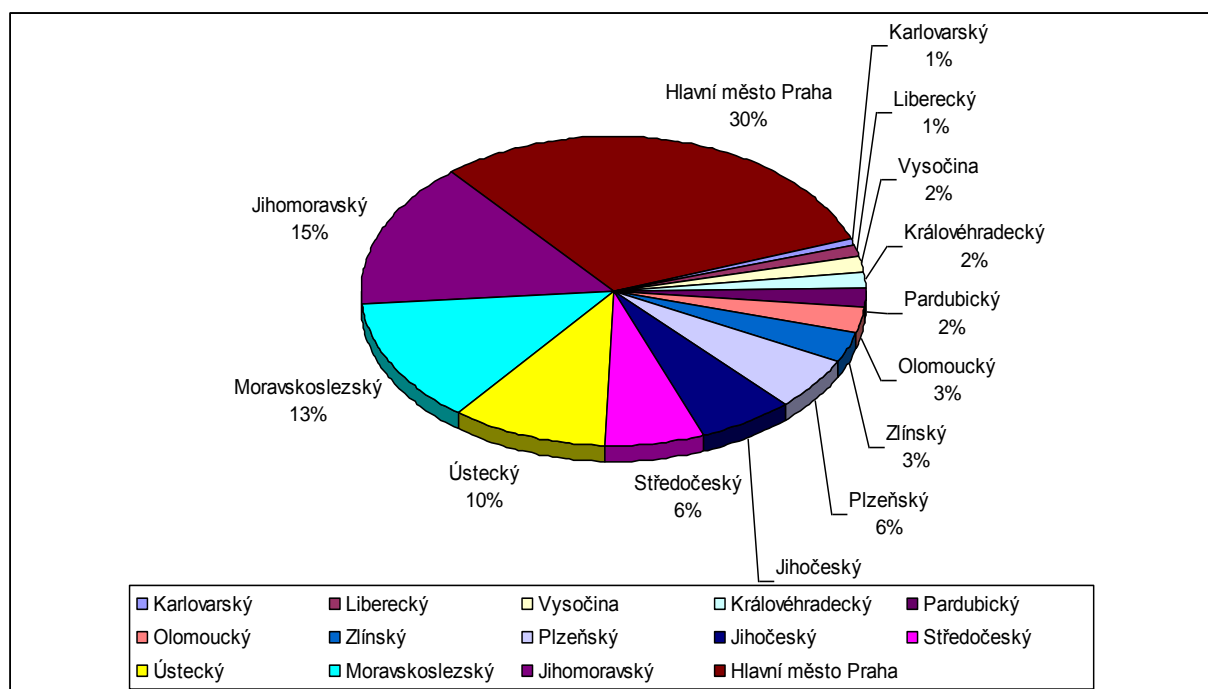
Od roku 2008 se v Ústeckém kraji výrazně navýšila produkce nebezpečných odpadů, což je způsobeno především v souvislosti se sanacemi starých ekologických zátěží.

Tabulka č. 8: Produkce podnikových odpadů v ČR

ČR, kraj: v tis. t	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Česká republika	24 959	25 173	26 584	21 774	21 264	21 651	22 244	20 514
v tom:								
Hlavní město Praha	8 898	7 552	7 839	6 024	5 129	6 297	7 015	6 293
Středočeský	2 395	1 426	1 474	1 637	1 699	1 669	1 711	1 311
Jihočeský	776	871	756	747	795	802	959	1 242
Plzeňský	975	2 056	2 184	2 024	1 908	1 271	1 310	1 142
Karlovarský	624	700	703	664	460	286	239	179
Ústecký	2 179	1 864	1 452	1 496	1 656	1 523	1 580	2 060
Liberecký	306	303	415	528	329	393	733	241
Královéhradecký	517	644	705	530	366	487	459	337
Pardubický	347	557	470	361	438	418	355	422
Vysočina	586	671	951	648	745	412	391	324
Jihomoravský	3 073	3 419	3 276	3 204	2 594	3 349	2 983	3 084
Olomoucký	440	1 136	1 166	584	643	681	665	571
Zlínský	595	621	665	672	774	1 001	675	594
Moravskoslezský	3 248	3 353	4 528	2 655	3 728	3 062	3 167	2 715

Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz, <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan>

Graf č. 9: Produkce podnikových odpadů za rok 2009 v ČR

Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz, <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan>

Tabulka č. 8 a graf č. 9 ukazují míru produkce podnikových odpadů v Ústeckém kraji v rámci České republiky. Pouze Hlavní město Praha, Jihomoravský kraj a Moravskoslezský kraj produkují více podnikových odpadů, což kopíruje rozložení průmyslu v České republice. Pokles podnikových odpadů v rámci České republiky souvisí s hospodárnějším nakládáním s odpady v důsledku vysokých plateb za jejich produkci a likvidaci a následných případných sankcí a pokut ze strany státu. Svůj podíl má i pokles průmyslové činnosti.⁷⁸

Ministerstvo životního prostředí a Ústecký kraj spolupracuje na společném projektu „Sběrné nádoby do veřejných institucí a zejména do školských zařízení“. V rámci tohoto projektu získalo 111 školských zařízení a 11 veřejných institucí 2 660 ks sběrných nádob na tříděný komunální odpad. Součástí projektu je také osvěta občanů ke třídění komunálního odpadu a zpětného odběru elektrozařízení.

Ústecký kraj je garantem dotací z Evropských fondů v rámci Operačního programu Životního prostředí v prioritní ose 4, podporované oblasti 4.1 - zkvalitnění nakládání s odpady a podporované oblasti 4.2 - odstraňování starých ekologických zátěží. Ústecký kraj podporuje projekty, které se zaměřují na zkvalitnění nakládání s odpady, snížení produkce odpadů nevhodných pro další zpracování a odstraňování starých ekologických zátěží.⁷⁹ Finanční prostředky v rámci Operačního programu Životní prostředí lze čerpat například na vybudování sběrného dvora, kompostárny, bioplynové stanice, třídírny odpadů a také na rekultivace starých skládek, odstranění nepovolených skládek, sanace kontaminovaných lokalit včetně analýzy rizik a realizace průzkumných prací.

5.2.6. Staré ekologické zátěže

V oblasti odstraňování starých ekologických zátěží Ústecký kraj zpracovává analýzy rizikových lokalit z celého kraje, u kterých je možnost získání finančních prostředků v rámci Operačního programu Životního prostředí, z oblasti podpory 4.2 – odstraňování starých ekologických zátěží. Starou ekologickou zátěží se rozumí lokalita, na které se vyskytuje závažná kontaminace podzemních vod, horninového prostředí nebo stavebních konstrukcí, které ohrožují životní prostředí a zdraví lidí a původce kontaminace již neexis-

---

⁷⁸ R. Röhrlová: bakalářská práce 2009, Odpadové hospodářství (využití odpadů) v ČR, str. 35

⁷⁹ Operační program Životní prostředí, prioritní osa 4, www.opzp.cz

tuje či není znám. V Ústeckém kraji je těchto lokalit včetně již sanovaných 566. Z těchto lokalit bylo vybráno 255 nejzávažnějších. Zastupitelstvo Ústeckého kraje z nich vybralo 16 lokalit s nejvyšší prioritou. V roce 2009 zpracoval Ústecký kraj pro lokality Duchcov – TDV, Teplice – Renotex a Litoměřice – Koželužna projekt na analýzu rizik a následně podal žádost Státnímu fondu životního prostředí o finanční podporu. Dlouhodobě probíhají sanační práce velkého rozsahu financované státem a realizované soukromými firmami, jež uzavřely Ekologickou smlouvy, na jejímž základě jsou sanovány kontaminované areály, např. Spolek pro chemickou a hutní výrobu Tlaková plynárna Úžín v Ústí nad Labem, Měď Povrly, Válcovny trub a Železářny Chomutov, Unipetrol Litvínov, Agrozet Roudnice, Kovošrot Děčín. Finanční prostředky pro sanační práce na základě Ekologické smlouvy poskytuje Ministerstvo financí ČR.

5.3. Odbor životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Ústeckého kraje

Prioritní cíle Ústeckého kraje v oblasti ochrany životního prostředí:

1. Zajistit efektivní zneškodňování odpadních vod a odpadů
2. Zajistit ochranu zdrojů vod, zlepšovat jejich kvalitu a jejich vyvážené užívání
3. Omezit znečištění vod a půdy
4. Snižovat množství a nebezpečnost odpadních látek
5. Podporovat environmentálně příznivé využívání urbanizovaného území
6. Odstraňovat staré ekologické zátěže, podporovat využívání brownfields
7. Zabezpečit bezproblémové zásobování obyvatel kvalitní pitnou vodou
8. Zlepšit stav vodních a mokřadních ekosystémů, zvýšit biologickou rozmanitost
9. Zlepšovat druhovou skladbu a strukturu lesů
10. Snížit počet povodněmi ohrožených obyvatel a omezit ohrožení majetku, kulturních a historických hodnot při uplatňování principu prevence
11. Zvyšovat retenční schopnost zemědělsky užívaných ploch, omezit užívání hnojiv a pesticidů v zemědělství
12. Realizovat krajinnotvorná opatření podporující zvýšení ekologické stability krajiny a její retenční schopnosti

13. Zvyšovat účinnost managementu chemických látek a přípravků, zejména předcházení haváriím a postupně eliminovat zvláště rizikové typy látek

14. Zvyšovat ekologické vědomí a odpovědnost obyvatel

Činnosti krajského úřadu vyplývající z platných zákonů v oblasti ochrany životního prostředí v Ústeckém kraji zajišťuje Odbor životního prostředí a zemědělství. Příklady některých těchto činností:

- poskytuje informace dle zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí a prošetřuje přidělené stížnosti, petice a podněty
- spolupracuje s odborem informatiky na tvorbě GIS
- vede přehled dotačních titulů a fondů,
- vydává stanoviska k žádostem o finanční podporu ze Státního fondu životního prostředí (je garantem stanoviska úřadu) a z dalších dotačních programů,
- zajišťuje přípravu a zpracování dalších koncepčních materiálů kraje a při jejich zpracování spolupracuje s dalšími odbory, obcemi a dalšími institucemi,
- podílí se na rozpracování a aktualizaci „Programu rozvoje kraje“,
- vytváří systém dotační politiky kraje,
- spolupracuje při provádění finančních kontrol skutečností rozhodných pro hospodaření s veřejnými prostředky zejména při vynakládání veřejných výdajů včetně veřejné finanční podpory u kontrolovaných osob, a to před jejich poskytnutím, v průběhu jejich použití a následně po jejich použití (zák. č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě)
- provádí finanční kontrolu jako součást vnitřního řízení orgánu veřejné správy při přípravě operací před jejich schválením, při průběžném sledování uskutečňovaných operací až do jejich konečného vypořádání a vyúčtování a následném prověření vybraných operací v rámci hodnocení dosažených výsledků a správnosti hospodaření⁸⁰

Odbor životního prostředí a zemědělství má 43 zaměstnanců a 3 oddělení:

- Oddělení životního prostředí

---

⁸⁰ Data poskytnuta Odborem životního prostředí a zemědělství Ústeckého kraje, www.kr-ustecky.cz

- Oddělení zemědělství
- Oddělení ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje

V oblasti dotační politiky v roce 2009 zajišťoval odbor administrace několika dotačních programů. V rámci programu poskytování podpor na hospodaření v lesích bylo přijato 72 žádostí a následně bylo poskytnuto 23 dotací. V programu pro podporu rozvoje zemědělství a venkovských oblastí bylo poskytnuto 47 dotací a na rok 2010 bylo přijato 52 žádostí. V rámci Fondu vodního hospodářství bylo v roce 2009 administrováno 16 nových žádostí a uzavřeno 17 smluv, 64 žádostí z předchozích let bylo pro nedostatek finančních prostředků zamítnuto.

Na všech úsecích Odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Ústeckého kraje bylo v přenesené působnosti vydáno v roce 2009 více než tisíc správních rozhodnutí, vyjádření, stanovisek a jiných opatření např.:

- 33 vodoprávních rozhodnutí
- 72 rozhodnutí podle zákona o odpadech
- rozhodnutí na úseku ochrany přírody
- 32 opatření podle zákona o ochraně zemědělského půdního fondu
- 58 opatření na úseku státní správy lesů
- 45 rozhodnutí na úseku myslivosti a rybářství
- 6 rozhodnutí podle zákona na ochranu zvířat proti týrání
- 77 závazných stanovisek ke stavbám v chráněných ložiskových územích
- 134 rozhodnutí k provozu zdrojů znečištění ovzduší
- 220 rozhodnutí o poplatcích za znečištění ovzduší v celkové výši 129.350.700,- Kč
- 16 rozhodnutí CITES (Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin)
- 3 integrovaná povolení
- 42 rozhodnutí o změně integrovaného povolení na úseku posuzování vlivů na životní prostředí (EIA, SEA)

- 58 záměrů EIA (proces vyhodnocení vlivů na životní prostředí) a SEA (proces posuzování vlivů koncepcí a územně plánovacích koncepcí na životní prostředí) bylo projednáno, z nichž 35 záměrů bylo uzavřeno závěrem zjišťovacího řízení a 13 jich bylo projednáno v celkovém posouzení vlivů na životní prostředí
- 194 stanovisek žadatelům v oblasti hodnocení žádostí o podporu v rámci národních nebo evropských podpůrných programů a fondů
- Projednány a předloženy zastupitelstvu ke schválení 4 změny Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací, reprezentující 18 obcí

Na úseku kontroly výkonu působnosti správních orgánů nižších stupňů bylo provedeno 13 tematických kontrol u úřadů obcí s rozšířenou přenesenou působností, 13 veřejnoprávních kontrol na místě, 60 kontrol podle složkových zákonů.⁸¹

5.3.1. Rozpočet odboru

Rozpočet Odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Ústeckého kraje zohledňuje zákonné povinnosti kraje v rámci přenesené působnosti a samostatné působnosti.

Tabulka č. 9: Rozpočet 2006 - 2011 – běžné výdaje OŽPZ ÚK v tis. Kč

Rok	Schválený rozpočet	Požadavek odboru	Rozdíl
2006	31 284	36 880	- 5 596
2007	35 749	52 600	- 16 851
2008	50 352	52 425	- 2 073
2009	51 876	54 600	- 2 724
2010	39 400	54 600	- 15 200
2011	38 000	39 000	- 1 000

Zdroj: Rozpočet Ústeckého kraje 2006 - 2011, www.kr-ustecky.cz

Odbor finančně zajišťuje v rámci své působnosti v oblasti životního prostředí a zemědělství krajské koncepce, plány, péči o zvláště chráněná území a přírodní parky, prů-

⁸¹ Data převzata z Výroční zprávy Ústeckého kraje 2009, str. 54, www.kr-ustecky.cz

zkumy, rozborů, posudků a analýz pro rozhodování v oblastech svých kompetencí a dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), informační kampaně a finanční podpory v rámci programu poskytování podpor na hospodaření v lesích (pro rok 2011 – 10.000.000,- Kč), programu podpory směrů rozvoje zemědělství a venkovských oblastí (pro rok 2011 – 3.200.000,- Kč), programu rozvoje ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty (pro rok 2011 – 500.000,- Kč) a vytvoření podmínek pro zapojení veřejnosti do ochrany životního prostředí, programu pro podporu obnovy krajiny a biodiverzity (pro rok 2011 - 1.000.000,- Kč), jež má za úkol přispívat na zakládání, obnovu, údržbu a péči o větrolamy, vegetaci rostoucí mimo les a biotopy, které jsou stanovištěm regionálně vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

Odbor životního prostředí a zemědělství zajišťuje finanční podporu Fondu vodního hospodářství Ústeckého kraje (pro rok 2011 – 14.000.000,- Kč), jehož finanční prostředky mohou být použity pouze jako podpora výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury a odstranění závažného ohrožení či znečištění vod. Z tohoto fondu byla v roce 2009 finančně podpořena akce Monitoring pohybu hladin - protipovodňová opatření, kdy příjemcem dotace bylo Severočeské sdružení obcí.

Program na podporu začínajících včelařů na rok 2011 poskytuje podporu začínajícím včelařům. Pro uvedené období je možno rozdělit až 800.000,- Kč. Cílem programu je zvýšit počet včelstev v Ústeckém kraji a rovnoměrné zavčelení, a to podporou včelařů, čímž by se zamezilo snižování počtu drobných včelařů.

Návrh rozpočtu v oblasti běžných výdajů na rok 2011 je nižší o 3,68 %, než byl rozpočet v roce 2010, a to v oblasti péče zvláště chráněná území a přírodní parky. Rozpočet 2010 byl proti rozpočtu 2009 nižší o 31,66 %. Důvodem takto vysokého poklesu byl nižší příjem přijatých žádostí, ačkoliv zájem žadatelů o podporu byl obrovský, v programu poskytování podpor na hospodaření v lesích v důsledku snížení příjmů Ústeckého kraje. Velký rozdíl je také mezi rozpočty v letech 2008 a 2007, kdy rozpočet roku 2008 je o 40,85 % vyšší než v roce 2007, a to především z důvodu zařazení vratek za odběr podzemních vod do rozpočtu.

V oblasti kapitálových výdajů byly v roce 2009 čerpány výdaje ve výši 51.734 tis. Kč a to u následujících položek:

- Investiční dotace od Ministerstva zemědělství ČR pro Lesy ČR

- Technicko – ekonomická studie odkanalizování malých obcí
- Projekty akčního plánu – snižování emisí
- Péče o zvláště chráněná území
- Instalace označení na území přírodních památek
- Programy opatření proti povodním a sesuvům
- Program životního prostředí a zemědělství a Program podpory směrů rozvoje zemědělství a venkovských oblastí

Fond rozvoje Ústeckého kraje zahrnuje krajské rozvojové programy na podporu rozvoje obcí, obnovu venkova, záchranu a obnovu kulturních památek a také spolufinancování projektů v oblasti životního prostředí podporovaných z Evropské unie. Finanční prostředky jsou určeny na financování rozvojových projektů, kde příjemcem dotace je Ústecký kraj. Jedná se například o projekt:

- **LABEL** – trvání projektu 09/2008 – 02/2012, celkový rozpočet projektu 4.275.680,00 EUR, zaměřuje se na efektivní řízení záplavových rizik jako nezbytný předpoklad pro ekonomický rozvoj na Labi, je součástí Operačního programu Nadnárodní spolupráce Střední Evropa, je financován ve výši 85 % z prostředků programu pro střední Evropu INTERREG IV z Evropského fondu regionálního rozvoje a z 15 % z rozpočtu Ústeckého kraje 141.220,00 EUR), cílem programu je rozvoj strategie krizového managementu, implementace postupů a činností vedoucích ke snižování rizik při povodních na řece Labi a na jejích přítocích a společná strategie protipovodňové ochrany na Labi na mezinárodní úrovni s hlavním partnerem projektu Saským ministrem vnitra a dalšími partnery 18 partnery, celkem má projekt 20 partnerů (např. Povodí Labe a Vltavy, Ministerstvo životního prostředí ČR, Ministerstvo zemědělství ČR, Liberecký kraj, Pardubický kraj, Královehradecký kraj, Plzeňský kraj, obdobná struktura na německé straně, Ministerstvo životního prostředí Rakouska a také jeden maďarský region)

- **Sklad nebezpečného odpadu v psychiatrické léčebně Petrohrad** – výstavba skladu pro separaci nebezpečného odpadu, projekt je financován z Operačního programu Životního prostředí

- **Implementace územní soustavy NATURA 2000** – kompletní implementace 24 vybraných území z celkem 32 evropsky významných lokalit v Ústeckém kraji, financováno z Operačního programu Životního prostředí
- **Program podpory venkova Ústeckého kraje** – je zaměřen kromě jiného také na zlepšení životního prostředí, revitalizaci a ochranu krajiny a nakládání s odpady
- **Záchrana a podpora populace kriticky ohroženého endemického krasce v Ústeckém kraji** – financováno z Regionálního operačního programu Severozápad

Tabulka č. 10: Poměr financování jednotlivých projektů

Název projektu	Podíl EU	Státní rozpočet	Ústecký kraj
Regionální operační program NUTS II	85 %	7,5 %	7,5 %
Program přeshraniční spolupráce - Interreg	85 %	0,0 %	15 %
Operační program Životního prostředí	85 %	15 %	0,0 %
Program přeshraniční spolupráce – Cíl 3	85 %	5 %	10 %

Zdroj: Závěrečný účet Ústeckého kraje za rok 2009, str. 199, www.kr-ustecky.cz

Tabulka č. 10 uvádí výši finanční spoluúčasti Ústeckého kraje na financování jednotlivých projektů, jejichž cílem je zlepšit stav jednotlivých složek životního prostředí a podpořit tak udržitelný rozvoj.

Příjmy odboru jsou tvořeny správními poplatky, jež jsou daňovými poplatky. Jedná se o poplatky za podání žádosti integrovaného povolení (IPPC), za vydání stavebního povolení dle vodního zákona, povolení dle zákona o odpadech apod. Nedaňové příjmy tvoří poplatky za odebrané množství podzemní vody dle vodního zákona, sankční platby – pokuty uložené Krajským úřadem Ústeckého kraje, Českou obchodní inspekcí, Ministerstvem životního prostředí a dále příjmy z úroků na účtu Fondu vodního hospodářství. Na rok 2011 jsou plánované příjmy ve výši 44.080.000,- Kč. V roce 2010 činily příjmy 46.502.000,- Kč.

6. Aplikace právní úpravy v praxi

Ve 20. století české území nezasáhly větší povodně, zapomnělo se na zkušenosti našich předků a pravidla provázející výstavbu v rizikových lokalitách. Začala se zastavovat území, která zůstávala kvůli povodním po staletí nezastavěná, vysušovat mokřady a lužní lesy, regulovat koryta řek a potoků, čímž krajina ztrácela schopnost zadržovat vodu. Po desetiletích klidu zasáhla ničivá povodeň v roce 1997 území Moravy a v roce 2002 zaplavila povodeň Prahu, velkou část středních a jižních Čech a značné území povodí Labe.

Povodeň je přírodní katastrofa, která vzniká vylitím vody z koryta řeky nebo vodní nádrže většinou v důsledku nadměrného množství srážek, které koryta nestačí pojmout a voda se vylije mimo ně. Dalším důvodem vzniku povodně může být rychlé tání sněhu. Tání je rizikovější, pokud je doprovázeno trvalými srážkami. Stav vody v řekách monitorují hydrologové, a pokud se hladina zvýší, vyhlásují se stupně povodňové aktivity:

1. stupeň bdělosti – toku je potřeba věnovat zvýšenou pozornost,
2. stupeň pohotovosti – voda se rozlévá mimo obydlená území,
3. stupeň ohrožení – voda ohrožuje obydlená území,
4. stupeň extrémního ohrožení

Povodně jsou ničivější než v minulých stoletích především z důvodu, že po několik generací nezasáhly české území větší povodně a přestala se dodržovat pravidla ochraňující krajinu před vodním živlem získaná staletými zkušenostmi, kdy s povodňovým jevem počítal každý stavitel. Velmi dobře je tato prozíravost vidět například na železnici, kdy se koleje stavěly na náspech ve výšce, kam voda dle zkušeností stavitelů nedosáhla. Nástrojem pro zlepšení schopnosti krajiny zadržovat vodu jsou komplexní pozemkové úpravy dle zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, revitalizace vodních toků a protierozních opatření, kdy jsou v krajině vytvářeny zasakovací pásy, vsakovací či odváděcí průlehy, jimiž jsou mělké široké příkopy s mírnými zatravněnými svahy rozdělující dlouhé svahy na řadu kratších, vytváření remízků, uspořádání cestní sítě a změny kultur podél vodních toků. Také díky zemědělcům vznikají a jsou udržovány uvečené krajinné prvky, které chrání půdu před větrnou a vodní erozí, přispívají k udržení zvě-

ře a ptactva v zemědělsky využívané krajině a mají nezanedbatelný vliv na kvalitu a vydatnost vodních zdrojů.

V srpnu roku 2002 zasáhla Ústecký kraj ničivá povodeň způsobená rozvodněnými řekami v důsledku nadměrného množství srážek, jež vodní koryta nestačila pojmout a voda se vylila mimo ně. Další rozsáhlá povodeň ničila území Ústeckého kraje v roce 2006. K tomu je nutno připočítat škody z nenadálých přívalových srážek v období 2008 – 2010. Česká republika začala pracovat na rozsáhlých protipovodňových opatřeních a na větší součinnosti záchranných složek. V Ústeckém kraji jsou v různých fázích rozpracovanosti stavby v těchto lokalitách - Hřensko, Děčín, Ústí nad Labem, Dolní Zálezly, Lovosice, Křešice, Bohušovice nad Ohří, Terezín, Štětí a Roudnice nad Labem.

Zhoršení odtokových poměrů a zrychlení povrchových odtoků souvisí se všemi rozsáhlými stavbami vyžadujícími zpevnění ploch, například komunikace, parkoviště. Odtok povrchové vody je zpevněných ploch urychlován a soustřeďován, což působí negativně při kritických srážkách (následná eroze). Jedním z nejvýraznějších odtokových poměrů je vedení komunikací před stanovená záplavová území (vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 Sb.). Zásadou zde musí být, že k významnému odtoku velkých vod nesmí dojít, protože by se jinak zhoršily důsledky záplavy jak zvýšeným vzduším nad přecházející komunikací, tak následným zrychlením odtoku pod ní.⁸²

6.1. Významné vodní toky Ústeckého kraje

Nejvýznamnější vodním tokem Ústeckého kraje je Labe, které je dopravní cestou, zdrojem pro průmysl a energetiku. Labe vtéká na území Ústeckého kraje 10 km po svém soutoku s vodním tokem Vltavou u Mělníka a území opouští u Hřenska směrem na Sasko. Labe protéká Ústeckým krajem v délce 99 km. Labe je na území kraje z větší části kanalizováno a jeho břehy jsou zpevněny těžkým kamenným záhozem. Dalším velkým vodním tokem Ústeckého kraje je Ohře, pramenící v bavorských Smrčinách, která po 141, 5 km délky úseku na území kraje ústí do Labe u Litoměřic. Levostranný přítok Labe Bílina, pramenící v Krušných horách v Klínovecké hornatině, protéká Ústeckým krajem v délce 84,2 km. Mezi Chomutovem a Mostem je Bílina zatrubněna. Za účelem ochrany povrchové

---

⁸² Seminář: Vyhodnocení vlivů zásad územního rozvoje Ústeckého kraje na životní prostředí, str. 73

vých dolů jsou některé úseky Bíliny vedeny spojovacími koryty. Pravostranný přítok Labe Ploučnice, pramenící pod Ještědem v Libereckém kraji, do Labe ústí v Děčíně po 19 km délky toku Ústeckým krajem. K významným vodním tokům patří také Kamenice, jež je využívána jako zdroj pitné vody pro Děčín a okolí, a Jílovský potok, jenž přijímá řadu malých přítoků z Krušných hor, Českého středohoří a Děčínské vrchoviny.⁸³

Obrázek č. 4: Oblast povodí Ohře a Dolního Labe

Zdroj: Plán oblasti povodí Ohře a Dolního Labe, www.poh.cz, <http://www.poh.cz/VHP>

Zajímavostí Ústeckého kraje je, že se na jeho území nevyskytují přirozené vodní nádrže. Vodní plochy jsou rozloženy nerovnoměrně a účelově, což neodpovídá přírodním podmínkám území. Stojaté vody jsou zastoupeny rybníky, vodními plochami a účelovými nádržemi v terénních depresích po těžbě.

Nejvýznamnější vodní plochy Ústeckého kraje:

Chomutov: Nechranice, Písečnice, Kamencové jezero, Křimov, Kyjice, Viněřský rybník

Most: Fláje

Louny: rybníky - Dobroměřický, Kněžický Horní a Dolní, Lenešický, Velký Rohovec

Litoměřice: Bechlín

Ústí nad Labem: Milada, Petri

Děčín: rybníky – Rybnišťský velký, Světlík

⁸³ Seminář: Vyhodnocení vlivů zásad územního rozvoje Ústeckého kraje na životní prostředí, str. 26

6.2. Protipovodňová opatření v Ústeckém kraji

V Ústeckém kraji jsou v různých fázích rozpracovanosti protipovodňové stavby, které jsou v souladu s Povodňovým plánem Ústeckého kraje. Opatření zaměřená na ochranu před povodněmi a zlepšení vodního režimu krajiny jsou realizována s významnou finanční podporou programů „Podpora prevence před povodněmi II“ a „Zvýšení bezpečnosti vodních děl“ Ministerstva zemědělství a Operačního programu Životní prostředí. U všech projektů je podmínkou finanční spoluúčast investora ve výši 5 – 10 %. Investory jsou především příslušná povodí, Ústecký kraj, Ředitelství silnic a dálnic ČR a v menší míře případně dotčené obce. Všechna opatření by měla být dokončena nejpozději do roku 2013 s ohledem na plnění podmínek přijatelnosti v programech podporovaných z fondů Evropské unie.⁸⁴

Protipovodňové stavby v Ústeckém kraji v různých fázích rozpracovanosti:

1. Labe, Křešice - zvýšení ochrany obce hrázemi: ochranné hráze v kombinaci s ochrannými zídkami a výstavba hradičího objektu na Blatenském potoce s čerpací stanicí vnitřních vod

2. Labe, Děčín - zvýšení ochrany městské zástavby: ohrázování toku, doplněné mobilní konstrukcí a opatřeními na kanalizaci

3. Labe, plavební stupeň Děčín – zvýšení protipovodňové ochrany města Děčína: výstavba plavebního stupně

4. Opatření v ploše povodí Ploučnice: úpravy krajiny s vytvářením zasakovacích pásů, remízků, změn kultur v povodí, revitalizace vodních toků

5. Labe, pravý břeh - protipovodňová opatření II/261: zajištění průjezdnosti pravo-břežní komunikace na trase Litoměřice – Děčín zvýšením úrovně komunikace, část úseku je řešena mobilním hrazením či neprůtočným hrazením

6. Labe, levý břeh - Ústí nad Labem - ohrázování toku v kombinaci s mobilními stěnami a opatřeními na kanalizaci

7. Labe, vodní dílo Střekov v Ústí nad Labem – rekonstrukce 3. a 4. přelivného pole: zvýšení statické bezpečnosti a funkční spolehlivosti vodního díla na Labi

---

⁸⁴ Věstník právních předpisů Ústeckého kraje č. 7/2010, str. 259, www.kr-ustecky.cz

8. Labe, levý břeh, Dolní Zálezly – protipovodňová ochrana: ohrázování toku v kombinaci s mobilními stěnami a opatřeními na stokové síti, navýšení opěrných zdí potoka Moravanka proti vzdutí zpětné vlny z Labe

9. Labe, Lovosicko – protipovodňová ochrana před stoletou vodou: Velké Žernoseky, Žalhostice, Píšťany – ohrázování toku s využitím náspu drážního tělesa a mobilních stěn, Lovosice – zemní hráz

10. Labe, Roudnice nad Labem – protipovodňová opatření: ohrázování toku v kombinaci s mobilními stěnami

11. Labe, Chodouny – Lounky – protipovodňová ochrana: ochranné hráze doplněné mobilním hrazením

12. Labe, lokality Štětí, Počeplice, Hněvice - protipovodňová opatření: ohrázování toku v kombinaci s mobilními stěnami a opatřeními na stokové síti

13. Labe, Terezín – České Kopisty – protipovodňová ochrana: ohrázování toku

14. Labe, Ohře, Terezín – protipovodňová ochrana: město bylo značně poškozeno povodněmi v roce 2002 – ohrázování toku, doplněné mobilní konstrukcí a opatření na stokové síti, Labe po soutok s Ohří a Ohře po ústí do Labe

15. Ohře, Bohušovice nad Ohří – protipovodňová ochrana: ohrázování toku, doplněné mobilní konstrukcí a opatření na kanalizaci

16. Ohře, Budyně nad Ohří – protipovodňová ochrana: ohrázování toku, doplněné mobilní konstrukcí

17. Ohře, Březno – protipovodňová ochrana: rekonstrukce stávající protipovodňové ochrany, povodňových uzávěrů na dešťové kanalizaci a obnova retenčního prostoru stávající malé vodní nádrže

18. Hrádecký potok, Lenešice – protipovodňová ochrana: úprava Hrádeckého potoka po ústí do Ohře u obce Lenešice

19. Úprava Jílovského potoka, Jílové – Modrá, 2. stavba: rozšíření a prohloubení kořryta a v místech zástavby vybudování opěrné zdi

20. Liščí potok – hrazení bystřin, II. etapa - zkapacitnění a opevnění průtočného profilu na vodním útvaru Bystřice po ústí do toku Bílina u obce Košťany

21. Martinovský potok – hrazení bystřin: výstavba retenční přehrážky, úprava koryta toku nad a pod křížením s komunikací na vodním útvaru Ohře po vzduť nádrže Nechranice u obce Okounov

22. Potok Bouřlivec, Bouřňák – hrazení bystřin: výstavba 2 stupňů a dvou přehrážek u obce Nové město u Mikulova

23. Hájský potok – hrazení bystřin: úprava břehů a koryta a výstavba 2 stupňů pro zmírnění sklonu u obce Háj u Duchova

24. Křižanovský potok – hrazení bystřin – 2. stavba: výstavba 4 překážek s dopadištěm k zachycení plavenin a splavenin u obce Křižanov u Hrobu

25. Modlanský potok - zkapacitnění koryta a výstavba opěrných zdí u obce Lukavec

26. Hasina – Jimlín – Opočno – zkapacitnění potoka: úprava koryta toku

6.3. Revitalizace rašelinišť v rámci protipovodňových opatření

Revitalizace rašelinišť mají význam pro ochranu biodiverzity a stabilizaci odtokového režimu v krajině. K zachování přírody Krušných hor, ochrany proti povodním a ochrany klimatu byl zahájen projekt „**Revitalizace rašelinišť mezi Horou Svatého Šebestiána a Satzung**“ v rámci Programu Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce mezi českou republikou a Svobodným státem Sasko 2007 – 2013. Partneři projektu jsou Zemské ředitelství saská Kamenice, Saský zemský úřad životního prostředí, zemědělství a geologie, Účelové sdružení přírodního parku „Krušnohoří/Vogtlandsko“ a českým partnerem je Ústecký kraj.

Cílem projektu je zlepšit stav tří rozsáhlých rašelinišť na území mezi Horou Svatého Šebestiána a Satzung v ptačí oblasti Krušných hor včetně zlepšení podmínek biotopu tetřívka obecného, který je předmětem ochrany v této oblasti. Na obou stranách mezistátní hranice byla vyhlášena chráněná území národního a evropského významu. K zabránění zhoršování stavu rašelinišť a zlepšení jejich funkce v ekosystému a především jejich funkce hydrologické je potřeba provést revitalizační opatření, která budou realizována od roku 2012. V současné době se provádí mapování systému kanálů v jednotlivých rašeliništích a

průzkum vegetace a vybraných živočišných druhů, na jejichž základě je vytvářena koncepce pro praktickou realizaci opatření.⁸⁵

Obrázek č. 5: Přeměna krajiny na rašeliniště

Zdroj: Prezentace projektu revitalizace rašelinišť, www.kr-ustecky.cz

Konečným cílem projektu bude zadržení vody na daném území opětovným zavodněním rašelinišť a stabilizace ekosystému. To povede ke zvýšení retenční schopnosti rašelinišť a snížení vysokého odtoku vody z východní části Krušných hor.

6.4. Protipovodňový varovný systém

K bleskovým povodním, které se velmi špatně předpovídají, dochází především na malých tocích. Proto je stávající systém předpovědní a hlásné povodňové služby na území Ústeckého kraje doplňován o systém varování na menších vodních tocích. Projekt měření a informování o pohybech hladin na drobných vodních tocích má sloužit jak k včasnému informování povodňových orgánů obcí, tak k rychlejšímu varování obyvatel ještě před hlavním nástupem povodňové vlny na drobném vodním toku. Na základě lepší znalosti těchto toků bude možno aktualizovat protipovodňové plány obcí, jež se stanou součástí Povodňového informačního systému České republiky.

V Ústeckém kraji neexistuje komplexní protipovodňový hlásný a varovný systém, který by pokrýval i menší, ale nebezpečné toky. V současnosti existují na území kraje dva

⁸⁵ Data o projektu byla poskytnuta Odborem životního prostředí a zemědělství KÚ ÚK

systemy hlásné protipovodňové služby. Prvním systémem je státní varovný systém „Varovný systém sledování hladin a povodňových stavů“, který sleduje pouze stavy na významných vodních tocích. Jedná se o hlásné body na řece Labi, Ohři a Ploučnici. Data z těchto systémů jsou k dispozici pro širokou veřejnost na webových stránkách Českého hydrometeorologického ústavu. Druhým systémem je systém sledování drobných vodních toků na malé části území kraje, který vznikl na základě zrealizovaného pilotního projektu „Monitoring pohybu hladin a zajištění přenosu dat a informací – Protipovodňová opatření na drobných vodních tocích Ústeckého kraje – I. etapa“. Systém je vlastněn a provozován Severočeským sdružením obcí za finanční spoluúčasti Ústeckého kraje.

Nutnost budovat lokální varovné systémy ukazují bleskové povodně, které mají původ v přívalových srážkách. Stačí hodinový liják a potůček, který se dá za normálního stavu vody překročit, se mění ve vše ničící řeku, která strhává stromy, mosty, komunikace, obydlí. Pokud nejsou obyvatelé včas varováni, dochází ke zbytečným ztrátám na majetku a bohužel i na lidských životech. Výstrahy, které vydávají hydrometeorologové, jsou v těchto případech nedostatečné. Konstatují to také zprávy Českého meteorologického ústavu, které analyzují příčiny, průběh a následky povodní. Hydrometeorologové dokážou celkem přesně předpovědět extrémní jevy pro území jednotlivých krajů, ale nikoliv pro menší lokality a starostové postižených obcí si stěžují na nedostatek informací. Na evakuaci majetku v případě bleskových povodní většinou čas není. Utéct ale lze, pokud lidé dostanou včas varování. Varovný systém na sledování pohybu hladin na drobných vodních tocích Ústeckého kraje je plně podporován Ministerstvem životního prostředí a Ústeckým krajem za spoluúčasti dotčených obcí.

6.4.1. Charakteristika projektu

Malá povodí drobných toků Ústeckého kraje trpí povodněmi a záplavami, které mají původ v přívalových srážkách. Četnost těchto situací se bude v souvislosti s klimatickými změnami do budoucna pravděpodobně zvyšovat. Z důvodu, že se jedná o lokální ochranu před povodněmi obyvatel a majetku obcí s následnými protipovodňovými opatřeními pro zlepšení krajiny zadržovat vodu, je povodňová ochrana řešena na základě aktivit dotčených obcí a subjektů. Záměr je zpracován na základě již realizovaného pilot-

ního projektu v rámci I. etapy projektu Protipovodňová opatření na drobných vodních tocích Ústeckého kraje, což umožnilo využití získaných zkušeností.

V současné době je na území Ústeckého kraje realizován projekt „**Monitoring pohybu hladin a zajištění přenosu dat a informací - Protipovodňová opatření na drobných vodních tocích Ústeckého kraje - II. etapa**“, jehož hlavním cílem je dosažení stavu, kdy díky měřicím bodům na kritických profilech vodních toků bude možno s maximálním možným předstihem a co nejefektivnějšími prostředky varovat obyvatelstvo a obce, které mohou být zasaženy a dát tak šanci zachránit životy, zdraví a majetky, s vysokou pravděpodobností sažené povodňovým jevem. Realizace projektu přináší systémové opatření pro ochranu a prevenci před povodněmi, dostupnosti formací o povodňovém riziku a vybudování a zajištění nepřetržitého provozu kvalitního informačního systému předpovědní hlášené služby, což jednoznačně přispěje ke zvýšení počtu obyvatel informovaných včas o povodňovém nebezpečí a ke snížení počtu obyvatel bezprostředně ohrožených rizikem povodní a zkvalitnění operativního řízení povodní.

Monitoring pohybu hladin a zajištění přenosu dat a informací v rámci protipovodňových opatření na drobných vodních tocích je postaven na principu včasného varování a prevence. Tato prevence nezabraňuje škodám přímo, ale prostřednictvím lepší a rychlejší informovanosti může včas aktivovat příslušné záchranné složky, a také informovat samotné obyvatele v jistém předstihu, a tím zabránit škodám na zdraví, životech a majetku, zatím zejména na majetku mobilní povahy. Projekt se zaměřuje na tvorbu systému, který bude získávat co nejrychlejší a nejpřesnější informace o případné povodni nebo záplavě, která na daném území hrozí. Pomocí existujících modelů a stávajících zkušeností lze celkem přesně definovat stavy, které jsou pro lokality ležící v blízkosti vodních toků kritické a významným způsobem negativně ovlivňují dění v obcích nebo sídlech. Vysoká spolehlivost a přesnost informace o stavu vod je základem pro návazné včasné varování obyvatel a omezení negativních dopadů živelné povahy. Projekt vychází z místních znalostí a stávajících protipovodňových opatření, která budou doplněna nově získávanými daty. Na základě lepší znalosti dotčených toků pak bude možné i aktualizovat protipovodňové plány obcí, které se stanou součástí Povodňového informačního systému ČR, včetně jejich digitalizace.

Projekt je soustředěn do lokalit Ústeckého kraje, kde jsou doloženy negativní dopady živelných škod způsobených extrémními jevy na malých vodních tocích. Stále častěji se

opakující povodňové stavy na našich drobných vodních tocích prokázaly potřebu zajištění předpovědní hlásné povodňové služby i pro území, která nejsou pokryta aktuálními informacemi předpovědního hlásného systému povodňových stavů, zajišťovaného státními organizacemi a podniky.

Posláním projektu je dotvoření stávajícího systému předpovědní a hlásné povodňové služby na území Ústeckého kraje o systém varování na menších vodních tocích. K zajištění tohoto cíle byla volena cesta získávání dat o možných povodňových stavech v co největším možném předstihu a s co největší spolehlivostí s možností jejich operativního následného využití ve struktuře povodňových orgánů, pomocí měrných profilů s dálkovým přenosem dat. Měření a informování o pohybech hladin na drobných vodních tocích bude sloužit jak k včasnému informování povodňových orgánů obcí a obcí s rozšířenou působností, tak k rychlejšímu varování obyvatel, ještě před hlavním nástupem povodňové vlny na drobném vodním toku.

Projekt „Monitoring pohybu hladin a zajištění přenosu dat a informací - Protipovodňová opatření na drobných vodních tocích Ústeckého kraje - II. etapa“ vychází z principu včasného varování jako prevence a nástroje omezení škod při povodňových jevech na drobných vodních tocích. V průběhu 3 let bude na území Ústeckého kraje nainstalováno celkem 100 hlásných snímačů hladin drobných vodních toků a 26 srážkoměrných stanic. Naměřené hodnoty budou předávány do monitorovacího centra, které v případě vzniku závažné situace odešle varovnou zprávu na všechny dotčené obce, integrovaný záchranný systém a na osoby, které mohou být touto situací ohroženy.

6.4.2. Realizace projektu

V roce 2008 byl realizován pilotní projekt „Monitoring pohybu hladin a zajištění přenosu dat a informací - Protipovodňová opatření na drobných vodních tocích Ústeckého kraje - I. etapa“ v jehož rámci bylo umístěno celkem 11 hlásičů na území obcí s rozšířenou působností Ústí nad Labem a Děčín. Na základě vyhodnocení zkušeností z pilotního projektu byla zpracována realizační dokumentace pro celkem 100 navrhovaných povodňových hlásičů projektu. Realizační projektová dokumentace je zpracovávána postupně, vždy pro ucelený soubor hlásičů, realizovaný v příslušném kalendářním roce.

Žádost o dotaci na projekt „Monitoring pohybu hladin a zajištění přenosu dat a informací - Protipovodňová opatření na drobných vodních tocích Ústeckého kraje - II. etapa“ byla podána Státnímu fondu životního prostředí v listopadu roku 2008. V roce 2009 byla žádost akceptována, proběhlo rozhodnutí o přidělení dotace a po dokončení potřebných náležitostí, včetně výběrových řízení, byla podepsána smlouva se zhotovitelem. Projekt byl rozdělen na celkem 4 realizační oddíly, podle let jejich realizace. Realizace projektu započala v roce 2009 a úplné dokončení je plánováno na rok 2012. Monitoring pohybu hladin v rámci protipovodňových opatření využívá nejnovějších dostupných technologií k ochraně životů, zdraví a částečně i majetku občanů, kteří žijí, pracují či podnikají na území, kde lze právem předpokládat negativní vlivy způsobené povodněmi nebo záplavami.

V roce 2009 byla realizovaná část projektu na správním území obcí s rozšířenou působností Podbořany, Louny, Bílina, Litoměřice a Roudnice nad Labem. V roce 2010 proběhla realizace na území obcí s rozšířenou působností Kadaň, Chomutov, Most a Litvínov. V roce 2011 bude realizovaná poslední část projektu – pro území obcí s rozšířenou působností Teplice, Ústí nad Labem, Děčín a Rumburk. V roce 2012 bude do systému zapojeno ještě 9 hlásičů realizovaných v rámci pilotního projektu, proběhne doladění systému (a to jak z hlediska četností snímání hladiny, tak z hlediska podávání hlášení při zvýšených vodních stavech) a výběrové řízení na jeho provozovatele. Celkově bude na území Ústeckého kraje vybudováno 109 snímačů hladin na drobných vodních tocích a 26 srážkoměrných stanic. Snímače měří při setrvalé hladině vodního toku její výši v četnosti 1x za 10 minut a v četnosti 1x za hodinu až 1x za 3 hodiny (dle požadavků obcí) vysílají informaci do řídicího centra systému. V rámci realizace se provádí i aktualizace povodňových plánů pro jednotlivé obce s rozšířenou působností, včetně zajištění přenosu dat do Povodňového varovného informačního systému ČR.

Předpokládané investiční i provozní výdaje byly posouzeny odborem ochrany vod Ministerstva životního prostředí ČR, v kontextu s vypracovanou Studií proveditelnosti a běžnými cenami navrhovaných typů zařízení a potřebných služeb odpovídajících záměrům projektu. Tento odbor rovněž ocenil i přínos vypracování povodňových plánů obcí a digitalizaci povodňových plánů obcí s rozšířenou působností, které budou dobře sloužit pro snížení povodňového rizika na lokální úrovni, a budou využity i v rámci povodňových plánů významných vodních toků.

Projekt s celkovým rozpočtem ve výši 41,4 mil. Kč včetně DPH byl schválen Státním fondem životního prostředí a Ministerstvem životního prostředí. Projektu byla přiznána dotace z Operačního programu životního prostředí, prioritní osa 1 – Dotace pro vodohospodářskou infrastrukturu a snižování rizika povodní, oblast podpory 1.3 - Omezování rizika povodní, a to ve výši 37,26 mil. Kč za podmínky, že investor zajistí udržitelnost projektu minimálně po dobu 5 let od jeho ukončení. Operační program Životního prostředí má v letech 2007 – 2013 připraveny prostředky ve výši téměř 2 mld. Eur pro projekty na zlepšení stavu povrchových a podzemních vod, na zlepšení jakosti a dodávek pitné vody pro obyvatelstvo, na snížení obsahu nebezpečných látek ve vodách a na snížení rizika povodní, např. na výstavbu či rekonstrukce čistíren vod, kanalizací, úpraven vod. Z fondu vodního hospodářství Ústeckého kraje byla poskytnuta dotace výši 3 mil. Kč. Zbylá částka cca 1,2 mil. Kč je financována z vlastních zdrojů Severočeského sdružení obcí, dotčených obcí a obcí s rozšířenou působností. Dotčené obce a obce s rozšířenou působností se podílejí spoluúčastí ve výši 10 % z nákladů na odborném provedení aktualizace a digitalizace povodňových plánů.

Zkušenosti z pilotního projektu prokázaly také předpokládanou výši provozních nákladů. Prověřilo se například, že k provádění údržby a opravám zařízení hlásičů, které jsou většinou umístěny na mostních konstrukcích, je zapotřebí aby vyjížděli dva pracovníci, protože při provádění oprav jedinou osobou není možno zajistit její základní bezpečnost. Přítomnost dvou pracovníků je vhodná i při odstraňování většiny překážek naplavených do měrného profilu vodního toku. Zkušenosti z pilotního projektu dále prokázaly nezbytnou četnost výměny akumulátorů napájejících HW vybavení hlásičů. U hlásičů, kde je slabý signál pro spojení s řídicím serverem, je nutno počítat s výměnou každé 2 měsíce, zatímco u hlásičů s dostatečným pokrytím spojového signálu postačí výměna akumulátorů 1x za 6 měsíců.

Důležitou součástí celého projektu je jeho udržitelnost, která je stanovena na dobu minimálně 5 let. Náklady na provoz systému nebyly v době podání žádosti v implementačním dokumentu mezi způsobilými výdaji v rámci příslušné výzvy Operačního programu Životního prostředí. Z uvedeného důvodu byla dohodnuta Radou Severočeského sdružení obcí varianta, která navrhuje rozdělení nákladů na provoz systému mezi jednotlivé obce tak, aby byly přijatelné i pro menší obce a zároveň nezatížily neúměrně ani obce s rozšířenou působností.

6.4.3. Činnost varovného systému v praxi

Umístění snímačů hladin je voleno tak, aby doběhová doba mezi sejmutím povodňového stavu hladiny na drobných vodních tocích a příchodem povodňové vlny do obce byla co nejdelší, v optimálním případě alespoň 1,5 hodiny. Na vodních tocích, kde tuto délku doběhu povodňové vlny nelze zajistit vlastním umístěním hlásného profilu v dostatečné vzdálenosti od obce, bude nutno v další etapě navrhnout opatření ke zpomalení průchodu povodňové vlny – např. poldru (nížinná plocha chráněná hrázemi před zaplavením), či retenční vodní nádrže. Poldry mohou být přírodní i umělé. Umělé jsou suché nádrže, které jsou plněny při výskytu povodňové situace, zajišťují ochranu území pod nádrží a slouží ke snížení povodňové vlny a jejímu časovému zpoždění. Proto také projektanti dokumentace ke stavebnímu povolení zohledňují při konečném návrhu umístění povodňových hlásičů, i možnosti výhledového vybudování opatření povodňové retence na trase vodního toku mezi hlásičem a obcí, do které má přijít avizovaná povodňová vlna. Retenční nebo také zadržovací nádrž je zařízení budované na tocích, které jsou kanalizovány a mohly by za silných dešťů způsobit kolaps kanalizačního systému. Úkolem nádrže je tedy zastavit silný nápor vody a zmírnit průtok na přípustnou mez. Nahromaděná voda postupně oteče nebo se vsákne do země. Za normálního stavu je nádrž prázdná.

Systém hlásičů má automatické napojení výstupů na centrální monitorovací panel systému pro příjem, zpracování, archivaci a vizualizaci dat. Dále je každý hlásný profil schopen vyslat signály o stavu vodní hladiny na 30 různých adres. Počítá se s jejich zasíláním na dispečink Povodí Ohře a krajského pracoviště Českého hydrometeorologického ústavu. Na dispečinky složek integrovaného záchranného systému kraje a jednotlivých obcí s rozšířenou působností se počítá se zasíláním zpráv o stavu hladiny až při překročení povodňového stavu na vodním toku. Při překročení povodňové hladiny dále mohou být rozeslány SMS zprávy všem dotčeným. Softwarový systém signálů vysílaných hlásičem je konstruován i tak, aby mohl být automaticky napojen na systém spouštění sirén varovného záchranného systému obcí, pochopitelně – pokud je tento systém podporován potřebným hardwarovým a softwarovým zařízením varovného systému VISO. Přímé a automatické napojení výstupů snímačů hladin na varovný systém sirén v obcích nedoporučil poskytovatel dotace z obavy před možností zbytečných falešných poplachů, ke kterým by mohlo docházet např. v okamžiku, kdy by někdo omylem shrnul kupku slámy, či listí, do vodního

toku. Proto byla zvolena varianta spouštění hlásného systému v obcích prostřednictvím člověka (např. pověřených zástupců povodňového orgánu obce), který dokáže lépe než automatický systém vyhodnotit všechny souvislosti, a spustit systém varování obyvatel jen v oprávněném případě. Optimální možností pro co nejrychlejší varování obyvatel by bylo umístění centrálního monitorovacího panelu v místě s nepřetržitou pohotovostní službou, ale tento model by představoval roční navýšení provozních nákladů až o 1,3 mil. Kč na mzdových nákladech. Dle požadavků obcí měří snímače při setrvalé hladině vodního toku její výši v četnosti 1x za 10 minut a v četnosti 1x za hodinu až 1x za 3 hodiny a vysílají informaci do řídicího centra systému.

Budovaný doplňující varovný systém zahrnuje celkem instalaci 109 bodů hladinoměřů, 30 průtokoměrů a 22 srážkoměrných stanic a bude zajišťovat informovanost o stavech hladin a průtocích na menších vodních tocích, ale především o nebezpečích přívalových vod z menších a nebezpečných vodních toků Ústeckého kraje. Do systému bude zapojeno i 9 z 11 měřicích stanic, vybudovaných v rámci pilotního projektu v roce. Realizací tohoto systému bude vytvořen komplexní povodňový hlásný a varovný systém v Ústeckém kraji.

Roční provozní náklady na hlásiče a měřicí stanice: 2 025 765,- Kč

Monitorovací stanice	provoz (energie)	98 000,- Kč
	opravy, náhrady	500 000,- Kč
Monitorovací centrum	HW – obnova	120 000,- Kč
	SW – obnova	34 565,- Kč
	nájem prostor + parkování	60 000,- Kč
Osobní náklady	2 středoškoláci (opravy)	648 000,- Kč
	1 VŠ na 1/2 úvazek ř. centra	324 000,- Kč
Automobil + PHM	Leasing	180 000,- Kč
	PHM	61 200,- Kč
<hr/>		
Přepočtené roční provozní náklady na 1 hlásič:		18 585,- Kč

Velkým problémem se ukazují vysoké provozní náklady, které lze rozdělit do dvou základních skupin nákladů. Náklady na provoz systému monitoringu povodňových hladin určených pro ochranu jednotlivých měst a obcí, a náklady na podporu systému varování a informací o povodňových stavech na úrovni povodňových orgánů 13 obcí s rozšířenou

působností Ústeckého kraje. Náklady na opravy a náhrady monitorovacích stanic, řídicího monitorovacího centra a informačních center ORP jsou vypočteny na základě životností jednotlivých komponentů systému a počítá se, že budou hrazeny z fondu oprav a údržby, který bude vytvářen v podstatě podle reálných odpisových sazeb jednotlivých komponentů systému.

Roční provozní náklady na infocentra a infopanely: 359 060,- Kč

náklady na energie	105 060,- Kč
zajišťování provozu, správa	156 000,- Kč
SW – obnova	98 000,- Kč

Roční provozní náklady informačního centra obce s rozšířenou působností (ORP) nelze zcela jednoduše přepočítat vydělením celkových nákladů počtem 13 ORP v Ústeckém kraji (takto přepočtené by vycházely roční provozní náklady 1 infocentra ORP na 27 620,- Kč), ani prostým přepočtem podle počtu hlásičů a srážkoměrech stanic instalovaných ve správním území ORP (podle tohoto přepočtu by vycházelo pro povodňovou komisi ORP Ústí nad Labem 17,04% provozních nákladů /18 + 5 = 23 zařízení ze 135/ ve výši 61 184,- Kč). Pro každé ORP tak musely být provozní náklady infocentra kalkulovány individuálně. Jedná o kalkulované roční provozní náklady na základě rozpočtu zhotovitele, který bude do 09/2012 zajišťovat provoz systému. Po dobudování technické části systému povodňových hlásičů v listopadu 2011 a přepojení hlásičů z pilotního projektu do systému, na počátku roku 2012, bude Severočeské sdružení obcí vypisovat výběrové řízení na provozovatele systému. Na základě tohoto výběrového řízení může být stanovena nová pevná cena za provoz systému, po dobu udržitelnosti projektu.

Systém je založen na jednoduchém systému získávání dvou typů základních informací: informace o výšce hladiny vodního toku a její proměnlivosti a bodové rychlosti proudu v čase, informace o množství srážek v závislosti na čase. Pro získání prvního druhu informací slouží aplikace hladinoměrů, které jsou realizovány jako zcela autonomní zařízení schopné provozu bez vnější dodávky energie. Změřené údaje jsou odesílány vestavěným modemem v pravidelných intervalech jako datový soubor v protokolu GPRS. Při dosažení limitních výšek hladiny také jako SMS varovné zprávy. Informace o množství srážek zajišťují srážkoměry, zprávy jsou rovněž zajišťovány přenosem dat. Shromažďování, vyhodnocování a vizualizace získaných dat je realizována v GIS systému přes webové roz-

hraní. Přes toto rozhraní je také zajišťován přenos komplexní informace pro zodpovědné orgány samosprávy a státní správy a veřejnost.

Obrázek č. 5: Měřicí bod

Zdroj: Ústecký kraj, www.kr-ustecky.cz

Měřicí bod je sestaven z robustního přepínacího panelu, integrovaného vysílacího modulu a přípojného senzoru, pracujícího na principu ultrazvukových vln. Jednotka zpracovává informaci o stavu vodní hladiny a jejích pohybech v reálném čase a ve stanovených intervalech předává prostřednictvím vysílacího modemu informace centrálnímu serveru a určeným adresátům pomocí SMS, faxu či e-mailu. Z důvodů specifických podmínek měření hladin, průtoků a srážek na drobných vodních tocích je nepřijatelné použít zařízení fungující na principu měření tlaku vodního sloupce. Veškerá použitá zařízení jsou bezkontaktní a pracují na principu odraženého elektromagnetického záření (ultrazvukové či radarové sondy). Všechny profily jsou polohopisně i výškopisně zaměřeny. Na všech profilech je provedena nivelace, provedeno hydrometrické měření pro stanovení průtoků v daném profilu, za tímto účelem bude každý profil proměřen hydrometrickou vrtulí za tří různých stavů hladiny a stanovena tak základní konsumpční (měrná) křivka profilu. Každé zařízení měřící výšku hladiny a bodovou rychlost proudu instalované na realizovaných profilech je kalibrováno na skutečnou výšku vodních hladiny a skutečnou bodovou rychlost proudu. Na základě takto získaných hodnot je upraven software vyhodnocující hydrometrické charakteristiky povodí a je propojen s aplikačním software pro integraci měření na realizovaných hlášených profilech do zpracovávaných digitálních povodňových plánů a do webového pro-

středí pro vizualizaci hydrologických charakteristik vodotečí a povodňových jevů. Vytvořené webového rozhraní umožňuje uživateli umožňovat dálkové (telemetrické) nastavení autonomních stanic, např. měnit režimy měření, upravovat seznamy adresátů varovných SMS a další funkce.

Projekt „Monitoring pohybu hladin a zajištění přenosu dat a informací - Protipovodňová opatření na drobných vodních tocích Ústeckého kraje - II. etapa“ za více než 41 mil. Kč má být plně funkční v roce 2012. Díky měřicím bodům na kritických profilech vodních toků bude umět vyhodnotit srážky a průtoky na malých tocích a s maximálním možným předstihem a co nejefektivnějšími prostředky varovat obyvatelstvo a obce, které mohou být zasaženy a dát tak šanci zachránit životy, zdraví a majetky. Umístění měřicích bodů je konzultováno se správci toků a vybírají se nejohroženější místa.

V současné době jednají dotčené obce, Ústecký kraj a Severočeské sdružení obcí o zajištění financování fungování budovaného systému na dalších pět let dle podmínek přidělené dotace. Pochybnosti o dostatečném financování projektu vzbuzují do budoucna velké obavy. Občané ohrožených území věří, že političtí představitelé místních samospráv, kteří rozhodují o uvolnění potřebných finančních prostředků na provoz varovného systému, jej podpoří, neboť i podporou tohoto systému reálně naplní sliby, které dali občanům v dobách povodňových krizí.

7. Závěr

V teoretické části si diplomová práce klade za svůj první cíl zmapovat a analyzovat činnost veřejné správy na úseku ochrany přírody a krajiny a její kompetence při vykonávání dozorové a kontrolní činnosti na úrovni kraje či jinak s ní související s důrazem na postavení kraje jako orgánu ochrany životního prostředí v organizačním systému veřejné správy a vymezení jeho kompetencí a působností v souladu s platnou právní úpravou. V práci jsou dále zmapovány činnosti orgánů s územní působností kraje, jež úzce souvisí s ochranou životního prostředí. Jedná se o orgány státní správy vykonávající státní dozor při ochraně zdraví a pohodě lidí a zvířat. Tyto instituce nevykonávají činnosti v samostatné působnosti, vykonávají pouze kompetence státní správy. Jejich postavení a kompetence určují příslušné zákony. Jedná se o Krajské hygienické stanice působící ve věcech veřejného zdraví, Krajské veterinární stanice působících ve věcech veterinární péče a Inspektorátů Státní zemědělské a potravinářské inspekce působících ve věcech podmínek a výroby potravin, ochrany spotřebitelů před zdravotně závadnými potravinami, před potravinami klamavě označenými, s prošlým datem použitelnosti či neznámého původu. Veřejná správa má při ochraně životního prostředí nezastupitelnou a nenahraditelnou úlohu. Výkon samosprávy a státní správy se opírá o právní normy, ze kterých vyplývají jak práva, tak povinnosti veřejné správy při ochraně životního prostředí, rozdělení kompetencí, používané nástroje a postupy a všechny další relevantní okolnosti a podmínky, které samosprávným orgánům a úřadům umožňují tuto činnost vykonávat. Veřejná správa se věnuje také dlouhodobé perspektivě, koncepcím, programům, plánům a podobným dokumentům, které umožňují promyslet a prodiskutovat budoucí směřování v ochraně životního prostředí. Mezi orgány veřejné správy v oblasti životního prostředí patří především orgány ochrany přírody, vod, ovzduší, lesa, horninového prostředí a zemědělského půdního fondu, orgány odpadového hospodářství, orgány vykonávající státní správu v oblasti prevence závažných havárií, nakládání s chemickými přípravky a látkami, hodnocení vlivů na životní prostředí, udělování integrovaných povolení apod. Strukturu a pravomoci orgánů ochrany přírody, vykonávající státní správu na úseku ochrany přírody a krajiny, vymezuje zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. V současnosti platí v ochraně přírody a krajiny stav, který přinesla novela zákona č. 114/1992 Sb. s účinností od 28. 4. 2004, a to zákon č. 218/2004 Sb. Dle uvedeného zákona se ochrana přírody uskutečňuje také za přímé účasti

občanů, prostřednictvím jejich občanských sdružení, dobrovolných sborů či aktivů. V práci jsou analyzovány činnosti obecních úřadů, krajských úřadů, správy národních parků a chráněných krajinných oblastí, České inspekce životního prostředí, Ministerstva životního prostředí a jeho rozpočtové organizace Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, která vede Ústřední seznam ochrany přírody, avšak postavení orgánu státní správy sama nemá. Příslušná právní norma vždy uvádí pro co je potřeba rozhodnutí úřadů a který úřad je věcně a místně příslušný takové rozhodnutí vydat. V případě ukládání pokut upravuje podrobně postup, kdy se může zahájit řízení o udělení pokuty. Například Česká inspekce životního prostředí může zahájit řízení o uložení pokuty pouze tehdy, pokud nezačal řízení dříve nebo ve stejný den jiný úřad. Orgány se vzájemně informují o zahájení řízení.

Věřím, že naplnění prvního cíle, vymezení postavení kraje jako orgánu ochrany životního prostředí v organizačním systému veřejné správy, jeho kompetencí a působností v souladu s platnou právní úpravou, se podařilo splnit.

Druhým cílem v praktické části diplomové práce je zhodnocení stavu životního prostředí Ústeckého kraje především v návaznosti na dotační programy, jejichž garantem je Ústecký kraj jako orgán ochrany životního prostředí. Ústecký kraj je výrazně poznamenán lidskou činností. Největšími hrozbami pro životní prostředí kraje jsou staré ekologické zátěže, silná koncentrace těžebního, energetického a chemického průmyslu, průmyslové havárie, lokální topeniště, hustá silniční doprava, černé skládky průmyslového a komunálního odpadu, odlesnění rozsáhlých území a také přírodní katastrofy, například ničivé povodně v letech 2002, 2006, 2008, 2009 a 2010. V lednu 2007 zasáhl Ústecký kraj orkán Kyrill. Na severu Čech bylo investováno do revitalizace území zasažených důlní činností více než 15 miliard korun. K obnově krajiny dochází také v Krušných horách, kde úspěšně Ústecký kraj spolupracuje se Saskem. S využitím dat Českého statistického úřadu a Krajského úřadu Ústeckého kraje je v diplomové práci analyzován stav životního prostředí Ústeckého kraje v oblasti vod, ovzduší, zemědělství, lesnictví, odpadů a starých ekologických zátěží. Mezi nejvýznamnější problémy na úseku ochrany životního prostředí stále patří znečištění ovzduší. V tomto ohledu se Ústecký kraj dlouhodobě pohybuje nad celorepublikovým průměrem, avšak oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší nemají plošný, ale územně ohraničený charakter. Přes příznivý vývoj v oblasti jakosti povrchových vod přetrvává nepříznivá situace na některých menších tocích, které jsou znečišťovány komunálními a průmyslovými odpadními vodami. Velkým ohrožením pro jakost vod zůstávají vodohos-

podářské havárie. Specifikem Ústeckého kraje je nárůst ploch v důsledku dokončených rekultivací, jejichž revitalizace je stimulována dotačními tituly. V 80. letech 20. století byly v poškozených imisních lokalitách vysázeny bez většího hospodářského významu smrky pichlavé. Tyto náhradní porosty jsou napadeny plísní, což na přetrvávajících kyselých lesních půdách nepříspěvá k optimistickým prognózám obnovy lesů Krušných hor. Dotační program „Program poskytování podpor na hospodaření v lesích v Ústeckém kraji na období 2010 – 2013“ z důvodu velkého počtu žádostí, než je výše poskytovaných finančních prostředků Ústeckým krajem, upřednostňuje projekty na obnovu oblastí Krušných hor poškozených imisemi. Produkce podnikových odpadů v Ústeckém kraji stále klesá, což především souvisí s jejich hospodárnějším nakládáním v důsledku vysokých plateb za jejich produkci a likvidaci a následných případných sankcí a pokut ze strany státu v souvislosti se zákonem č. 477/2001 Sb., o obalech. Svůj podíl má i pokles průmyslové činnosti. Naproti tomu komunální odpady vykazují vzestupnou tendenci, což souvisí především s rostoucí životní úrovní obyvatel.

K druhému cíli mohu konstatovat po analýze všech podkladů, že na zvyšující se kvalitu životního prostředí Ústeckého kraje zejména v oblasti nakládání s odpady, čištění odpadních vod a ovzduší má vliv především legislativa a práce Odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Ústeckého kraje, který dohlíží na dodržování příslušných zákonů a na výkon správních orgánů nižších stupňů. Zvyšující se kvalitu životního prostředí Ústeckého kraje ovlivňuje také velmi výrazně restrukturalizace a modernizace průmyslu, pokles těžby uhlí a průmyslové a zemědělské výroby, odprašování a odsiřování uhelných elektráren a jiných velkých zdrojů. Státní správa uplatňuje důslednou ochranu chráněných krajinných oblastí s jejich ekosystémy a v rámci protipovodňových opatření posiluje krajinotvornou funkci krajiny, lesa, mokřadů a lužních lesů. Zatopením hnědouhelných dolů po ukončení důlních činností vznikají v Ústeckém kraji unikátní jezera. Stále však zůstává mnoho faktorů ohrožujících stav životního prostředí a je úkolem Ústeckého kraje a všech dalších složek státní správy, aby se jeho kvalita i nadále zvyšovala a především zůstala zachována ekologická rovnováha. Důležitá je také podpora vzdělávání veřejnosti a studijních oborů zaměřených na ochranu životního prostředí.

Třetím cílem diplomové práce je rozbor zákonných povinností Krajského úřadu Ústeckého kraje v oblasti ochrany životního prostředí. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, je základním právním předpisem, kterým jsou stanoveny působnosti a kompetence krajů a

krajských úřadů. Jejich působnost na úseku životního prostředí je stanovena jednotlivými speciálními zákony z oblasti životního prostředí. Podle nich vykonávají ve svém správním obvodu činnosti v samostatné a přenesené působnosti. Diplomová práce se v této části podrobněji zaměřuje na úlohu Ústeckého kraje při ochraně životů, zdraví a majetků před povodňovým jevem, a to při stavbách protipovodňových opatření, revitalizaci rašelinišť a v projektu systému předpovědi a hlasné služby na malých tocích. V Ústeckém kraji jsou v různých fázích rozpracovanosti realizována opatření zaměřená na ochranu před povodněmi a zlepšení vodního režimu krajiny s významnou finanční podporou programů „Podpora prevence před povodněmi II“ a „Zvýšení bezpečnosti vodních děl“ Ministerstva zemědělství a Operačního programu Životní prostředí. Všechna opatření by měla být dokončena nejpozději do roku 2013 s ohledem na plnění podmínek přijatelnosti v programech podporovaných z fondů Evropské unie. V rámci projektu „Monitoring pohybu hladin a zajištění přenosu dat a informací - Protipovodňová opatření na drobných vodních tocích Ústeckého kraje“ jednají v současné době dotčené obce, Ústecký kraj a Severočeské sdružení obcí o zajištění financování fungování budovaného systému na dalších pět let dle podmínek přidělené dotace. Pochybnosti o dostatečném financování projektu vzbuzují do budoucna velké obavy. Občané ohrožených území věří, že političtí představitelé místních samospráv, kteří rozhodují o uvolnění potřebných finančních prostředků na provoz varovného systému, jej podpoří, neboť i podporou tohoto systému reálně naplní své předvolební sliby, které dali občanům.

Naplněním druhého a třetího cíle, na základě studia všech relevantních dokumentů, jsem dospěla k závěru, že často bývá problém v naplnění jednotlivých ustanovení zákona z důvodu selhání lidského faktoru. Právní úprava je dostatečná, ale nedostatky vidím v realizaci právní úpravy zaměstnanci úřadů, kteří nejsou vždy důslední při obcházení a porušování právních norem fyzickými či právníckými osobami. Na všechny negativní jevy v oblasti ochrany životního prostředí je nutno rychleji a důrazněji reagovat. Dle mého názoru je selhání lidského faktoru způsobeno velkou zátěží na pracovníky úřadů, kdy na jedné straně působí ekonomické a politické zájmy proti zájmům ekologů a samotné přírody a na druhé straně obsáhlá agenda s nutnou znalostí kromě jednotlivých speciálních zákonů z oblasti životního prostředí také znalosti souvisejících zákonů (stavební zákon, správní řád apod.).

Dle mého hodnocení na základě zjištěných skutečností je nejdůležitějším aspektem ochrany životního prostředí kromě právních norem a jejich realizace zaměstnanci úřadů na úseku ochrany přírody a krajiny také tlak angažované veřejnosti, politická vůle a především zajištění dostatku finančních prostředků na projekty směřující ke zlepšování kvality životního prostředí, které je základem zdraví obyvatel a zvyšuje atraktivitu kraje pro život, práci, investice a rekreaci. Financování životního prostředí a podpora Krajského úřadu Ústeckého kraje vytváří základní předpoklad pro přípravu projektů, které mohou být realizovány z veřejných prostředků a z fondů Evropské unie s cílem zlepšit stav jednotlivých složek životního prostředí a podpořit tak udržitelný rozvoj Ústeckého kraje. Dalšími finančními prostředky, které by mohl Krajský úřad Ústeckého kraje využít k dofinancování programů životního prostředí, jsou finanční prostředky, které plynou z ukládaných pokut, neboť pokud je uloží inspekce, neplynou do rozpočtu kraje, ale do rozpočtu státu. Tyto prostředky jsou následně také využity pro dofinancování programů životního prostředí, avšak již je konkrétně nevyužije ten kraj, který je postižen. Mým doporučením je zahajovat více řízení o uložení pokut, pokud je to možné, tak u Odboru životního prostředí a zemědělství Ústeckého kraje (uvedené doporučení platí pro všechny kraje), čímž by se zvýšila příjmová část rozpočtu kraje a následně mohou být příjmy z pokut na úseku životního prostředí vynaloženy přímo na ochranu životního prostředí v Ústeckém kraji.

8. Seznam použitých zdrojů

1. Milan Damohorský a kolektiv: Právo životního prostředí, 2. doplněné a rozšířené vydání, C.H.Beck, Praha 2007, ISBN 978-80-7179-498-1
2. Milan Damohorský, Michal Sobotka, Vojtěch Stejskal, Jaroslav Drobník: Sbíрка praktických příkladů z práva životního prostředí, ASPI, Praha 2004, ISBN 80-7357-036-X
3. Ladislav Miko, Hana Borovičková a kolektiv: Zákon o ochraně přírody a krajiny, komentář, 2. vydání, C.H.Beck, Praha 2007, ISBN 978-80-7179-585
4. Veronika Langrová: Přehled judikatury z oblasti životního prostředí, ASPI, Praha 2007, ISBN 978-80-7357-252-5
5. Milan Kindl, David Ondřej: Úvod do práva životního prostředí, Aleš Čeněk, Plzeň 2005, ISBN 80-86898-11-3
6. Martin Braniš: Základy ekologie a ochrany životního prostředí pro SŠ, 3. aktualizované vydání, Informatorium, Praha 2004, ISBN 978-80-7333-024-8
7. Alena Hadrabová: Veřejná správa životního prostředí, Oeconomica, Praha 2008, ISBN 978-80-245-1407-9
8. Vojtěch Stejskal: Úvod do právní úpravy ochrany životního prostředí a péče o biologickou rozmanitost, Linde, Praha 2006, ISBN 80-7201-609-1
9. CENIA, česká informační agentura životního prostředí: Životní prostředí v České republice 1989 – 2004, Praha 2005, ISBN 80-85087-56-1
10. CENIA, česká informační agentura životního prostředí: Zpráva o životním prostředí České republiky, www.cenia.cz
11. Český statistický úřad: Statistická ročenka životního prostředí ČR, www.czso.cz
12. Ústecký kraj: Ročenky životního prostředí Ústeckého kraje 2007 - 2009, výroční zprávy Ústeckého kraje 2007 - 2009, www.kr-ustecky.cz
13. Platná legislativa (program ASPI, portál veřejné správy ČR www.portal.gov.cz)
14. Ministerstvo životního prostředí, www.mzp.cz
15. Česká inspekce životního prostředí, www.cizp.cz
16. Státní zemědělská a potravinářská inspekce, www.szpi.gov.cz
17. Český hydrometeorologický ústav, www.chmu.cz, www.chmi.cz
18. Český úřad zeměměřičský a katastrální, www.cuzk.cz
19. Plán oblasti povodí Ohře a Dolního Labe, www.poh.cz
20. Romana Röhrlová: Bakalářská práce 2009, Odpadové hospodářství (využití odpadů) v ČR

8.1. Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Struktura veřejné správy v oblasti životního prostředí v roce 1990, str. 17

Obrázek č. 2: Současná struktura veřejné správy v oblasti životního prostředí, str. 30

Obrázek č. 3: Geografická mapa Ústeckého kraje, str. 50

Obrázek č. 4: Oblast povodí Ohře a Dolního Labe, str. 81

Obrázek č. 5: Přeměna krajiny na rašeliniště, str. 85

Obrázek č. 6: Měřicí bod, str. 94

8.2. Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Základní informace o Ústeckém kraji, str. 49

Tabulka č. 2: Registr emisí a zdrojů znečišťování, str. 52

Tabulka č. 3: Plnění doporučeného krajského emisního stropu, str. 55

Tabulka č. 4: Pohyby na účtu Fondu vodního hospodářství ÚK v roce 2009, str. 60

Tabulka č. 5: Počet podpořených projektů dotačních titulů v roce 2008 a 2009, str. 62

Tabulka č. 6: Výměry vybraných druhů pozemků v letech 1989, 2000 – 2009, str. 64

Tabulka č. 7: Hlavní lesní škůdci na území Ústeckého kraje 2005 – 2009, str. 67

Tabulka č. 8: Produkce podnikových odpadů v ČR, str. 70

Tabulka č. 9: Rozpočet 2006 - 2011 – výdaje OŽPZ ÚK, str. 75

Tabulka č. 10: Poměr financování jednotlivých projektů, str. 78

8.3. Seznam grafů

Graf č. 1: Emisní bilance základních znečišťujících látek, str. 53

Graf č. 2: Celkové emise znečišťující ovzduší v ČR 1990 – 2009, str. 54

Graf č. 3: Poměr výdajů Fondu vodního hospodářství ÚK v roce 2009, str. 61

Graf č. 4: Poměrné rozdělení zemědělské půdy v Ústeckém kraji v roce 2009, str. 64

Graf č. 5: Úbytek orné půdy v Ústeckém kraji 1989 - 2009, str. 61

Graf č. 6: Rozsah odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu dle účelu odnětí, str. 61

Graf č. 7: Poměrné rozložení lesních škůdců v Ústeckém kraji v roce 2009, str. 67

Graf č. 8: Vývoj produkce odpadů v ČR, str. 69

Graf č. 9: Produkce podnikových odpadů za rok 2009 v ČR, str. 70

9. Přílohy

9.1. Rozhovor s hejtmankou Ústeckého kraje

V říjnu 2010 poskytla hejtmanka Jana Vaňhová novinářům rozhovor s názvem „Uplynulých deset let bylo ve znamení velké obnovy krajiny“. Rozhovor byl vybrán do diplomové práce z důvodu, že nastiňuje komplexní problémy, kterým musí kraj čelit a následně je řešit, a to především v oblasti životního prostředí.

Je tomu 10 let od nového územního uspořádání České republiky, co podle Vašeho názoru vznik krajů přinesl především občanům Ústeckého kraje? Podle často citovaných průzkumů agentury STEM lidé hodnotí obecně vznik krajů pozitivně. Každý druhý občan si spojuje tento krok se zvětšením možností rozhodovat o regionálních záležitostech, a to je důvod, proč si myslím, že existence krajů má svůj smysl. Je lepší, pokud o věcech, které mají bezprostřední dopad na náš život, můžeme rozhodovat sami a ne vzdálená ministerstva. Lidé zvolení do Zastupitelstva Ústeckého kraje mají vlastní zkušenost s místními problémy a mnohem lépe chápou potřeby našich občanů.

Jak fungoval kraj před deseti lety a jak funguje dnes? Zvětšily se některé jeho kompetence? Samozřejmě, kompetence krajů několikanásobně nabyly v souvislosti s tím, jak stát přesouval na regiony zodpovědnost za služby občanům. Například vzpomenu přechod nemocnic a sociálních zařízení na kraje. Bohužel míra odpovědnosti za správu těchto oblastí často neodpovídá výši finančních prostředků, které by kraje měly dostávat. Naším cílem je, aby se i na službách pro občany podíleli i významní investoři. Nákupy zdravotnických zařízení nebo lůžka pro pacienty by mohly být hrazeny jako kompenzace z prostředků velkých znečišťovatelů ovzduší.

Můžete ve stručnosti charakterizovat vývoj Ústeckého kraje za posledních 10 let? Uplynulých 10 let bylo ve znamení velké obnovy krajiny. Ústecký kraj je patrně jediným místem v České republice, které bylo tolik poznamenáno lidskou činností. Na severu Čech bylo investováno do revitalizace území zasažených důlní činností neuvěřitelných 15

miliard korun. K obnově krajiny dochází také v Krušných horách, kde úspěšně spolupracujeme s naším saským sousedem.

Je nějaký okamžik, který byste považovala za nejtěžší a jaký naopak za velký úspěch? Nejtěžší situace jsou vždy ty, na které se nemůžeme dopředu připravit. Zažili jsme ničivé povodně v letech 2002, 2009 a 2010. V lednu 2007 zasáhl náš kraj orkán Kyrrill. V těžkých situacích při povodních jsem se setkala s nebývalou vlnou solidarity a lidské obětavosti, kterou bych patrně v jiných chvílích nezažila.

Vysoká nezaměstnanost se stala pro Ústecký kraj charakteristickým rysem. Můžete se podle Vás v následujících letech trend obrátit? Pevně v to věřím a uděláme vše pro to, abychom to naplnili. Náš kraj je poznamenán útlumem hornictví, v uplynulých letech bylo nutné zahájit rozsáhlé rekvalifikace. V současné době motivujeme studenty učňovských oborů tak, abychom uspokojili poptávku trhu.

Prioritou Ústeckého kraje je také dostavba dálnice D8. Kdy je podle Vás reálný termín její dostavby? Dočkáme se toho v dalším jubileu? Doufám, že se první motoristé po dálnici procházející Českým středohořím, poprvé projedou nejpozději v roce 2013. Ministerstvo dopravy na její dokončení peníze ve fondu dopravní infrastruktury našlo. V současné době brání dostavbě dálnice D8 pouze obstrukce ekologických aktivistů. Mým cílem je, aby vláda přijala taková opatření, která nedovolí ekologům brát si občany na objízdňných trasách jako rukojmí.

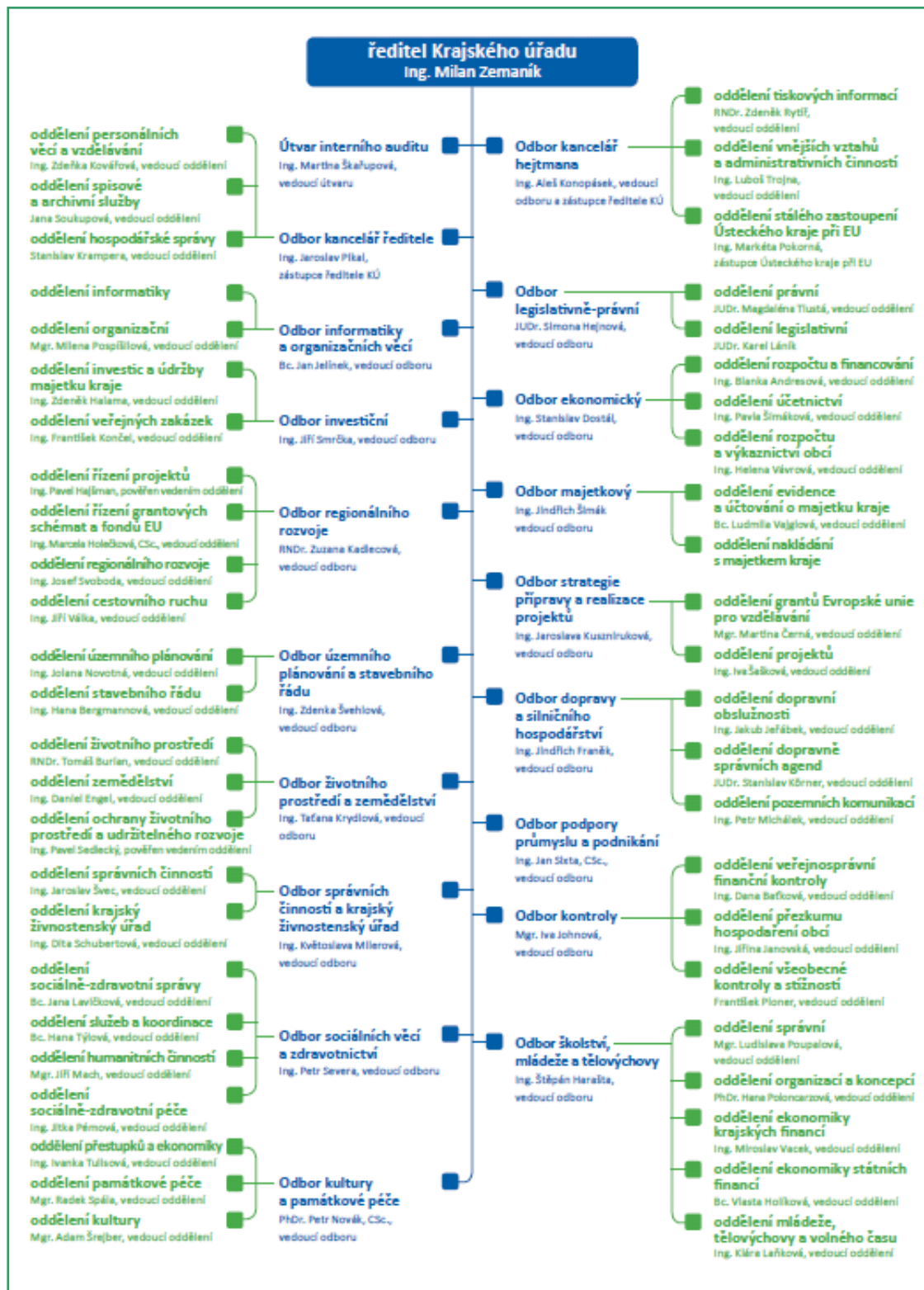
Jak byste ráda viděla náš kraj v roce 2020? Stále jsem přesvědčena, že potenciál našeho kraje je v cestovním ruchu. Za posledních 10 let zde vznikají unikátní jezera zatopením hnědouhelných dolů. Vzhledem k tomu, že postupně dojde k ukončování důlní činnosti, mohli bychom být „krajem tisíců jezer“. Je zde potenciál pro výstavbu dalších rekreačních zón, kempů a cyklostezek. S přílivem turistů jsou spojeny zvýšené nároky na kvalitu dopravy, pohostinných a ubytovacích služeb. Na tyto investice chceme čerpat prostředky z Evropské unie a vytvořit tak našim návštěvníkům příznivé podmínky pro aktivní dovolenou. Své zákazníky mohou nalézt také výrobci a prodejci v současné době populárních bioproduktů. Všechny doprovodné aktivity povedou k rozvoji regionu a zvyšování životní úrovně našich občanů.⁸⁶

---

⁸⁶ Speciální vydání k 10. výročí Ústeckého kraje, str. 22, www.kr-ustecky.cz

9.2. Struktura Krajského úřadu Ústeckého kraje

9.3. Příloha zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Správy, jejich sídla a jejich správní obvody, tvořené národními parky, chráněnými krajinnými oblastmi a jejich ochrannými pásmy, podle ustanovení § 78 odst. 1 zákona:

Název správy a její sídlo	Správní obvod	Zřizovací právní předpis NP
Správa Národního parku Vimperk	<u>NP Šumava</u>	nař. Vlády ČR č.163/1991 Sb.
Správa Národního parku Znojmo	<u>NP Podýjí</u>	nař. Vlády ČR č.164/1991 Sb.
Správa KRNAP Vrchlabí	<u>Krkonošský národní park</u>	nař. Vlády ČR č.165/1991 Sb.
Správa Národního parku Krásná Lípa	<u>NP České Švýcarsko</u>	zákon č.161/1999 Sb.

Chráněné krajinné oblasti (CHKO):

Správa CHKO Rožnov pod Radhoštěm	<u>CHKO Beskydy</u>	výnos MK ČSR čj.5373/1973
Správa CHKO Luhačovice	<u>CHKO Bílé Karpaty</u>	výnos MK ČSR čj. 17644/1980
Správa CHKO Louňovice pod Blaníkem	<u>CHKO Blaník</u>	výnos MK ČSR čj.17332/1981
Správa CHKO Český Krumlov	<u>CHKO Blanský les</u>	vyhláška MK ČSR č. 197/1989 Sb.
Správa CHKO Police nad Metují	<u>CHKO Broumovsko</u>	vyhláš. MŽP ČR č.157/1991 Sb.
Správa CHKO Litoměřice	<u>CHKO České středohoří</u>	výnos MK ČSR čj. 6883/1976
Správa CHKO Karlštejn	<u>CHKO Český kras</u>	výnos MK ČSR čj. 4947/1972
Správa CHKO Přimda	<u>CHKO Český les</u>	nařízení vlády č. 70/2005 Sb.
Správa CHKO Turnov	<u>CHKO Český ráj</u>	nařízení vlády č. 508/2002 Sb.
Správa CHKO Jeseník	<u>CHKO Jeseníky</u>	výnos MK ČSR čj. 9886/1969
Správa CHKO Liberec	<u>CHKO Jizerské hory</u>	výnos MK ČSR čj.13853/1967
Správa CHKO Mělník	<u>CHKO Kokořínsko</u>	výnos MK ČSR čj. 6070/1976
Správa CHKO Zbečno	<u>CHKO Krivoklátsko</u>	výnos MK ČSR čj.21973/1978
Správa CHKO Děčín	<u>CHKO Labské pískovce</u>	výnos MK ČSR čj. 4946/1972
Správa CHKO Litovel	<u>CHKO Litovelské Pomoraví</u>	vyhláška MŽP ČR č.464/1990 Sb.
Správa CHKO Jablonné v Poještědí	<u>CHKO Lužické hory</u>	výnos MK ČSR čj.6227/1975
Správa CHKO Blansko	<u>CHKO Moravský kras</u>	výnos MŠK čj. 18001/1955
Správa CHKO Rychnov nad Kněžnou	<u>CHKO Orlické hory</u>	výnos MK ČSčj.16369/1969
Správa CHKO Mikulov	<u>CHKO Pálava</u>	výnos MK ČSR čj. 5790/1976
Správa CHKO Studénka	<u>CHKO Poodří</u>	vyhláška MŽP č. 155/1991 Sb.
Správa CHKO Mariánské Lázně	<u>CHKO Slavkovský les</u>	výnos MK ČSR čj.7657/1974
Správa CHKO Vimperk	<u>CHKO Šumava</u>	výnos MK ČSR čj.53855/1963
Správa CHKO Třeboň	<u>CHKO Třeboňsko</u>	výnos MK ČSR čj. 22737/1979
Správa CHKO Žďár nad Sázavou	<u>CHKO Žďárské vrchy</u>	výnos MK ČSR čj.8908/1970
Správa CHKO Nasavrky	<u>CHKO Železné hory</u>	vyhláška MŽP ČR č. 156/1991 Sb.

9.4. Přílohy zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě

9.4.1. Příloha č. 1 - seznam provozních činností

1. Provozování zařízení podléhající vydání integrovaného povolení podle zvláštního právního předpisu 25),
2. provozování zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů podléhajících souhlasu podle zvláštního právního předpisu 30),
3. vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních podléhajících povolení podle zvláštního právního předpisu 31),
4. čerpání znečištěných podzemních vod a jejich následné odvádění do vod povrchových nebo podzemních podléhající povolení podle zvl. právního předpisu 32),
5. odběr povrchových vod podléhající povolení podle zvl. právního předpisu 33),
6. odběr podzemních vod podléhající povolení podle zvl. právního předpisu 34),
7. čerpání povrchových nebo podzemních vod a jejich následné vypouštění do těchto vod za účelem získání tepelné energie podléhající povolení podle zvláštního právního předpisu 35),
8. vzdouvání nebo akumulace povrchových vod podléhající povolení podle zvláštního právního předpisu 36),
9. zacházení se závadnými látkami podle zvláštního právního předpisu 37),
10. nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky 38), přípravky na ochranu rostlin 39) nebo biocidními přípravky 40) podle zvláštního právního předpisu 41),
11. přeprava nebezpečných chemických látek a nebezpečných chemických přípravků potrubím nebo v železniční 42), silniční 43), vodní vnitrozemské 44), letecké 45) nebo námořní dopravě 46),
12. nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty podle zvláštního právního předpisu 47),
13. přeshraniční přeprava odpadů do ČR, z ČR a přes ČR 48),
14. provozování stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší podléhajících povolení podle zvláštního právního předpisu 49),
15. nakládání s těžebním odpadem 50).

9.4.2. Příloha č. 2 - seznam mezinárodních smluv

1. Pařížská úmluva o odpovědnosti třetích stran v oblasti jaderné energie, ze dne 29. 6. 1960 a Bruselská doplňující úmluva ze dne 31. 1. 1963
2. Vídeňská úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody, ze dne 21. 5. 1963
3. Úmluva o doplňkových kompenzacích za jaderné škody, ze dne 12. září 1997
4. Společný protokol k aplikaci Vídeňské úmluvy a Pařížské úmluvy, ze dne 21. 9. 1988
5. Bruselská úmluva o občanskoprávní odpovědnosti v oblasti námořní přepravy jaderného materiálu, ze dne 17. 12. 1971

9.4.3. Příloha č. 3 – kritéria pro posouzení významu účinků

KRITÉRIA PRO POSOUZENÍ VÝZNAMU ÚČINKŮ NA DOSAHOVÁNÍ NEBO UDRŽOVÁNÍ PŘÍZNIVÉHO STAVU CHRÁNĚNÝCH DRUHŮ A PŘÍRODNÍCH STANOVÍŠŤ

1. Význam jakékoliv ekologické újmy, která má nepříznivé účinky na dosahování nebo udržování příznivého stavu ochrany přírodních stanovišť nebo chráněných druhů, musí být posuzován z hlediska stavu jejich ochrany s ohledem na základní stav v době vzniku ekologické újmy a s přihlédnutím k jejich funkcím spočívajícím v poskytování jimi vytvářených výhodných možností, a k schopnosti jejich přirozené obnovy. Výrazně nepříznivé změny základního stavu se určují podle měřitelných údajů, jako jsou zejména:

- a) počet jedinců chráněného druhu, jejich hustota nebo oblast jejich výskytu,
- b) úloha konkrétních jedinců nebo poškozené oblasti ve vztahu k ochraně chráněného druhu nebo přírodního stanoviště, vzácnost chráněného druhu nebo přírodního stanoviště (posuzováno na místní, regionální či vyšší úrovni včetně úrovně Evropských společenství),
- c) rozmnožovací schopnost chráněného druhu (podle dynamiky specifické pro daný druh nebo danou populaci), jeho životaschopnost nebo schopnost přirozené obnovy přírodního stanoviště (podle dynamiky specifické pro jeho charakteristické chráněné druhy nebo jejich populace),
- d) schopnost chráněného druhu nebo přírodního stanoviště poté, co došlo k újmě, zotavit se v krátké době bez jakéhokoli zásahu, s výjimkou opatření na zvýšenou ochranu, a to pouze v důsledku jeho vlastní dynamiky, do stavu, který je možné považovat za rovnocenný nebo za lepší než byl základní stav.

Ekologická újma s prokázanými účinky na lidské zdraví musí být klasifikována jako významná.

2. Za závažné nemusí být považovány tyto nepříznivé účinky:

- a) nepříznivé odchylky, které jsou menší než přirozené fluktuace považované za normální pro příslušný chráněný druh nebo přírodní stanoviště,
- b) nepříznivé odchylky způsobené přirozenými příčinami nebo vyplývající ze zásahů souvisejících s normální správou lokalit, jak jsou vymezeny v záznamech o přírodních stanovištích nebo cílových dokumentech anebo jak byly prováděny v minulosti vlastníky nebo provozovateli,
- c) změna na chráněných druzích nebo přírodních stanovištích, u kterých se prokáže, že se z ní zotaví v krátké době bez potřeby jiného zásahu do takového stavu, který má výhradně působením dynamiky chráněného druhu nebo chráněného stanoviště za následek stav, který se považuje za rovnocenný nebo lepší než byl základní stav.

9.4.4. Příloha č. 4 – náprava ekologické újmy

NÁPRAVA EKOLOGICKÉ ÚJMY NA CHRÁNĚNÝCH DRUZÍCH VOLNĚ ŽIJÍCÍCH ŽIVOČICHŮ ČI PLANĚ ROSTOUCÍCH ROSTLIN, PŘÍRODNÍCH STANOVIŠTÍCH A NA VODÁCH

Tato příloha stanoví společný rámec, podle kterého se vybírají nejvhodnější nápravná opatření k zajištění nápravy ekologické újmy na chráněných druzích volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin, přírodních stanovištích nebo na vodách.

1. Náprava ekologické újmy na vodách nebo chráněných druzích nebo přírodních stanovištích. Nápravy ekologické újmy na vodách a na chráněných druzích nebo přírodních stanovištích je dosahováno prostřednictvím obnovy životního prostředí zpět do jeho základního stavu pomocí primární, doplňkové a vyrovnávací nápravy, kde:

- a) „primární“ náprava je nápravné opatření, které vrací poškozené přírodní zdroje nebo jejich zhoršené funkce do základního stavu nebo směrem k tomuto stavu;
- b) „doplňková“ náprava je nápravné opatření přijaté v souvislosti s přírodním zdrojem nebo jeho funkcemi, jehož důvodem je skutečnost, že primární náprava nevedla k plné obnově poškozených přírodních zdrojů nebo jejich funkcí;

- c) „vyrovnávací“ náprava je akce učiněná s cílem vyrovnat přechodné ztráty na přírodních zdrojích nebo jejich funkcích, ke kterým dochází ode dne, kdy došlo k ekologické újmě, a je to akce, která probíhá, dokud primární náprava nedosáhne svého plného účinku;
- d) „přechodné ztráty“ jsou ztráty, které jsou výsledkem skutečnosti, že poškozené přírodní zdroje anebo jejich funkce nejsou schopny plnit svou ekologickou úlohu nebo poskytovat služby ostatním přírodním zdrojům nebo veřejnosti do té doby, dokud primární nebo doplňková opatření nedosáhnou účinku. Tyto ztráty neobsahují finanční vyrovnání veřejnosti.

V případě, že primární náprava nevede k obnově životního prostředí zpět do základního stavu, je provedena doplňková náprava. Navíc je provedena vyrovnávací náprava pro vyrovnání přechodných ztrát. Náprava ekologické újmy na vodách nebo chráněných druzích nebo přírodních stanovištích také znamená, že je odstraněno jakékoliv významné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví.

2. Cíle nápravy

2.1. Účel primární nápravy ekologické újmy: účelem primární nápravy je obnovit poškozené přírodní zdroje nebo jejich zhoršené funkce zpět do základního stavu nebo směrem k tomuto stavu.

2.2. Účel doplňkové nápravy ekologické újmy: v případě, že se poškozené přírodní zdroje anebo jejich zhoršené funkce nevrací do základního stavu, pak je provedena doplňková náprava. Účelem doplňkové nápravy je poskytnout podobnou úroveň přírodních zdrojů nebo jejich funkcí, včetně zdrojů nebo funkcí na náhradní lokalitě, je-li to vhodné, které by byly bývaly poskytnuly, kdyby poškozená lokalita byla bývala vrácena do svého základního stavu. Kde je to možné a vhodné, náhradní lokalita by měla být geograficky spojena s poškozenou lokalitou a měl by být brán zřetel na zájmy postižené populace.

2.3. Účel vyrovnávací nápravy ekologické újmy: vyrovnávací náprava se provádí s cílem vyrovnat přechodné ztráty přírodních zdrojů a funkcí čekajících na obnovu. Toto vyrovnání je složeno z dalších zlepšení chráněných přírodních stanovišť a druhů nebo vody buď na poškozené lokalitě, nebo na náhradní lokalitě. Neobsahuje finanční náhradu veřejnosti.

3. Stanovení nápravných opatření

3.1. Stanovení primárních nápravných opatření: je třeba vzít v úvahu možnosti činnosti směřující k přímé obnově přírodních zdrojů a funkcí směrem k základnímu stavu v urychleném časovém rámci nebo prostřednictvím přirozené obnovy.

3.2. Stanovení doplňkových a vyrovnávacích nápravných opatření: při určování rozsahu doplňkových a vyrovnávacích opatření se nejprve zvažuje využití přístupů založených na rovnocennosti mezi jednotlivými přírodními zdroji a jejich funkcemi. U těchto přístupů se nejprve zvažují akce, které poskytují přírodní zdroje nebo funkce stejného typu, kvality a kvantitativně jako poškozené přírodní zdroje a jejich zhoršené funkce. Pokud to není možné, jsou poskytnuty náhradní přírodní zdroje nebo funkce. Například snížení kvality by mohlo být vyváжено zvýšením množství nápravných opatření.

3.3. Pokud není možné využít první volbu, tj. přístupy založené na rovnocennosti mezi jednotlivými přírodními zdroji nebo jejich funkcemi, využívají se náhradní postupy hodnocení. Příslušný orgán může předepsat metodu pro určení rozsahu nezbytných doplňkových a vyrovnávacích nápravných opatření, např. finanční ohodnocení. Pokud je možné provést ohodnocení ztracených přírodních zdrojů nebo funkcí, ale ohodnocení náhradních přírodních zdrojů nebo funkcí nelze provést v přijatelném časovém horizontu nebo za přijatelné náklady, pak může příslušný orgán zvolit nápravná opatření, jejichž náklady jsou rovnocenné odhadnuté finanční hodnotě ztracených přírodních zdrojů nebo funkcí. Doplňková a vyrovnávací nápravná opatření by měla být navržena tak, aby umožňovala dodatečným přírodním zdrojům nebo funkcím odrážet časové preference a časový profil nápravných opatření. Například čím delší bude časové období předtím, než je dosaženo základního stavu, tím větší množství vyrovnávacích nápravných opatření bude přijato (za jinak stejných podmínek).

4. Volba nápravných opatření

4.1. Při využití nejlepších dostupných technologií by měly být vyhodnoceny přiměřené možnosti nápravy založené na těchto kritériích:

- a) dopad každé možnosti na lidské zdraví a bezpečnost,
- b) náklady na provedení dané možnosti,
- c) pravděpodobnost úspěchu každé možnosti,
- d) do jaké míry každá z možností zabrání budoucí ekologické újmě a vyhne se paralelní újmě v důsledku provedení možnosti,
- e) míra prospěchu pro každou složku přírodního zdroje nebo funkce,
- f) do jaké míry každá z možností zohledňuje příslušná sociální, ekonomická a kulturní hlediska a další relevantní faktory specifické pro danou lokalitu,
- g) délku doby, která bude nutná, než bude obnova na životním prostředí účinná,
- h) do jaké míry každá z možností dosáhne obnovy lokality, kde došlo k ekologické újmě,
- i) geografickou vazbu na poškozenou lokalitu.

4.2. Při hodnocení různých stanovených nápravných opatření mohou být vybrána primární nápravná opatření, která plně neobnovují poškozenou vodu nebo chráněné druhy nebo přírodní stanoviště do základního stavu nebo která je obnovují pomaleji. Toto rozhodnutí může být učiněno pouze v případě, že přírodní zdroje nebo funkce, které byly v důsledku tohoto rozhodnutí, pominuly na primární lokalitě, budou vyrovnány zvýšenými doplňkovými a vyrovnávacími opatřeními s cílem poskytnout podobnou úroveň přírodních zdrojů nebo funkcí, jakou měly přírodní zdroje nebo funkce, které byly pominuty. Tento případ nastane, například když rovnocenné přírodní zdroje nebo funkce by mohly být poskytnuty jinde za nižší náklady. Tato další nápravná opatření jsou určena v souladu s pravidly stanovenými v bodě 3.1.

4.3. I přes úpravu stanovenou v bodě 4.2. této přílohy a v souladu s § 7 odst. 7 zákona může příslušný orgán rozhodnout, že nebudou přijata žádná další nápravná opatření, jestliže:

- a) již přijatá nápravná opatření zajišťují, že zde již nadále není žádné významné riziko nepříznivých účinků na lidské zdraví, vodu nebo chráněné druhy a přírodní stanoviště, a
- b) náklady na nápravná opatření, která by měla být přijata pro dosažení základního stavu nebo jemu podobné úrovně, by byly neúměrné možným získaným přínosům pro životní prostředí.

9.5. Přílohy zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech

9.5.1. Příloha č. 1 - skupiny odpadů

Kód	Skupina odpadů
Q1	Zůstatky z výrob a spotřeby dále jinak nespecifikované
Q2	Výrobky, které neodpovídají požadované jakosti
Q3	Výrobky s prošlou lhůtou spotřeby
Q4	Použité, ztracené nebo jinou náhodnou událostí znehodnocené výrobky včetně všech materiálů, součástek zařízení apod., které byly v důsledku nehody kontaminovány
Q5	Materiály kontaminované nebo znečištěné běžnou činností (např. zůstatky z čištění, obalové materiály, nádoby atd.)
Q6	Nepoužitelné součásti (např. použité baterie, katalyzátory apod.)
Q7	Látky, které ztratily požadované vlastnosti (např. znečištěné kyseliny, rozpouštědla, kalicí soli apod.)
Q8	Zůstatky z průmyslových procesů (např. strusky, destilační zbytky apod.)
Q9	Zůstatky z procesů snižujících znečištění (např. kaly z praček plynů, prach z filtrů, vyřazené filtry apod.)
Q10	Zůstatky ze strojního obrábění a povrchové úpravy materiálu (např. třísky z obrábění a frézování, okuje apod.)
Q11	Zůstatky z dopravy a úpravy surovin (např. z dolování, dopravy nafty apod.)
Q12	Znečištěné materiály (např. oleje znečištěné PCB apod.)
Q13	Jakékoliv materiály, látky či výrobky, jejichž užívání bylo zakázáno zákonem
Q14	Výrobky, které vlastník nepoužívá nebo nebude více používat (např. v zemědělství, v domácnosti, úřadech, prodejnách, dílnách apod.)
Q15	Znečištěné materiály, látky nebo výrobky, které vznikly při sanaci půdy
Q16	Jiné materiály, látky nebo výrobky, které nepatří do výše uvedených skupin

9.5.2. Příloha č. 2 - seznam nebezpečných vlastností

Kód	Nebezpečná vlastnost odpadu
H1	Výbušnost
H2	Oxidační schopnost
H3-A	Vysoká hořlavost
H3-B	Hořlavost
H4	Dráždivost
H5	Škodlivost zdraví
H6	Toxicita
H7	Karcinogenita
H8	Žíravost
H9	Infekčnost
H10	Teratogenita
H11	Mutagenita
H12	Schopnost uvolňovat vysoce toxické nebo toxické plyny ve styku s vodou, vzduchem nebo kyselinami
H13	Schopnost uvolňovat nebezpečné látky do životního prostředí při nebo po odstraňování
H14	Ekotoxicit

9.5.3. Příloha č. 3 - způsoby využívání odpadů

Kód	Způsob využívání odpadů
R1	Využití odpadu způsobem obdobným jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie
R2	Získání/regenerace rozpouštědel
R3	Získání/regenerace organických látek, které se nepoužívají jako rozpouštědla (včetně kompostování a dalších biologických procesů)
R4	Recyklace/znovuzískání kovů a kovových sloučenin
R5	Recyklace/znovuzískání ostatních anorganických materiálů
R6	Regenerace kyselin nebo zásad
R7	Obnova látek používaných ke snížení znečištění
R8	Získání složek katalyzátorů

R9	Rafinace použitých olejů nebo jiný způsob opětného použití olejů
R10	Aplikace do půdy, která je přínosem pro zemědělství nebo zlepšuje ekologii
R11	Využití odpadů, které vznikly aplikací některého z postupů uvedených pod označením R1 až R10
R12	Předúprava odpadů k aplikaci některého z postupů uvedených pod označením R1 až R11
R13	Skladování materiálů před aplikací některého z postupů uvedených pod označením R1 až R12 (s výjimkou dočasného skladování na místě vzniku před sběrem)

9.5.4. Příloha č. 4 - způsoby odstraňování odpadů.

Kód	Způsob odstraňování odpadů
D1	Ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (např. skládkování apod.)
D2	Úprava půdními procesy (např. biologický rozklad kapalných odpadů či kalů v půdě apod.)
D3	Hlubinná injektáž (např. injektáž čerpatelných kapalných odpadů do vrtů, solných komor nebo prostor přírodního původu apod.)
D4	Ukládání do povrchových nádrží (např. vypouštění kapalných odpadů nebo kalů do prohlubní, vodních nádrží, lagun apod.)
D5	Ukládání do speciálně technicky provedených skládek (např. ukládání do oddělených, utěsněných, zavřených prostor izolovaných navzájem i od okolního prostředí apod.)
D6	Vypouštění do vodních těles, kromě moří a oceánů
D7	Vypouštění do moří a oceánů včetně ukládání na mořské dno
D8	Biologická úprava jinde v této příloze nespecifikovaná, jejímž konečným produktem jsou sloučeniny nebo směsi, které se odstraňují některým z postupů uvedených pod označením D1 až D12
D9	Fyzikálně-chemická úprava jinde v této příloze nespecifikovaná, jejímž konečným produktem jsou sloučeniny nebo směsi, které se odstraňují některým z postupů uvedených pod označením D1 až D12 (např. odpařování, sušení, kalcinace)
D10	Spalování na pevnině
D11	Spalování na moři
D12	Konečné či trvalé uložení (např. ukládání v kontejnerech do dolů)
D13	Úprava složení nebo smíšení odpadů před jejich odstraněním některým z postupů uvedených pod označením D1 až D12
D14	Úprava jiných vlastností odpadů (kromě úpravy zahrnuté do D13) před jejich odstraněním některým z postupů uvedených pod označením D1 až D13
D15	Skladování odpadů před jejich odstraněním některým z postupů uvedených pod označením D1 až D14 (s výjimkou dočasného skladování na místě vzniku odpadu před shromáždění potřebného množství)

9.6. Stanovisko k záměrům z hlediska vlivu na lokality Natura 2000

č.	Název položky	Vyplnit
1.	Identifikační číslo návodu:	20
2.	Kód životní situace	ZPZ
3.	Pojmenování (název) životní situace:	Stanovisko k záměrům z hlediska vlivu na lokality Natura 2000
4.	Základní informace k dané životní situaci, předmětu žádosti apod.	Krajský úřad na svém správním území podle § 77a) odst. 4 písm. n) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon“) vydává stanoviska podle § 45i odst. 1 a ukládá kompenzační opatření podle § 45i odst. 11
5.	Kdo je oprávněn v této věci jednat (podat žádost apod.):	Fyzická osoba, právnická osoba (podnikatel, obec)
6.	Jaké jsou podmínky a postup pro řešení životní situace:	Jakákoliv koncepce nebo záměr, který může samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, podléhá hodnocení jeho důsledků na toto území a stav jeho ochrany z uvedených hledisek.
7.	Jakým způsobem můžete zahájit řešení této životní situace:	Podáním písemné žádosti, z které musí být patrné, kdo žádá, kterého území se žádost týká a za jakým účelem (popis záměru); v případě stavebních záměrů relevantní část projektové dokumentace.
8.	Na které instituci můžete tuto životní situaci řešit:	Krajský úřad Ústeckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství.
9.	Kde, s kým a kdy můžete tuto životní situaci řešit:	Oddělení životního prostředí, budova C, 3. patro, místnosti č. 304 a 310, v pondělí a ve středu od 8:00 do 17:00, v ostatní dny po předchozí dohodě.
10.	Jaké doklady je nutné mít s sebou:	Průkaz totožnosti, případně písemnou plnou moc žadatele.
11.	Jaké jsou potřebné formuláře a kde jsou k dispozici:	Nejsou požadovány.
12.	Jaké jsou poplatky a jak je lze uhradit:	Nejsou předepsány.
13.	Jaké jsou lhůty pro vyřízení:	Pro vydání stanoviska se lhůta řídí § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, a činí 30 dnů od ode dne doručení žádosti.
14.	Kterí jsou další účastníci (dotčení) postupu:	---

15.	Jaké další činnosti jsou po vás jako žadatelé požadovány:	---
16.	Můžete využít tuto elektronickou službu:	
17.	Podle kterého právního předpisu se postupuje:	Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.
18.	Jaké jsou související předpisy:	Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.
19.	Jaké jsou opravné prostředky a jak se uplatňují:	Opravné prostředky nejsou k dispozici.
20.	Jaké sankce mohou být uplatněny v případě nedodržení předepsaných povinností:	nejsou
21.	Nejčastější dotazy veřejnosti na toto téma a odpovědi na ně:	
22.	Další informace:	
23.	Příslušné informace můžete získat také z jiných zdrojů nebo v jiné formě, a to:	
24.	Související životní situace a návody, jak je řešit:	
25.	Za správnost návodu odpovídá útvar:	Odbor životního prostředí a zemědělství.
26.	Za správnost návodu odpovídá pan/paní:	
27.	Návod je zpracován podle právního stavu ke dni:	22. 4. 2010
28.	Kdy byl návod naposledy aktualizován nebo ověřena jeho správnost:	22. 4. 2010
29.	Datum konce platnosti návodu:	nestanoveno
30.	Případná upřesnění a poznámky k řešení dané životní situace:	nejsou